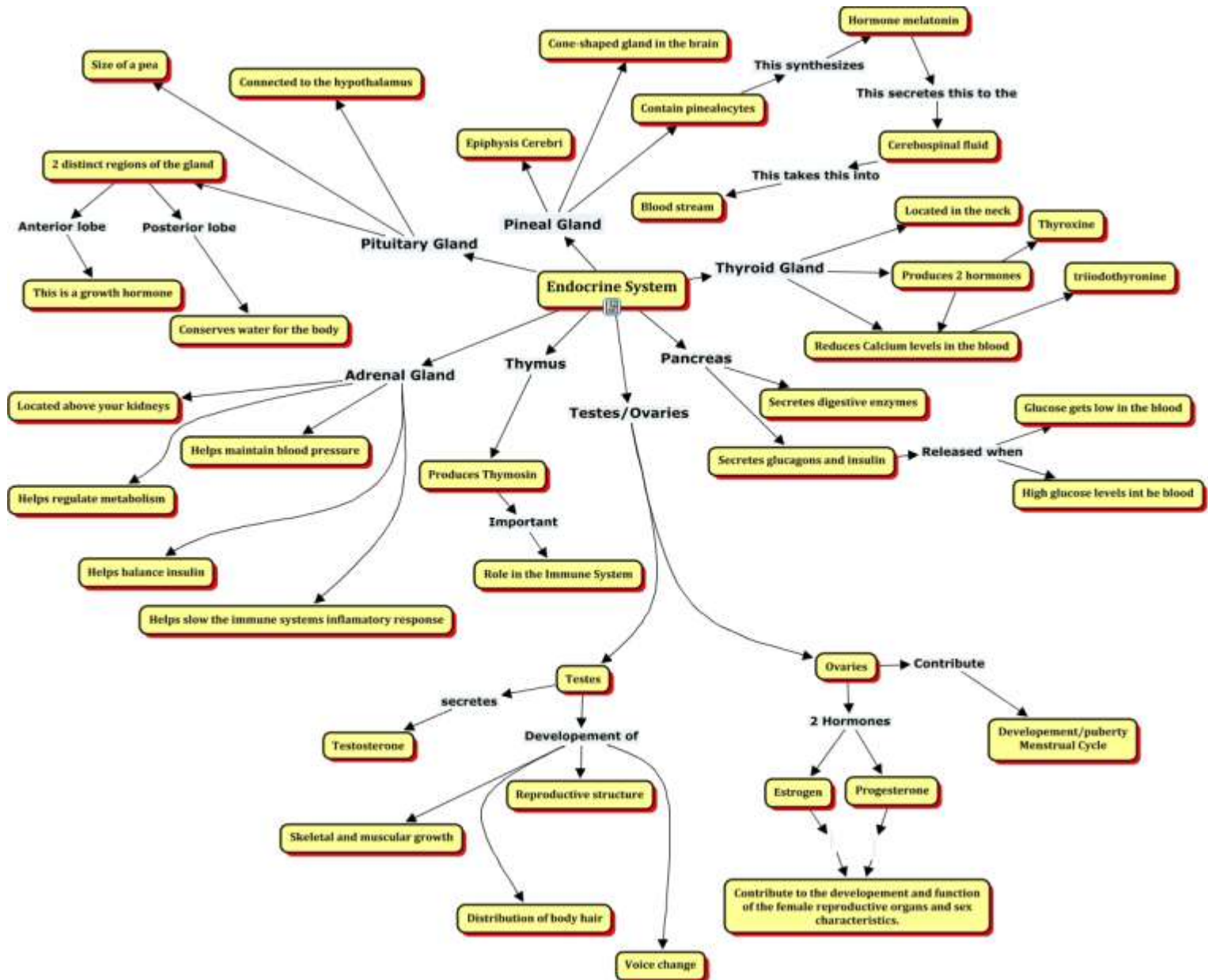
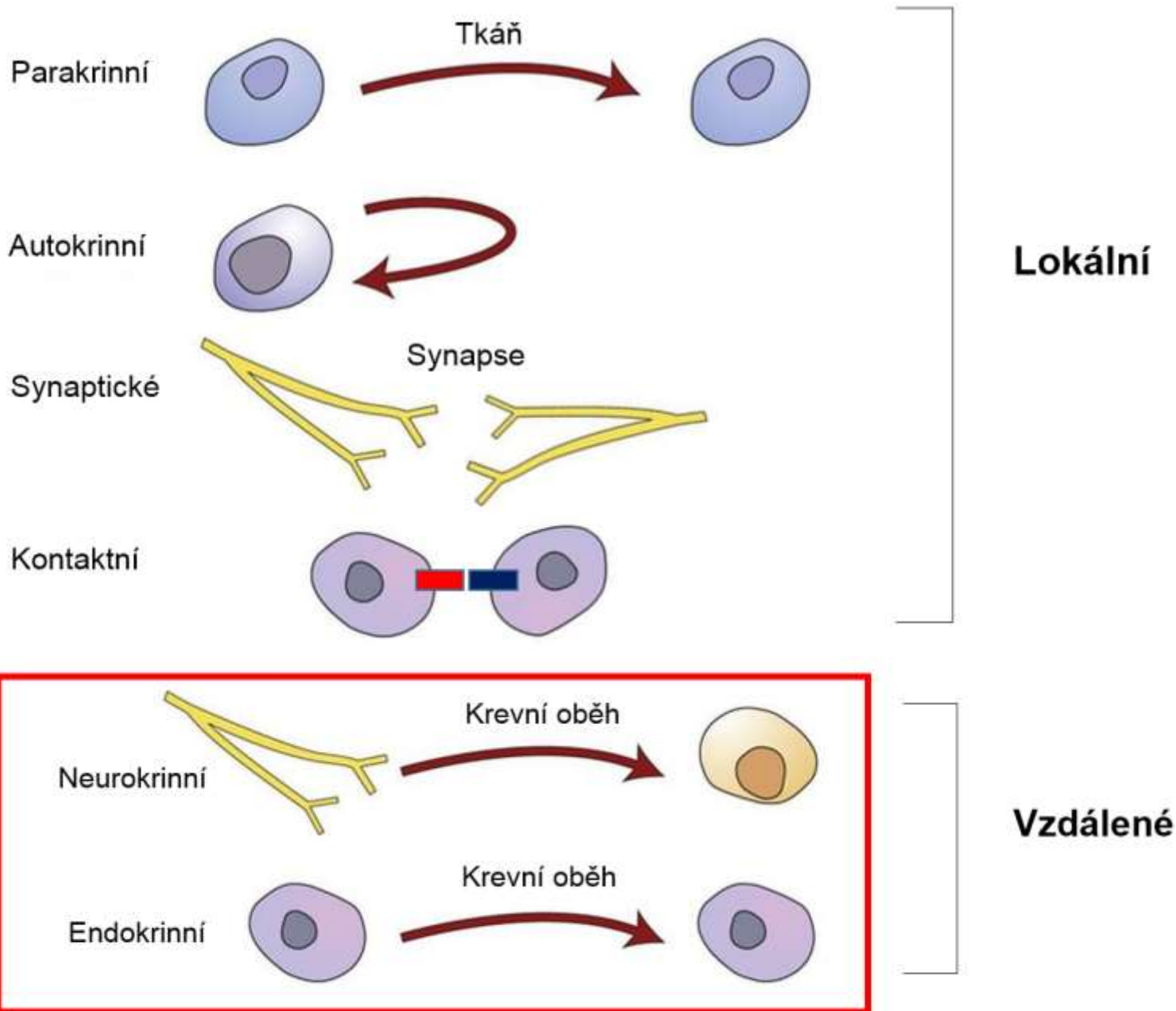

Endokrinní systém

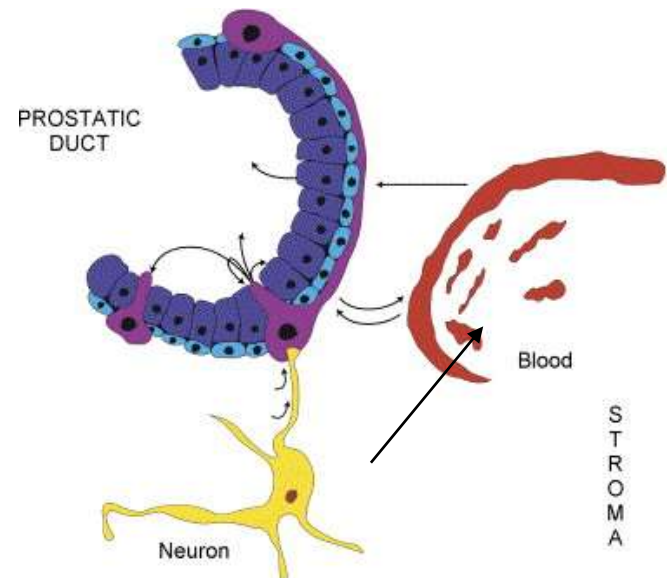
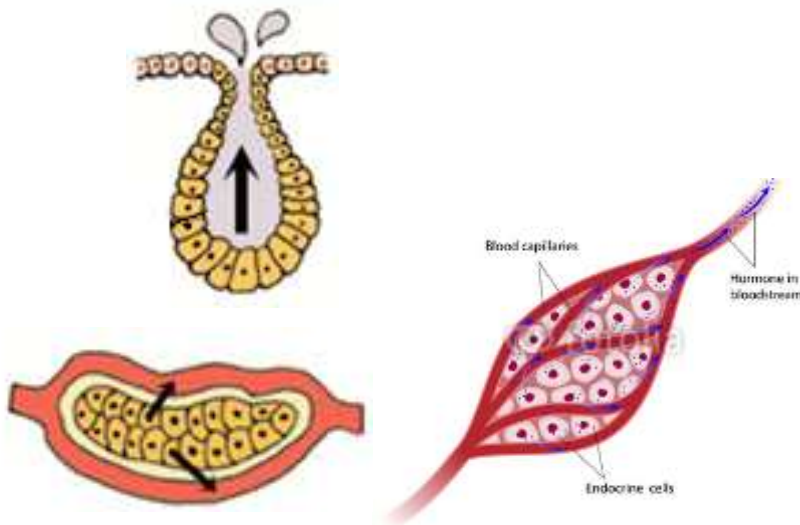

Mezibuněčná komunikace

Obecné vlastnosti endokrinního systému

- **Endokrinní orgány** (např. hypofýza, štítná žláza, příštítná tělíska, nadledviny)
- **Endokrinní tkáň jako součást jiných orgánů**
(pankreas, gonády, ledviny, placenta)
- **Izolované endokrinní buňky** (DNES, APUD)
- **Neuroendokrinní buňky**
- **Jednotné vývojové schéma**
  - invaginace různých epitelů, které ztratily kontakt s původní tkání
  - na rozdíl od exokrinních žláz nemají vývod

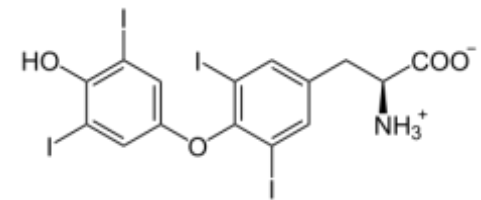
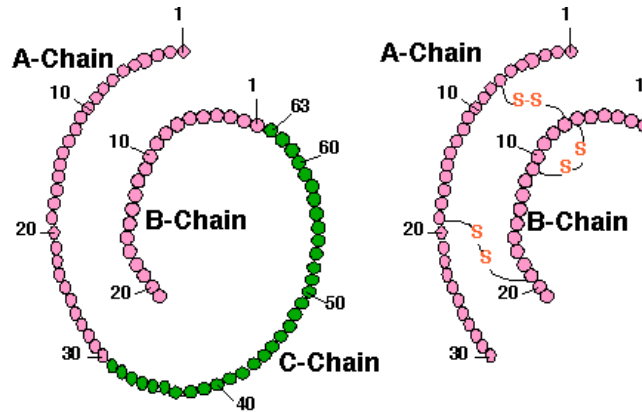
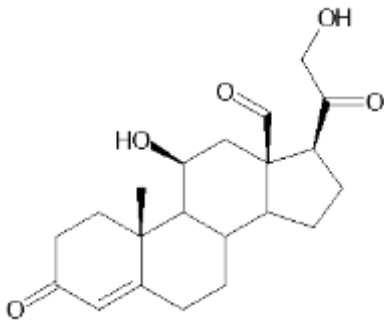

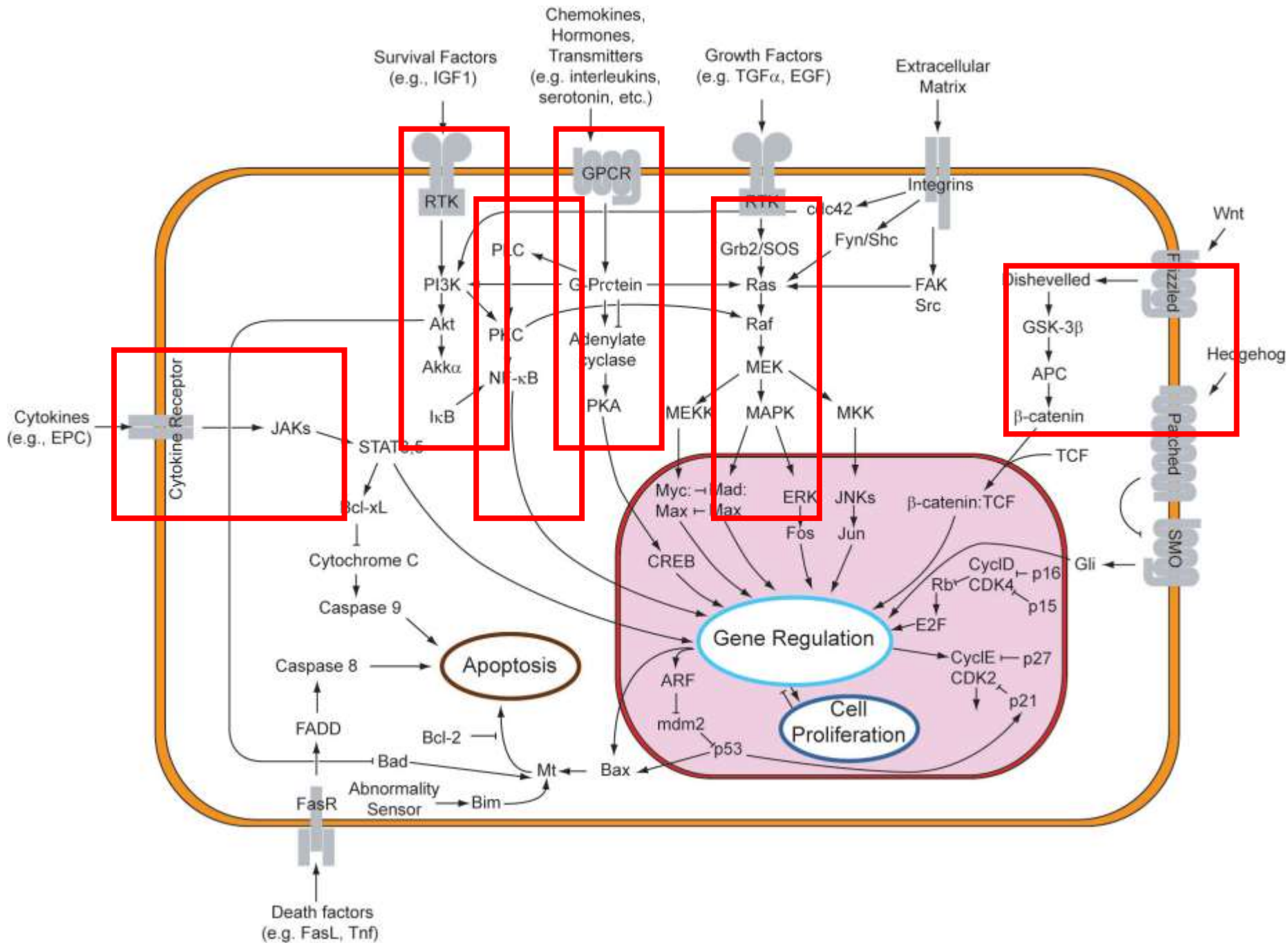
Obecné vlastnosti endokrinních orgánů

- **Vazivové pouzdro + septa**
- **Trámce žláзовého epitelu, folikuly nebo skupinky žláзовých buněk**
nebo
- **Neurosekreční buňky**

- **Kapilární síť**
  - Fenestrované kapiláry
  - Sinusoidy

- **Merokrinní způsob sekrece**
  - nejen hormony – endokrinní žláza v širším smyslu např. játra

Obecné vlastnosti hormpnů

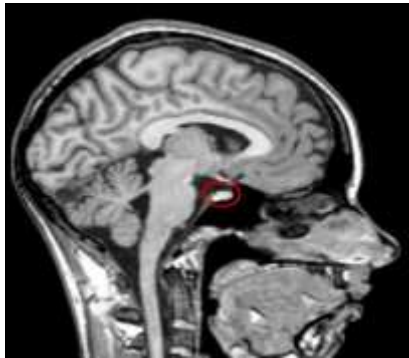
- **Steroidy** – hydrofobní, intracytoplasmaticé nebo jaderné receptory (pohlavní hormony, kortikoidy)
- **Proteiny a polypeptidy** – hydrofilní, receptory na buněčné membráně (insulin, hormon adenohipofýzy, PTH, ...)
- **Malé peptidy** (liberiny)
- **Aminokyseliny** a jejich deriváty (adrenalin, noradrenalin, thyroxin)

Hypofýza (gl. pituitaria)

corpus callosum

HYPOTHALAMUS

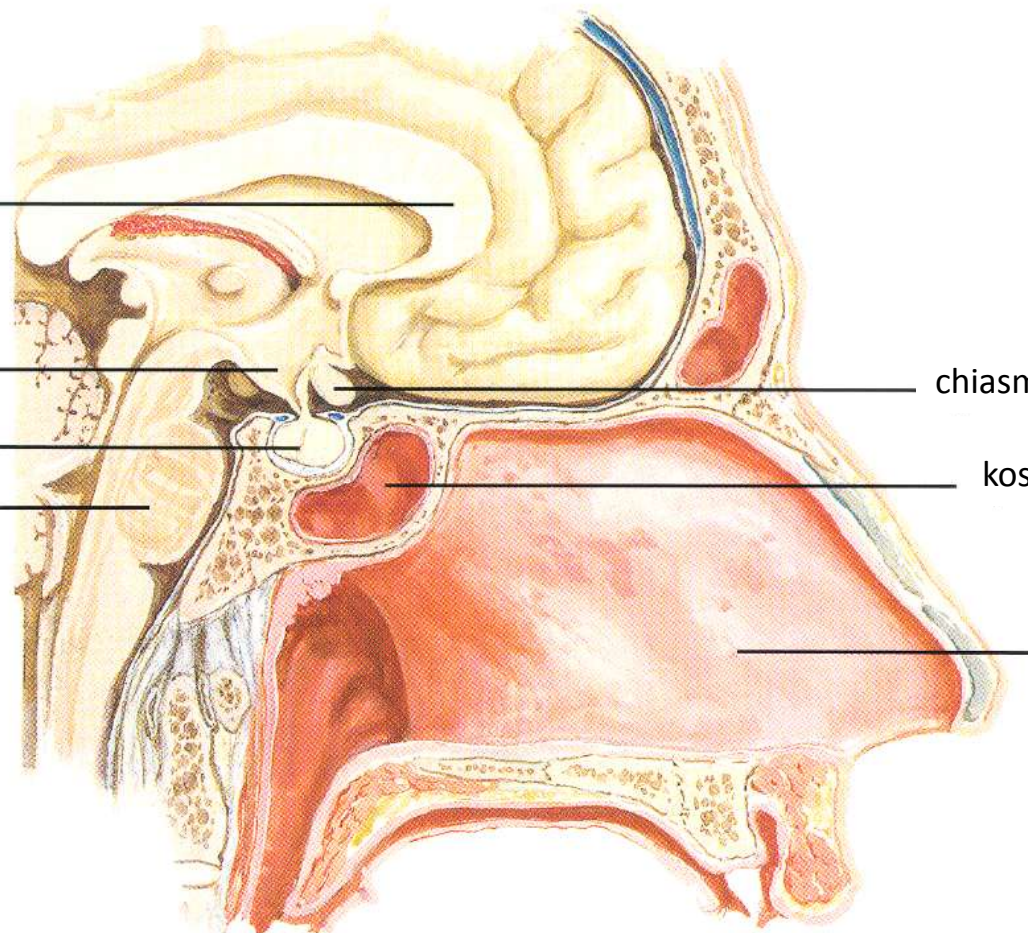
HYPOFÝZA

pons

chiasma opticum

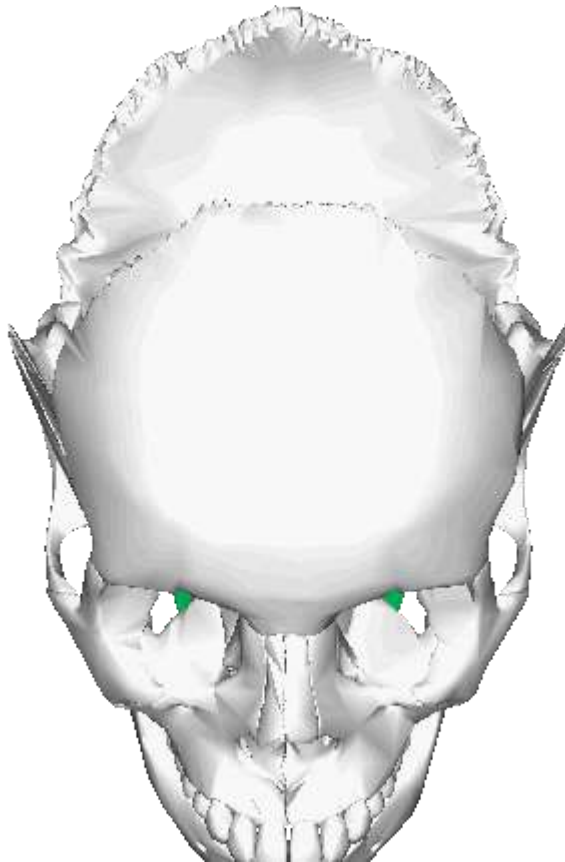
kost klínová

přepážka nosní

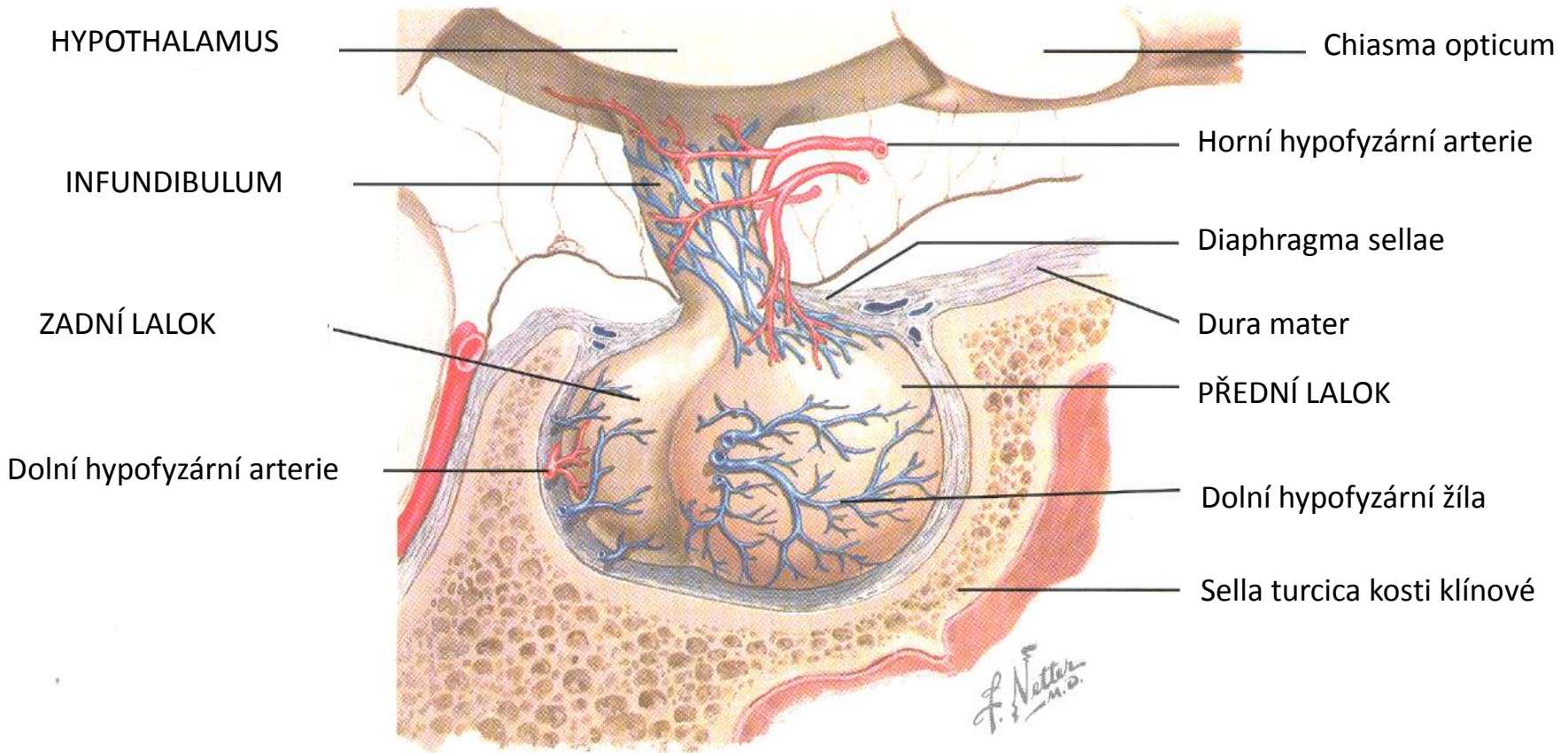
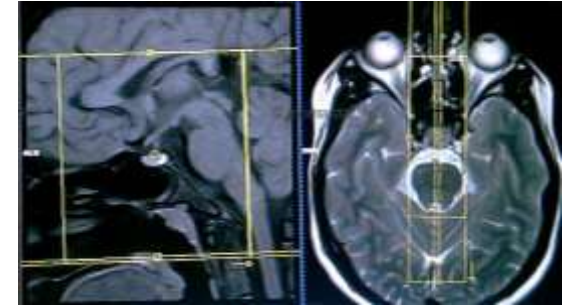
Hypofýza (gl. pituitaria)

- kost klínová
- sella turcica
- fossa hypophysialis

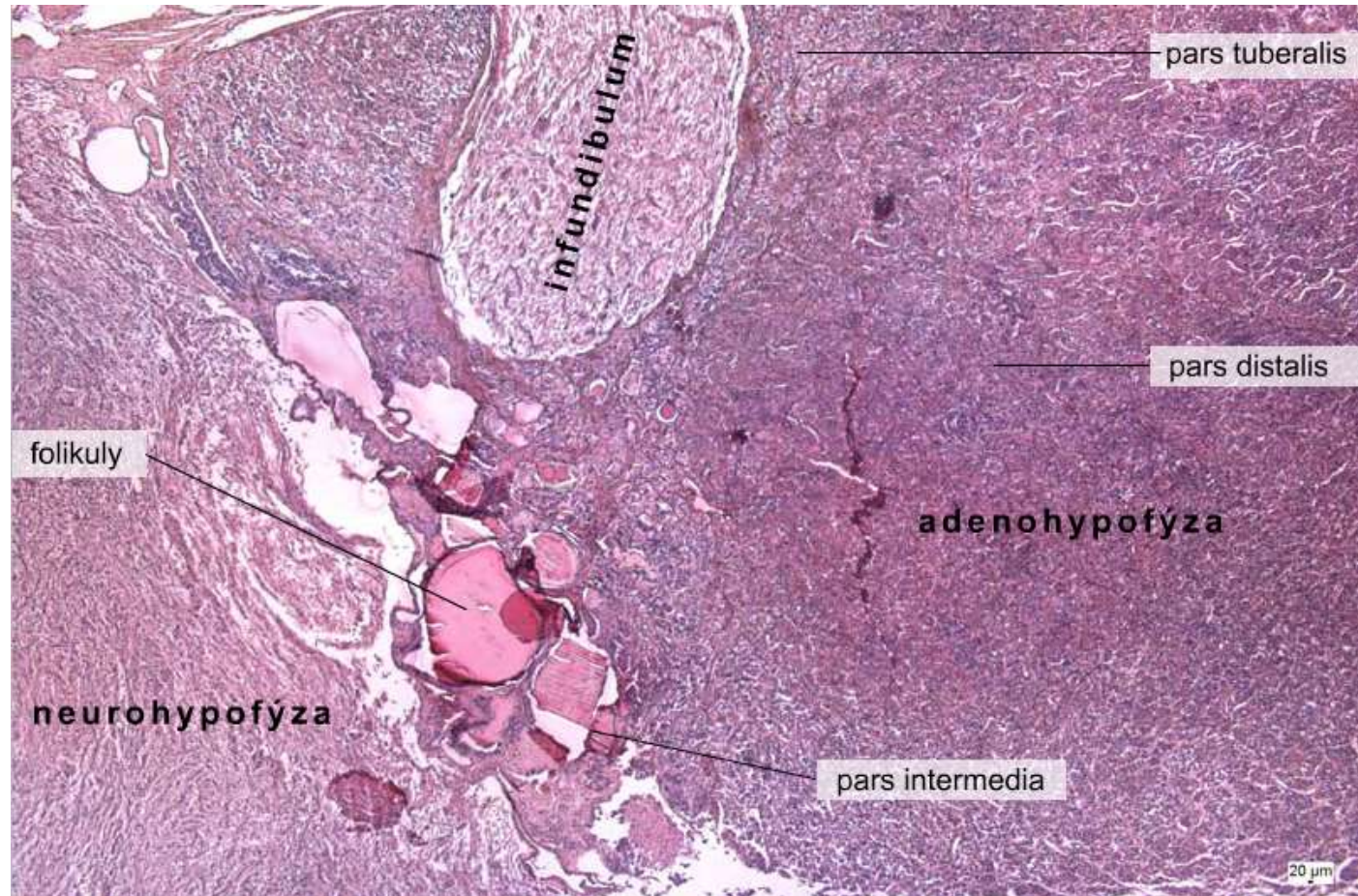

Hypofýza (gl. pituitaria)

Hypofýza (gl. pituitaria)

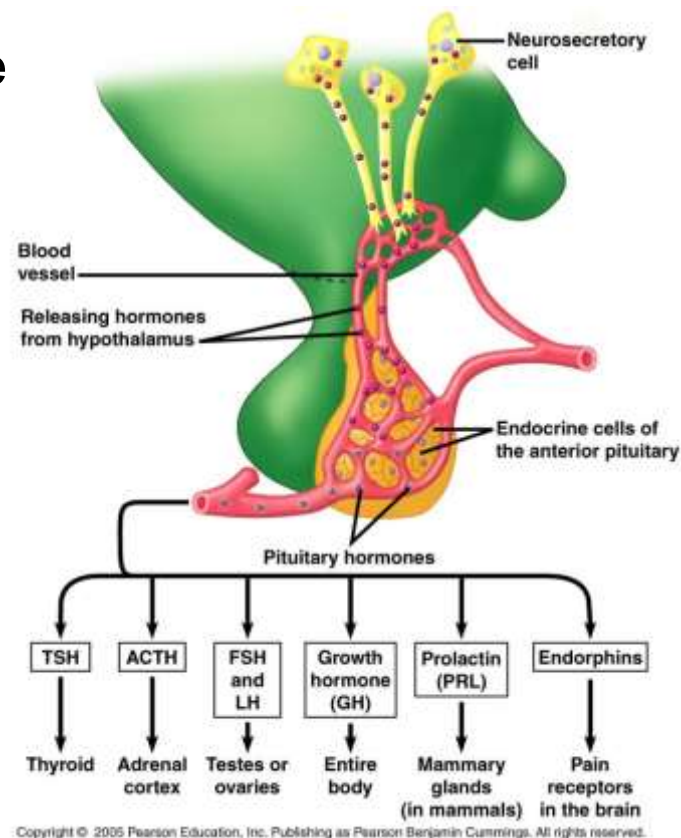
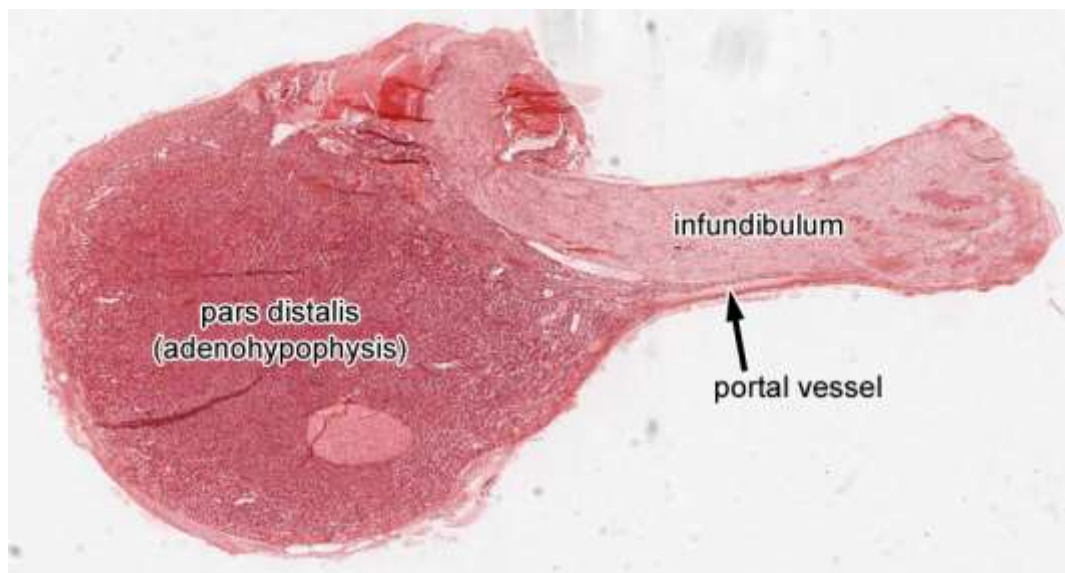
- adenohypofýza (*pars distalis*, *pars tuberalis*, *pars intermedia*)
- neurohypofýza (*pars nervosa*)
- *infundibulum*, *eminentia mediana*

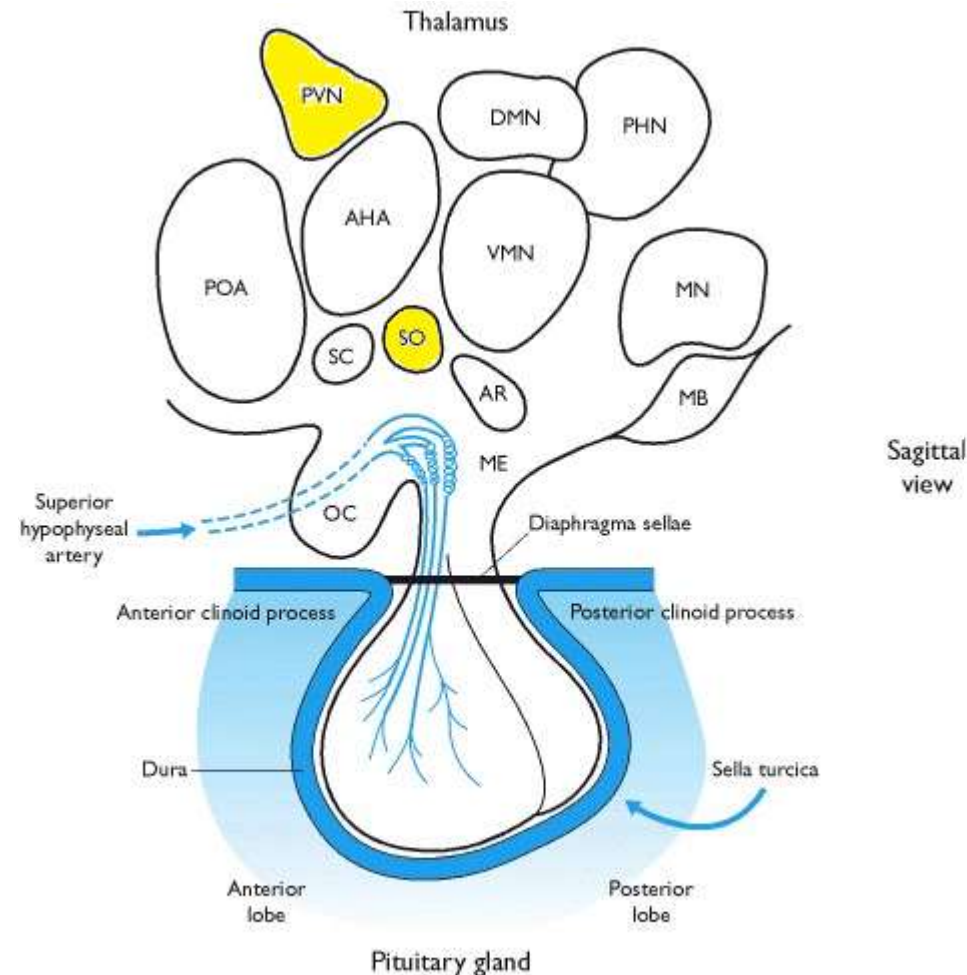
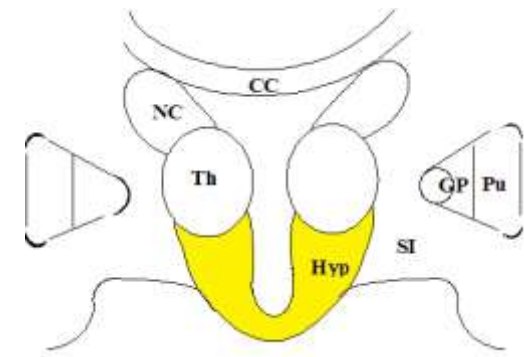
Hypofýza (gl. pituitaria)

- adenohypofýza - glandotropní hormony, prolaktin, GH
- neurohypofýza - uvolňování hypothalamických hormonů - ADH, oxytocin
- anatomická i funkční asociace s hypothalamem
- kapilární systémy a neuroendokrinní sekrece

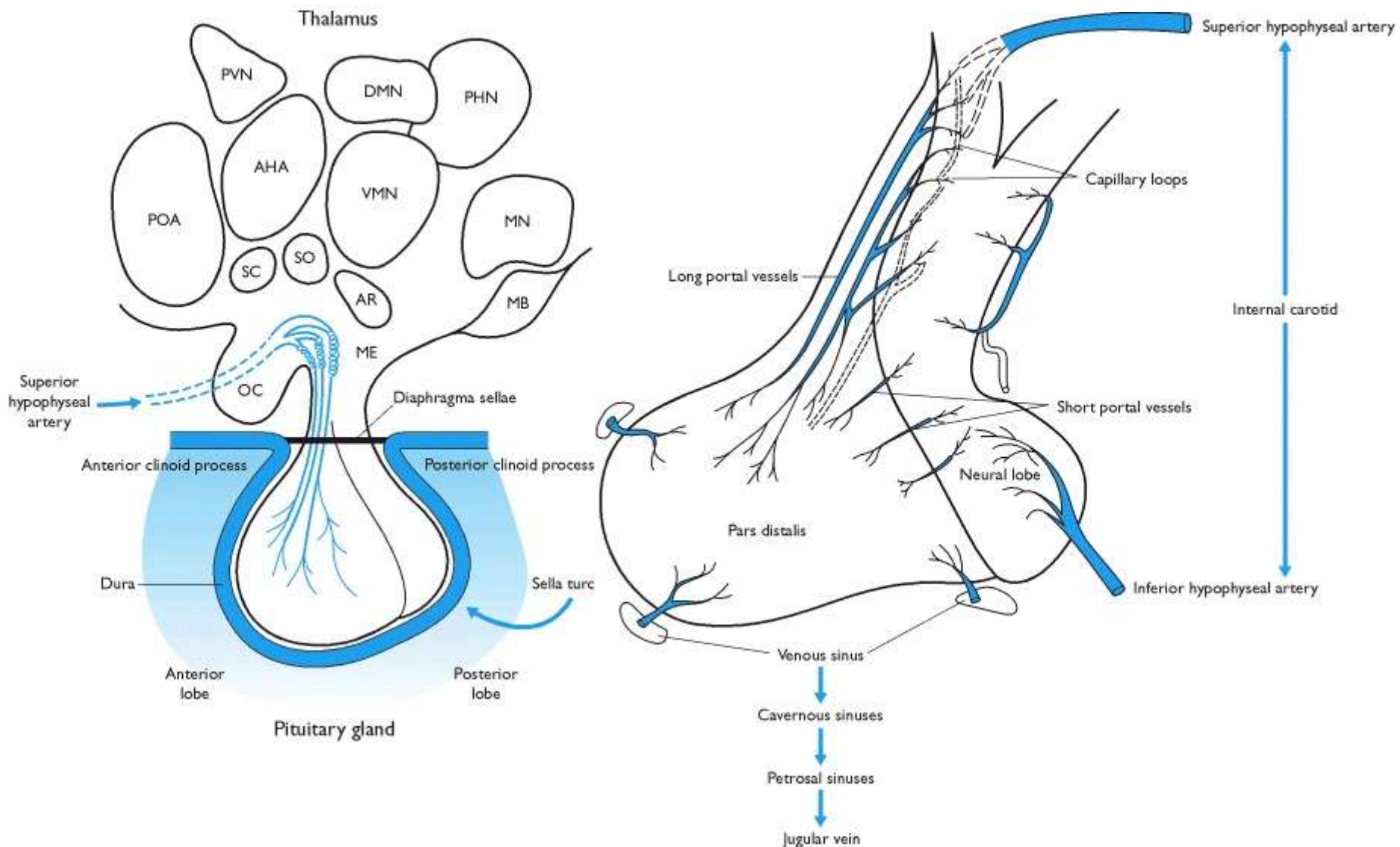

Hypothalamus

- malá oblast diencephala se složitou neuroarchitekturou, limbický systém
- komplexní funkce
  - regulace teploty, emocí, příjmu potravy, cirkadiánních rytmů
  - hormonální regulace na základě různých podnětů (osmorecepce, koncentrace živin, elektrolytů, systémové funkce - bolest)
- hypothalamická jádra
  - n. supraopticus, n. paraventricularis
  - magnocelulární neurony - tractus hypothalamo-hypophysialis
  - parvocelulární neurony - kapiláry eminentia mediana

Hypothalamo-hypofyzární systém

Mechanismus neurosekrece

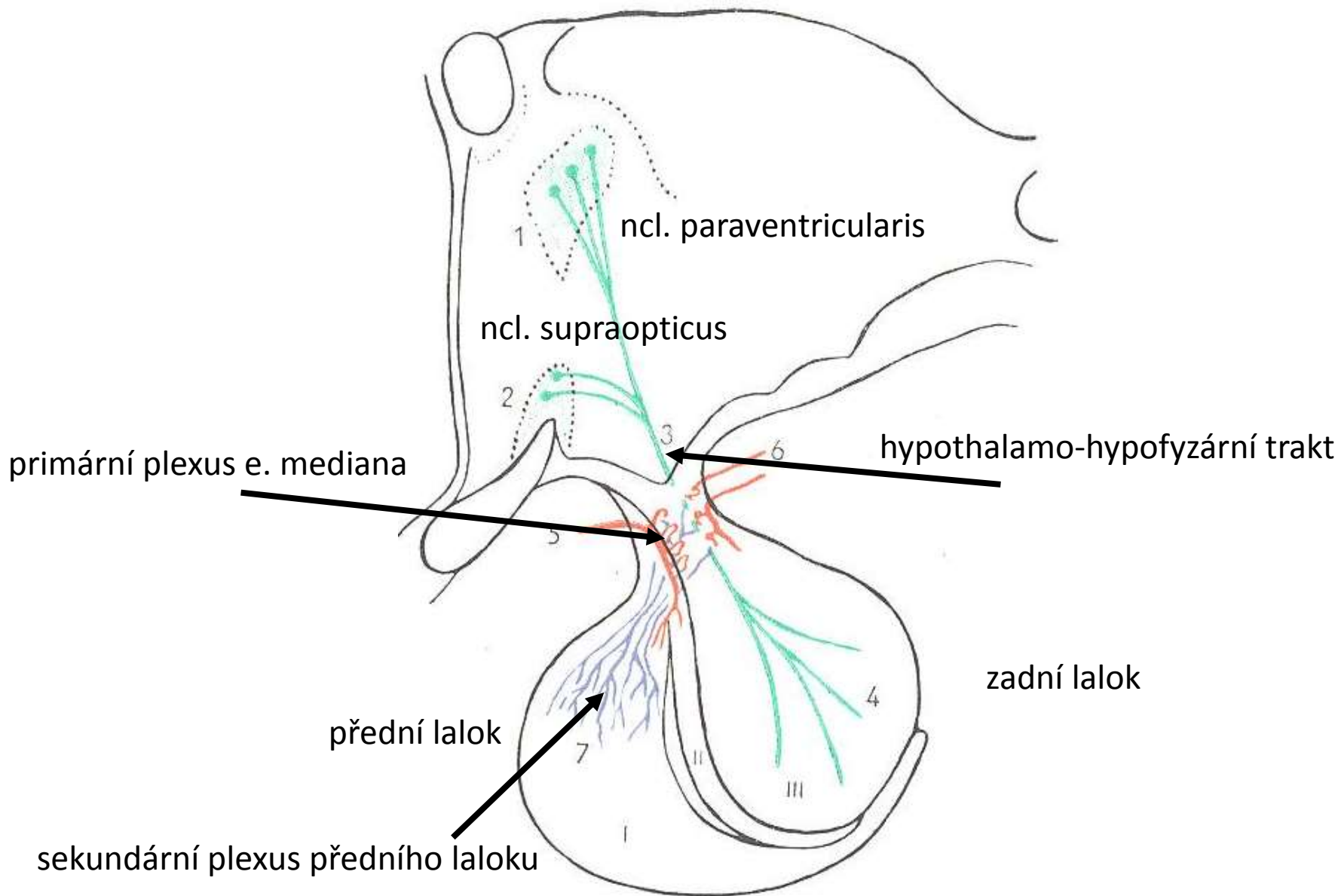
Tractus hypothalamo-hypophysialis

- axony magnocelulárních neuronů v nucleus supraopticus a paraventricularis
- zakončení na fenestrovaných kapilárách v neurohypofýze
- syntéza prohormonů - během axonálního transportu maturace
- kapilární plexus z *a. hypophysialis inferior* (větve *a. carotis interna*) → *sinus cavernosus*

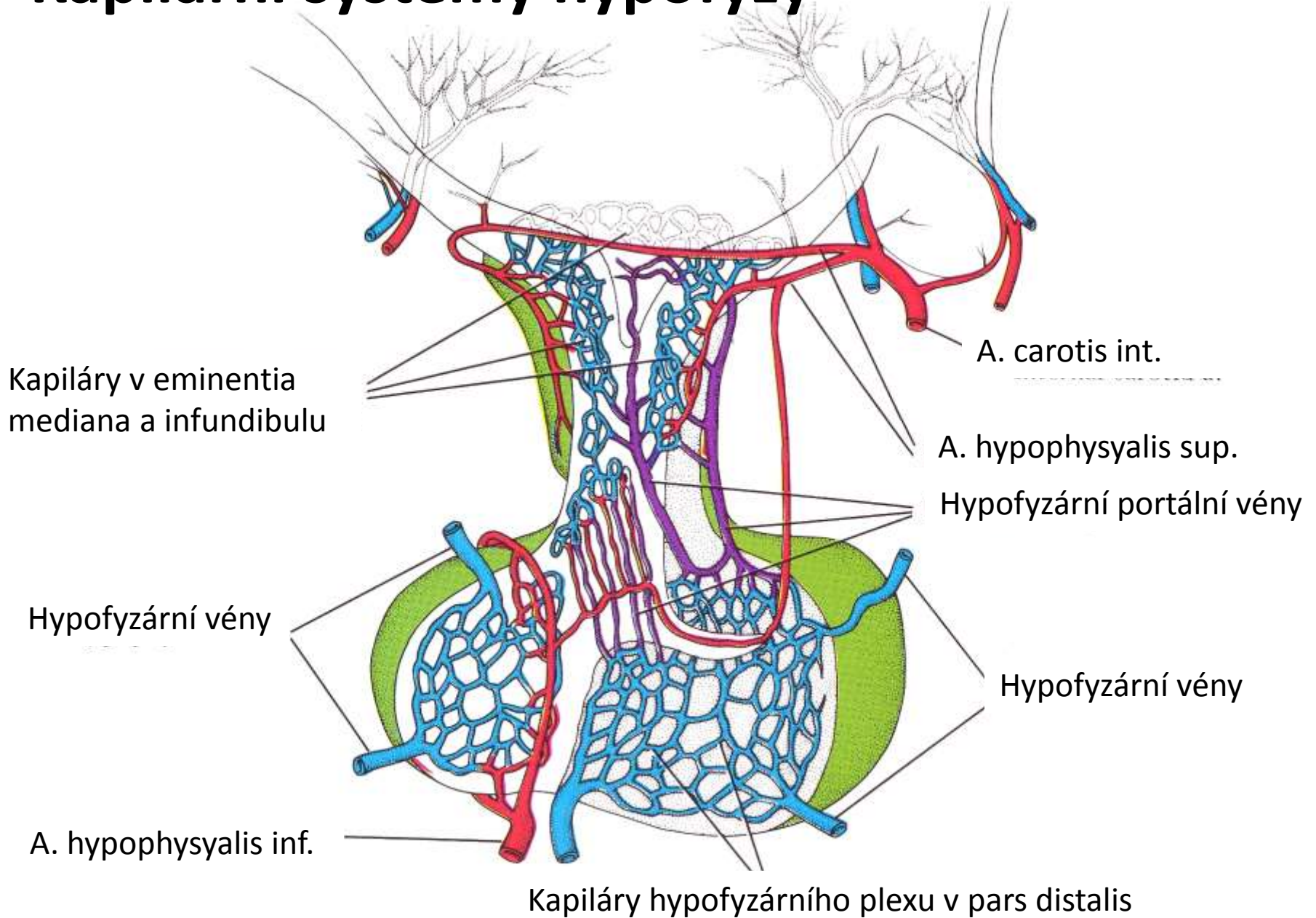
Hypofyziální portální systém

- parvocelulární neurony např. nucleus arcuatus, preopticus, paraventricularis a nuclei tuberales
- axonální transport na primární kapilární plexus (z předních a zadních *a. hypophysiales superior* - větve *a. carotis interna*; anastomózy s *a. hypophysialis inferior*) v *eminentia mediana* → hypofyzární portální vena (*v. portalis hypophysialis*) → sekundární kapilární plexus v adenohypofýze → *v. lobi anterioris* → *sinus cavernosus* → *v. jugularis interna*

Kapilární systémy hypofýzy

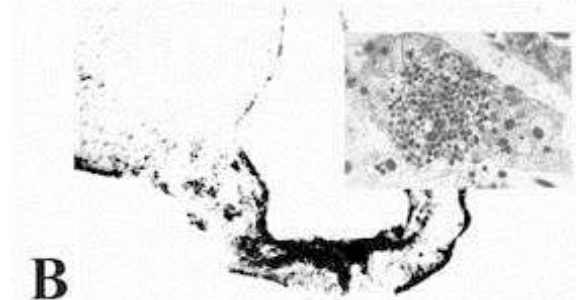
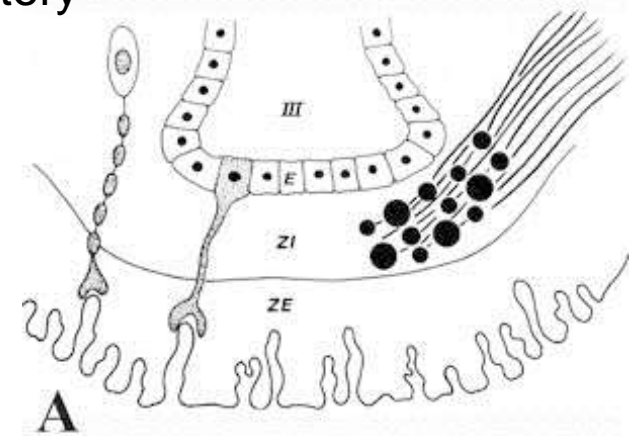
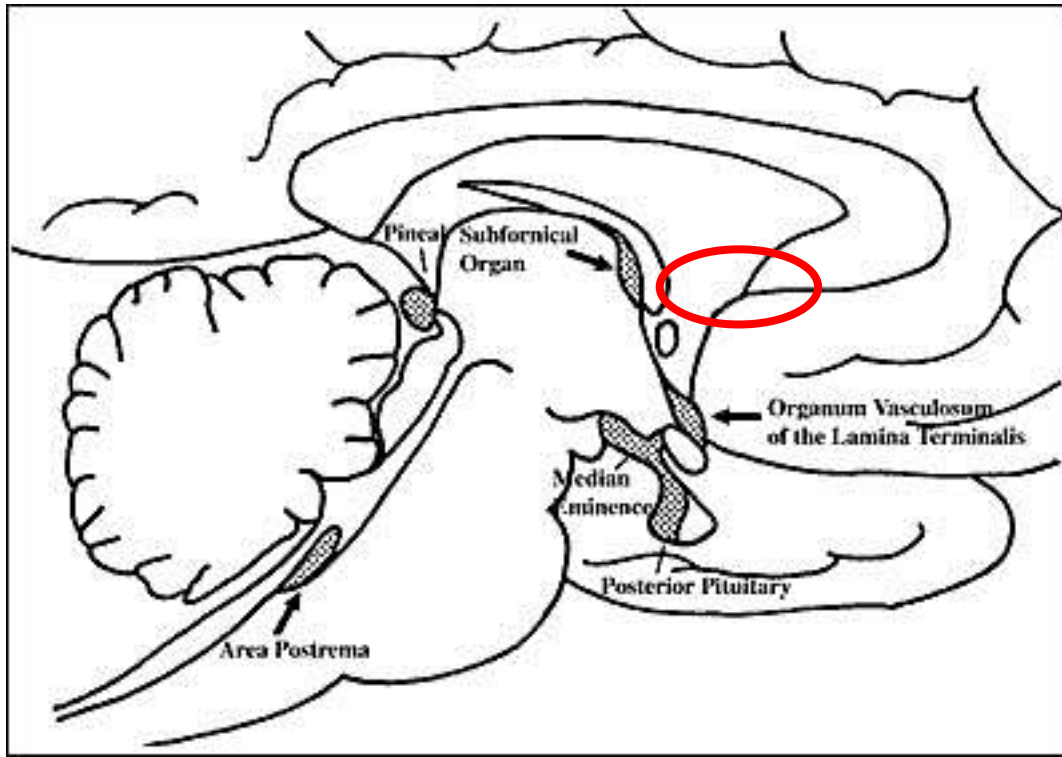

Kapilární systémy hypofýzy

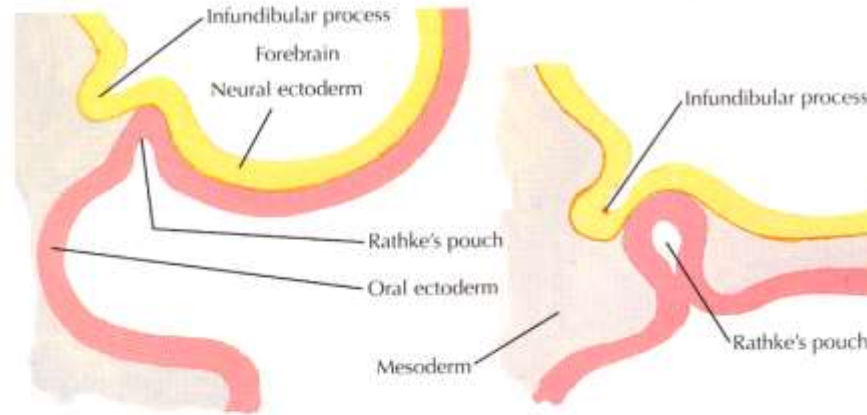
Eminentia mediana

- vyvýšená část tuber cinereum, kde odstupuje infundibulum p. nervosa
- neurohemální oblast - není vytvořena hematoencefalická bariéra
- fenestrované kapiláry s širokými perivaskulárními prostory

Embryonální vývoj hypofýzy

- Ektoderm (Rathkeho výchlípka)
- Neuroektoderm ventrální stěny diencefalonu

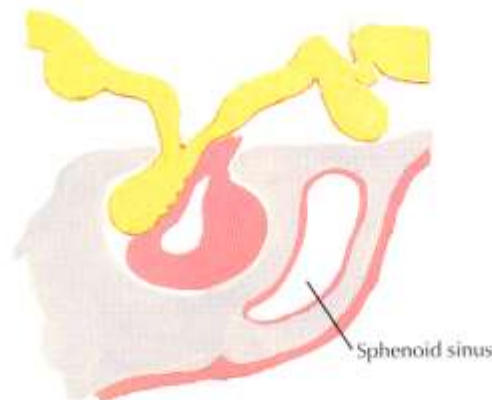

1. Beginning formation of Rathke's pouch and infundibular process

2. Neck of Rathke's pouch constricted by growth of mesoderm

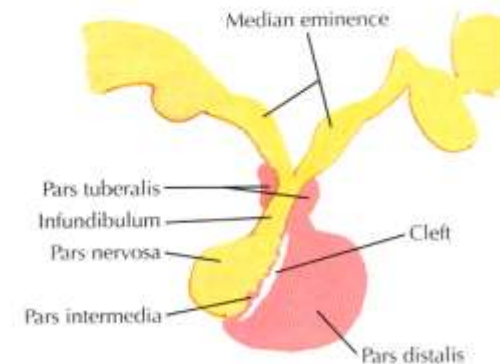
3. Rathke's pouch "pinched off"

4. "Pinched off" segment conforms to neural process, forming pars distalis, pars intermedia and pars tuberalis

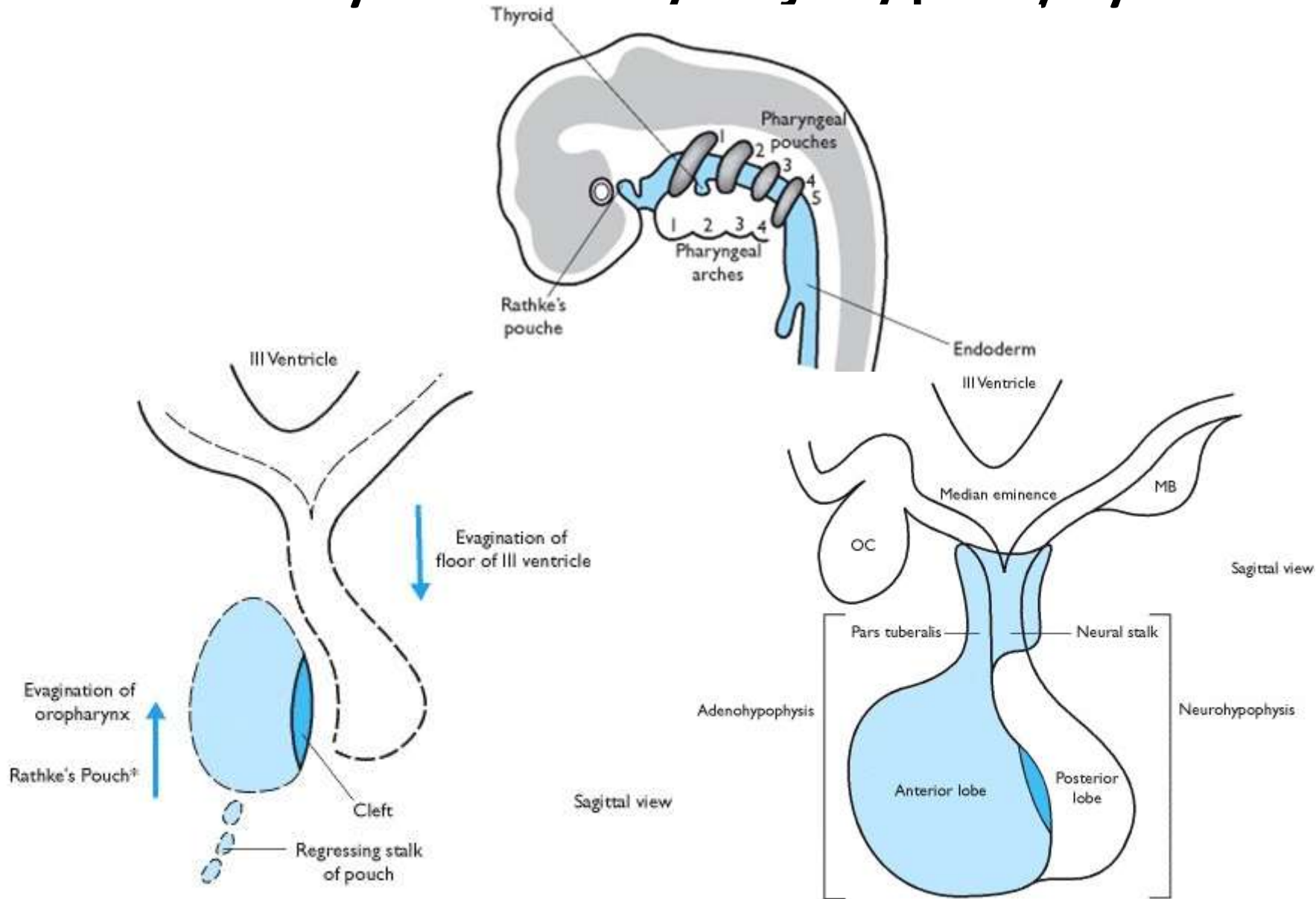
5. Pars tuberalis encircles infundibular stalk (lateral surface view)

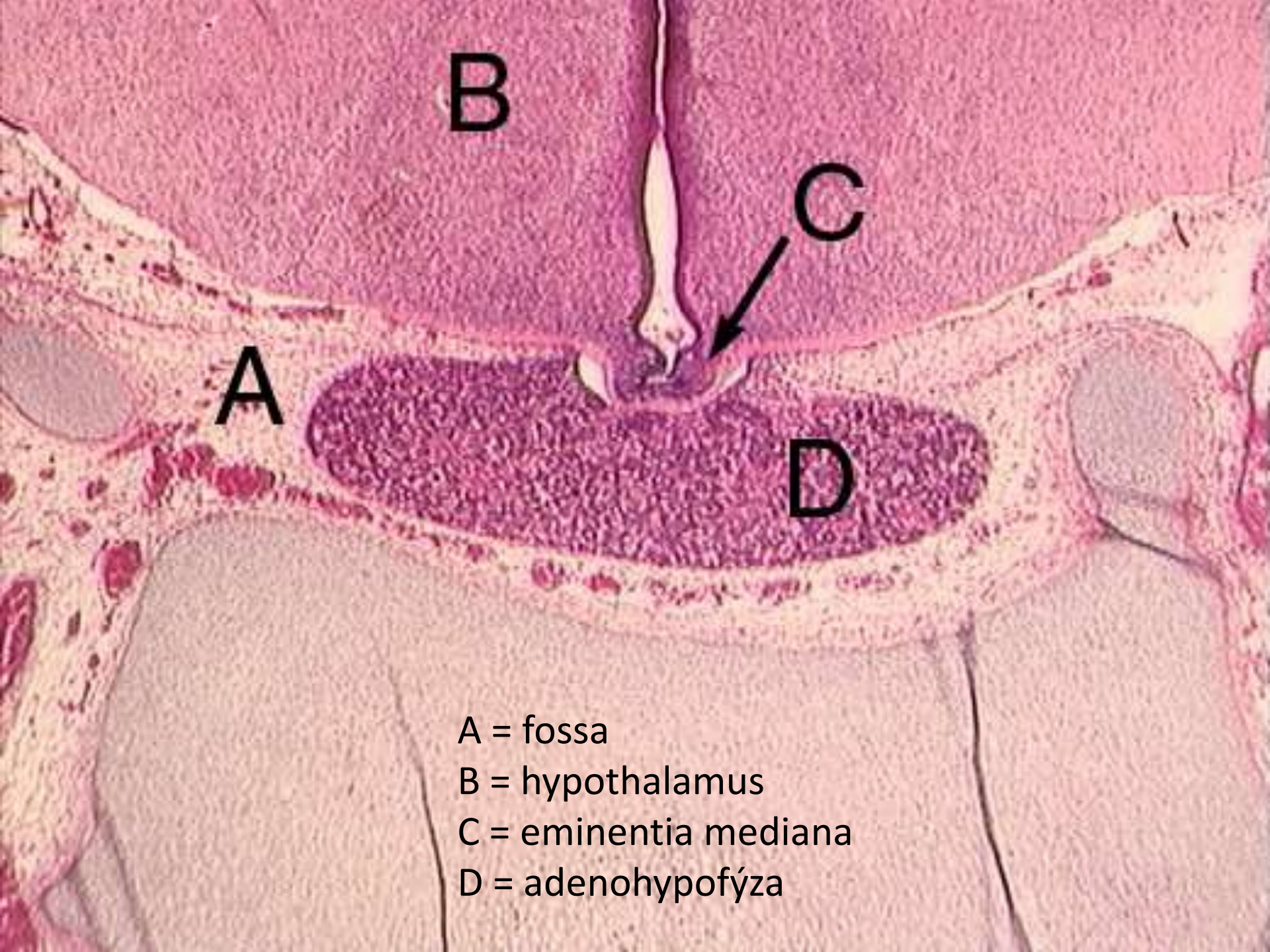

6. Mature form

Embryonální vývoj hypofýzy

A = fossa
B = hypothalamus
C = eminentia mediana
D = adenohypofýza

Adenohypofýza

Chromofilní buňky

Acidofilní

Neglandotropní

- přímý účinek na cílové tkáně

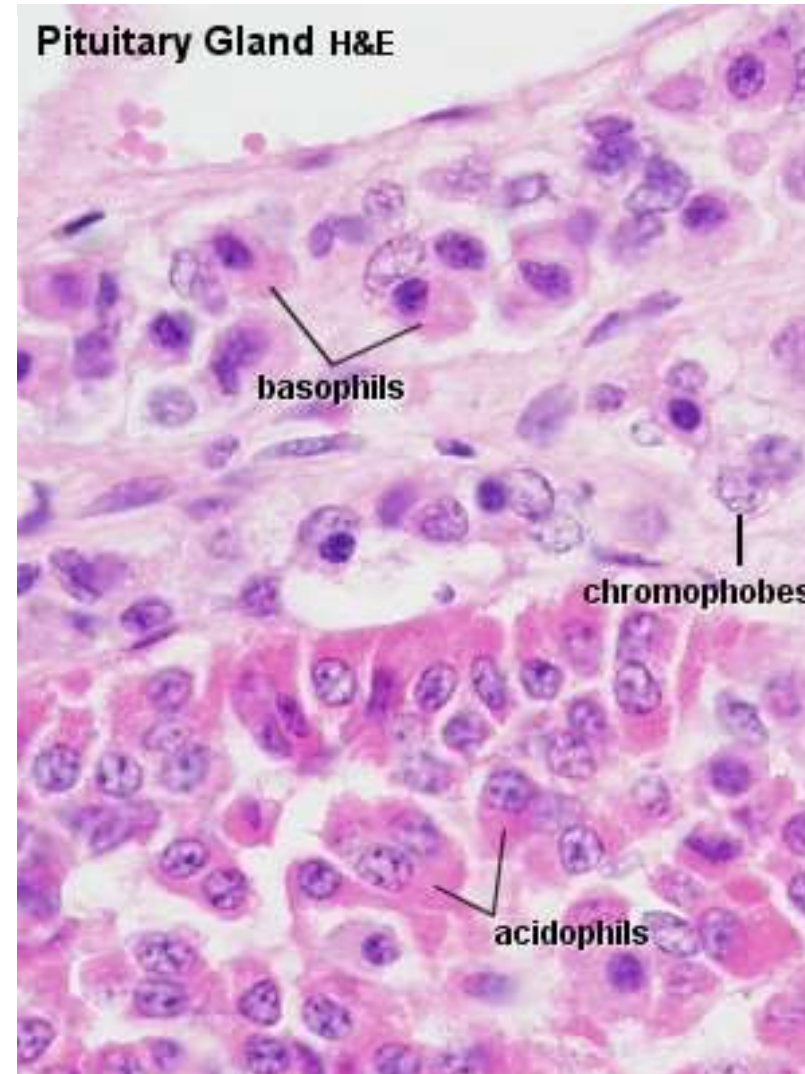
Bazofilní

Glandotropní

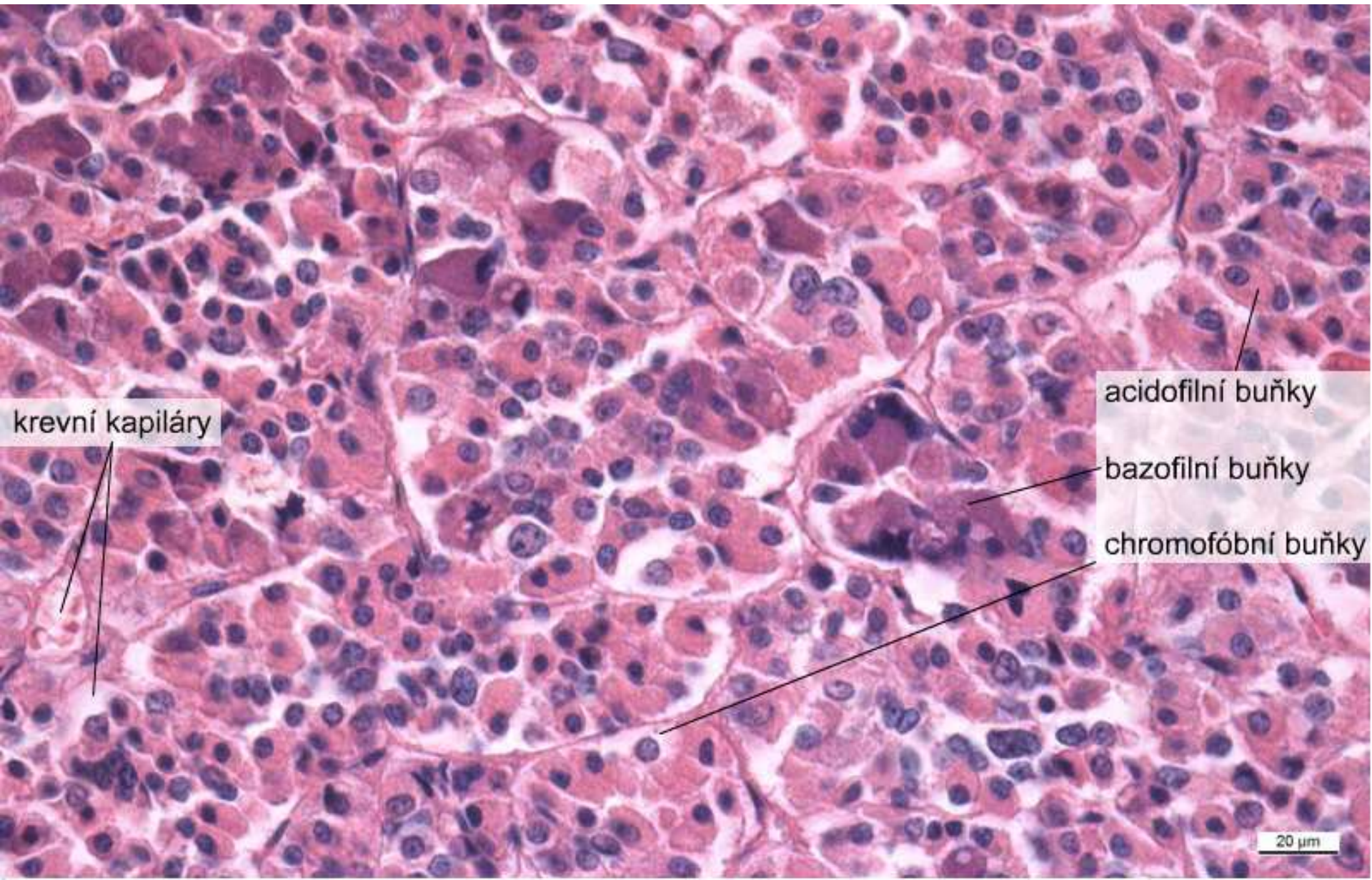
- regulace ostatních endokrinních žláz

Chromofobní buňky

- nediferencované b.
- degranulované chromofilní b.
- stromální b.

Adenohypofýza

krevní kapiláry

acidofilní buňky

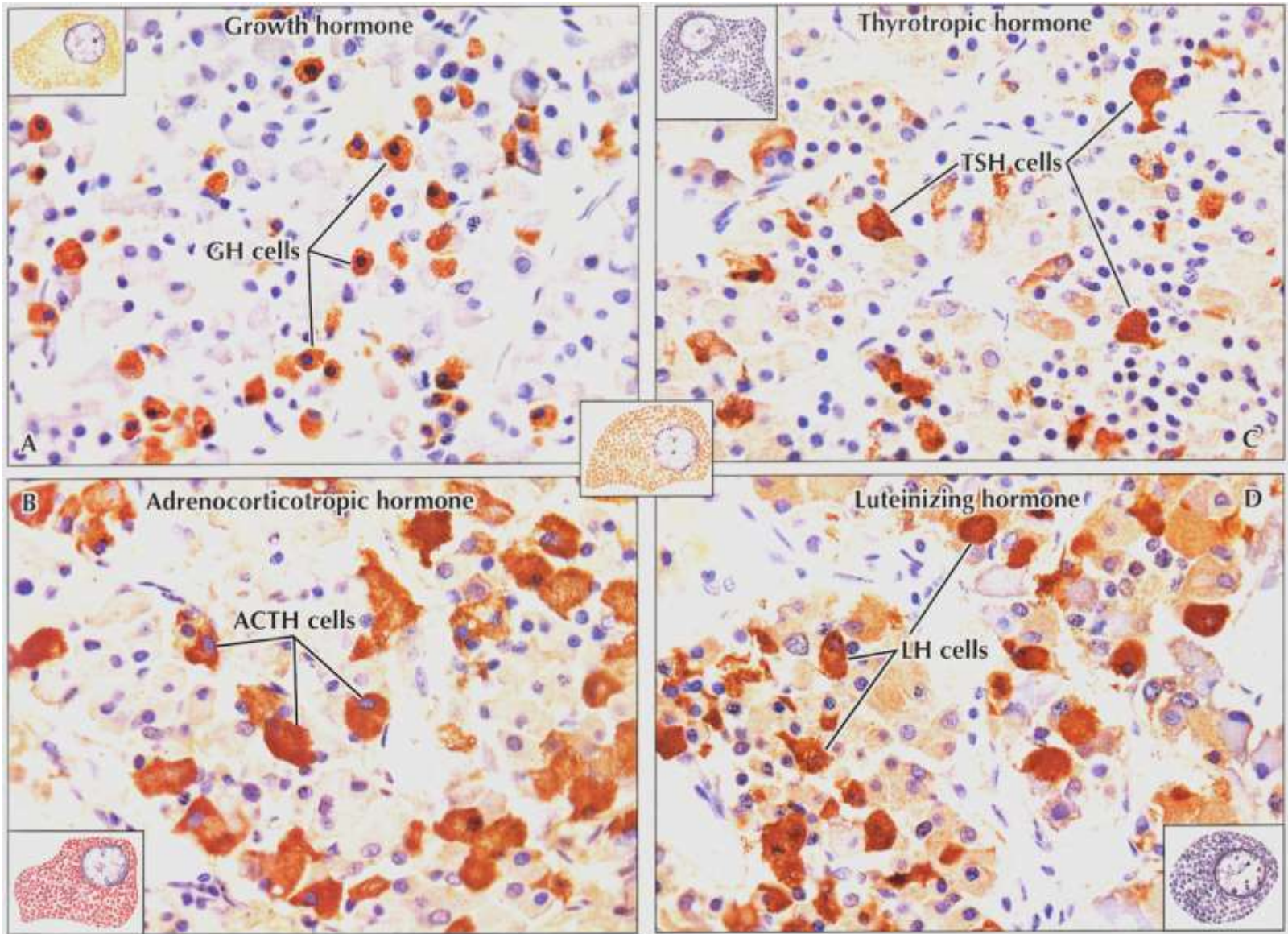
bazofilní buňky

chromofóbní buňky

20 μ m

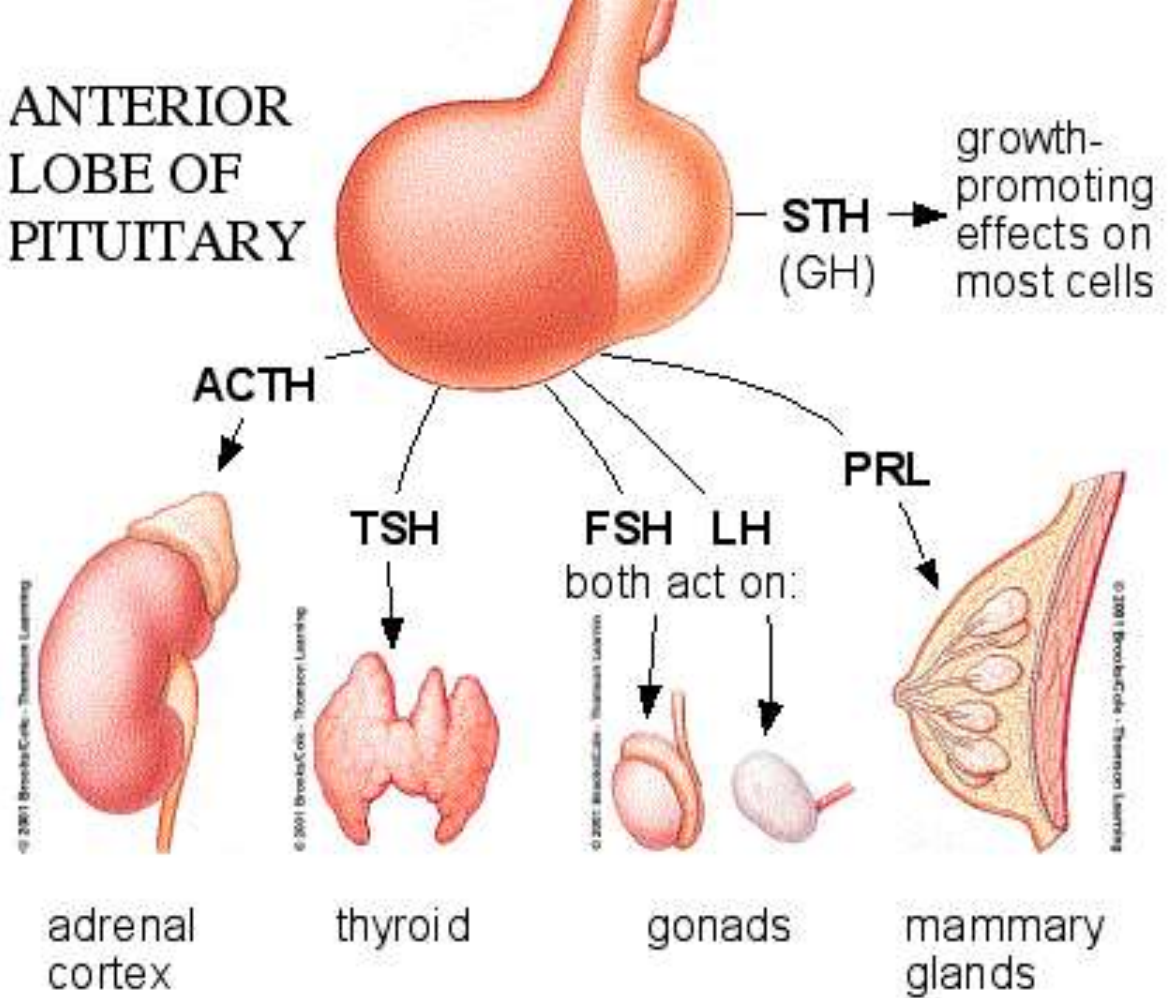

Adenohypofýza

ANTERIOR LOBE OF PITUITARY

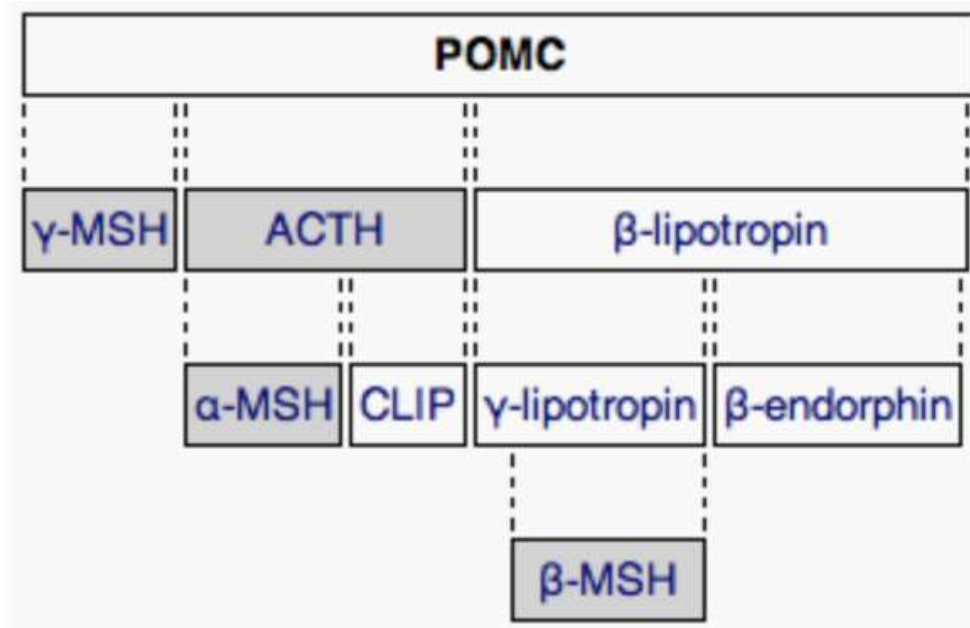
“FLAT PEG”

- FSH
- LH
- ACTH
- TSH
- Prolaktin
- Endorfiny
- Růstový hormon (growth)

Pro-opio-melanocortin (POMC)

drsné ER → pre-prohormon
různé tkáně

- ACTH (kůra nadledvin → kortisol)
- MSH (melanocyty - zejména parakrinně)
- lipotropin (lipolýza, steroidogenze)
- endorfiny

FSH (folitropin), LH (lutropin)

- gonadotropní buňky adenohypofýzy v závislosti na GnRH
- glykoprotein, 30kDa
- heterodimer dvou nekovalentně spojených podjednotek (**a/α** - společná pro více hormonů - lh, FSH, TSH, hCG, **b/β** - specifická)
- FSH receptor (testes, ovaria, uterus) asociovaný s G-proteiny
  - glykosylovaná extracelulární doména 11 leucine rich repeats specifická vůči FSH
  - po vazbě ligandu aktivace G-proteinu a cAMP signální dráhy
  - alternativní aktivace MAPK kaskády (ERK)
  - komplexní signální odpověď (prostaglandiny a PLPc, NO)

FSH

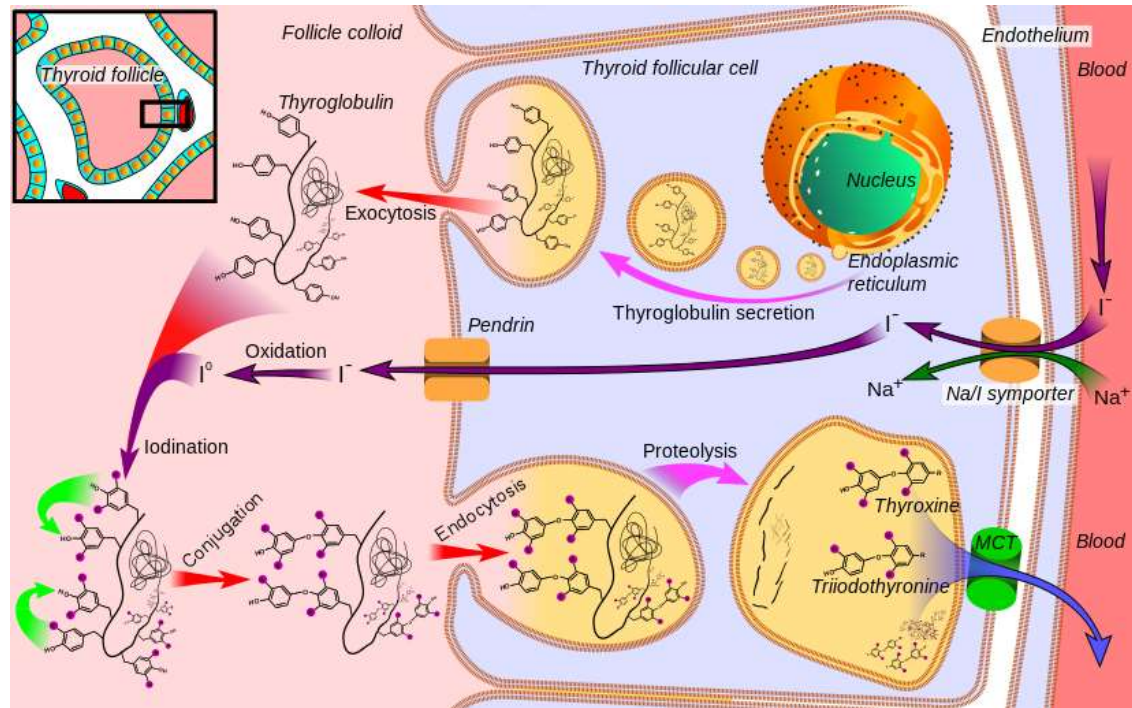
LH

ovarium	vývoj folikulů (exprese FSHR v buňkách m. <i>granulosa</i>)	ovulace, vývoj corpus luteum, produkce androgenů v buňkách théky
testes	vývoj spermií, FSHR v Sertoliho buňkách	produkce testosteronu v Leydigových buňkách (LHR)
extragona dální	FSHR v sekrečním endometriu luteální fáze uteru (endometriální funkce, embryo-endometriální interakce)	uterus, seminální váčky, prostata, kůže... neznámá funkce

TSH, thyrotropin

- thyrotropní buňky adenohypofýzy v závislosti na TRH
- produkce T4 (thyroxin) a T3 (trijodtyronin)
- glykoprotein, 28,5 kDa, heterodimer nekovalentně spojených podjednotek (a, b)
- TSH receptor na thyroideálních folikulárních buňkách
  - G-proteinová signální kaskáda → adenylylcykláza
  - cAMP → jodové kanály (pendrin), transkripce thyreoglobulinu, endo- a exocytická dráha
- krosreaktivita s hCG → v těhotenství alterace syntézy thyroideálních hormonů (gestační hyperthyroidismus)

GH, somatotropin, růstový hormon

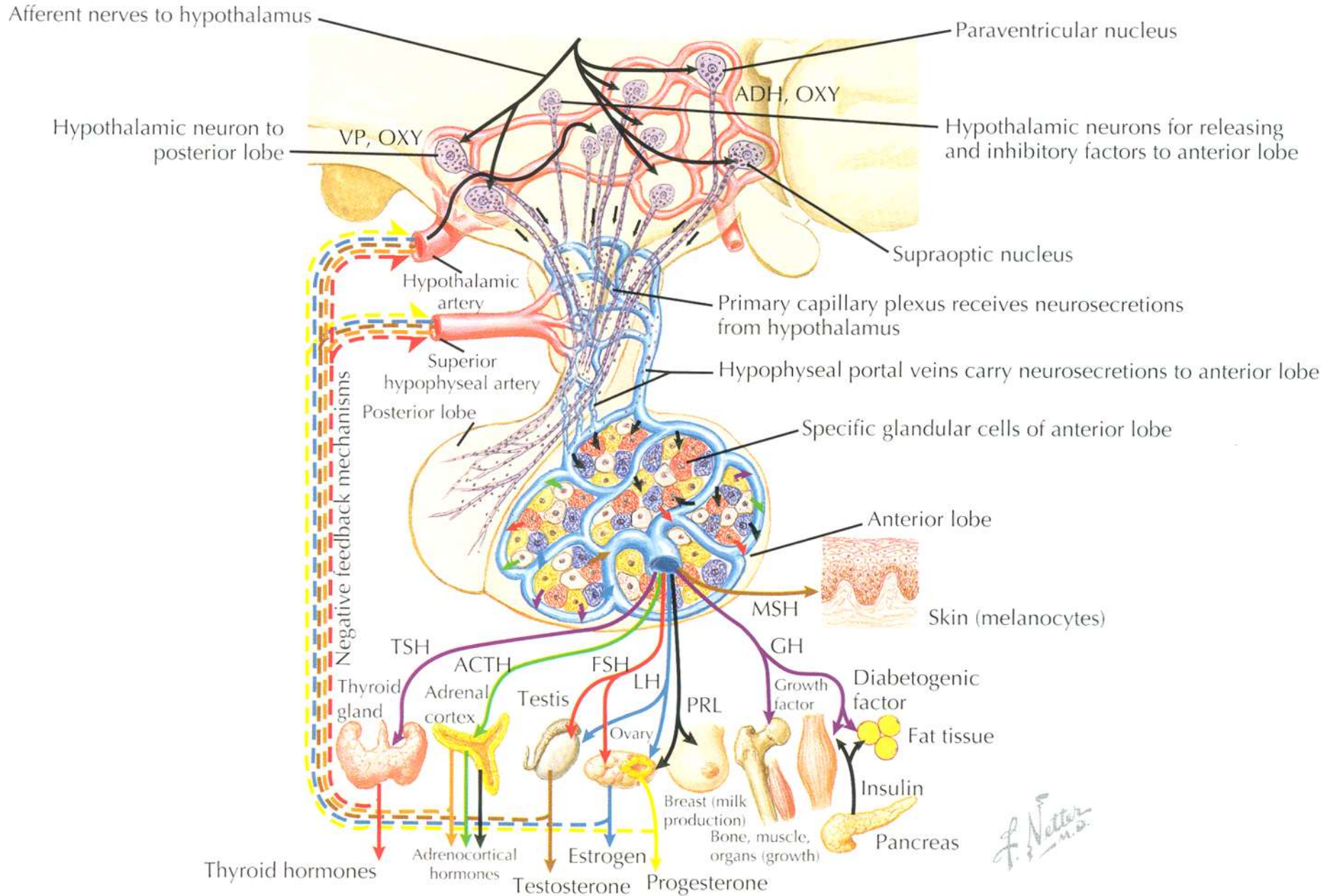
- somatotropní buňky adenohypofýzy v závislosti na GHRH (somatokrinin)
- několik molekulárních isoform (alternativní sestřih), ~20-24 kDa
- široké spektrum cílových buněčných typů i fyziologických dějů
  - transkripce DNA, translace RNA, proteosyntéza
  - využití tuků (mobilizace mastných kyselin, konverze na acetyl-CoA)
  - inhibice přímého využití glukózy, stimulace glukoneogeneze
  - transport aminokyselin
  - proteosyntéza v chondrocytech a osteoblastech, proliferace, osteogeneze
- GHR v různých tkáních
  - RTK, JAK-STAT
- somatomediny
  - malé proteiny (MW 7,5 kDa) typu IGF, produkované játry
- rozmanité projevy deregulace GH

Table 2. Nonclassical Anterior Pituitary Substances and Cell(s) of Origin

Substances	Cell Types
PEPTIDES	
ACTIVIN B, INHIBIN, FOLLISTATIN	F,G
ALDOSTERONE STIMULATING FACTOR	UN
ANGIOTENSIN II (ANGIOTENSINOGEN, ANGIOTENSIN I CONVERTING ENZYME, CATHEPSIN B, RENIN)	C,G,L,S
ATRIAL NATURETIC PEPTIDE	G
CORTICOTROPIN-RELEASING HORMONE-BINDING PROTEIN	C
DYNORPHIN	G
GALANIN	L,S,T
GAWK (CHROMOGRANIN B)	G
GROWTH HORMONE RELEASING HORMONE	UN
HISTIDYL PROLINE DIKETOPIPERAZINE	UN
MOTILIN	S
NEUROMEDIN B	T
NEUROMEDIN U	C
NEUROPEPTIDE Y	T
NEUROTENSIN	UN
PROTEIN 7B2	G,T
SOMATOSTATIN 28	UN
SUBSTANCE P (SUBSTANCE K)	G,L,T
THYROTROPIN RELEASING HORMONE	G,L,S,T
VASOACTIVE INTESTINAL POLTPEPTIDE	G,L,T
GROWTH FACTORS	
BASIC FIBROBLAST GROWTH FACTOR	C,F
CHONDROCYTE GROWTH FACTOR	UN
EPIDERMAL GROWTH FACTOR	G,T
INSULIN-LIKE GROWTH FACTOR I	S,F
NERVE GROWTH FACTOR	UN
PITUITARY CYTOTROPIC FACTOR	UN
TRANSFORMING GROWTH FACTOR ALPHA	L,S,G
VASCULAR ENDOTHELIAL GROWTH FACTOR	F
CYTOKINES	
INTERLEUKIN-1 BETA	T
INTERLEUKIN-6	F
LEUKEMIA INHIBITORY FACTOR	C,F
NEUROTRANSMITTERS	
ACETYLCHOLINE	C,L
NITRIC OXIDE	F

C = corticotroph, F = folliculostellate cell, G = gonadotroph, L = lactotroph,
S = somatotroph, T = thyrotroph, UN = unknown

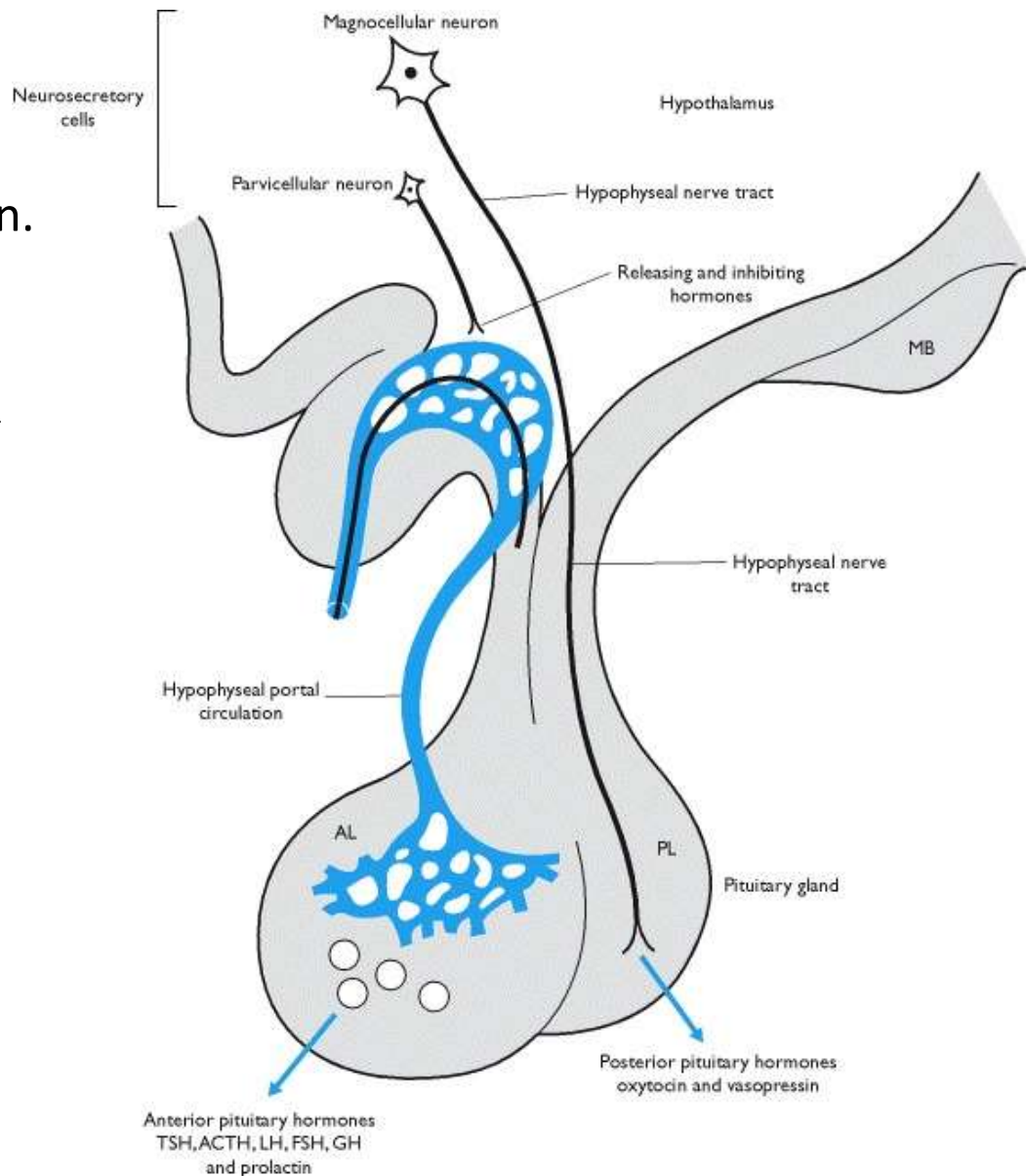
Neurohypofýza

nemyelinizovaná nervová vlákna

– axony neurosekrečních buněk (100000) hypotalamických jader (n. supraopticus a paraventricularis)

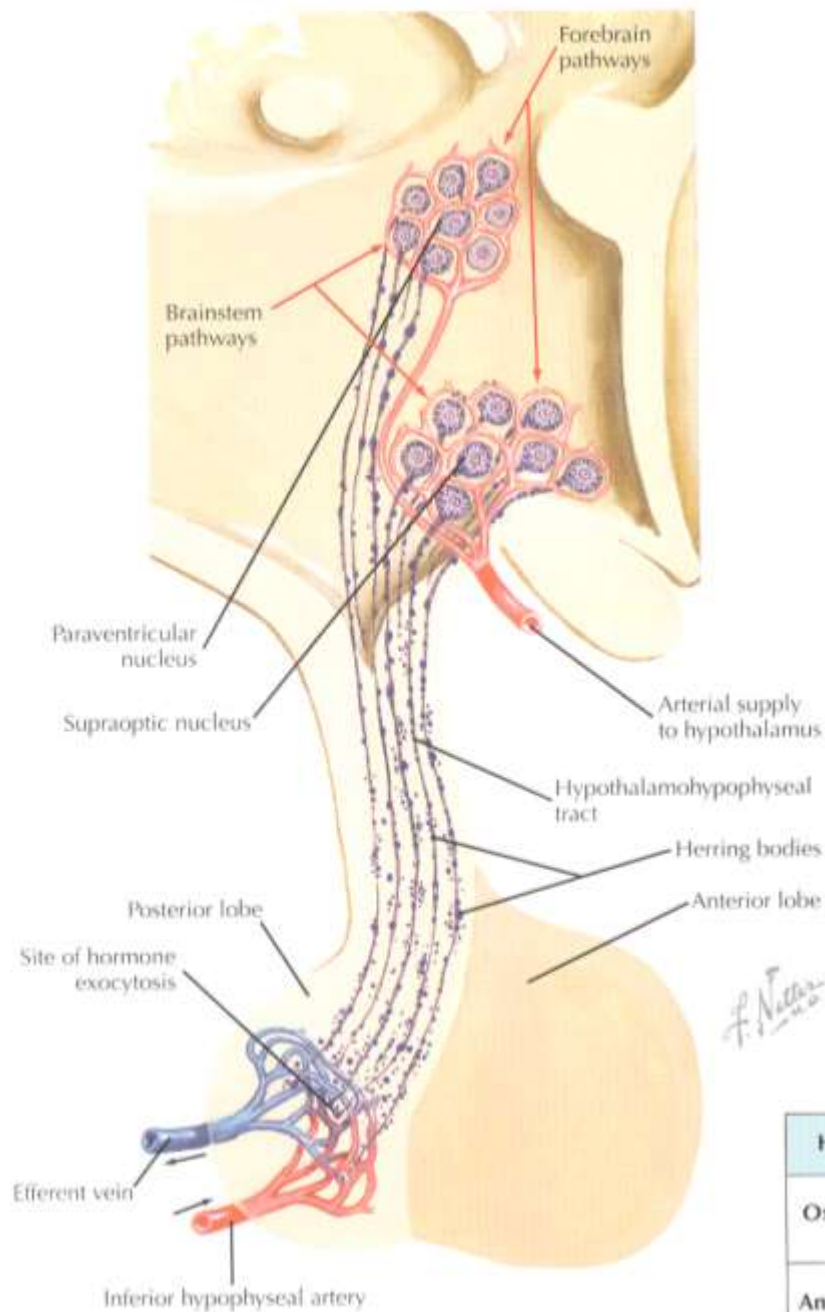
pituicyty (neuroglie)

- astrocyty, sekrece z neurosekrečních terminí - lokální kontrola
- Herringova tělíska – neurosekreční zakončení – dilatace poblíž kapilár

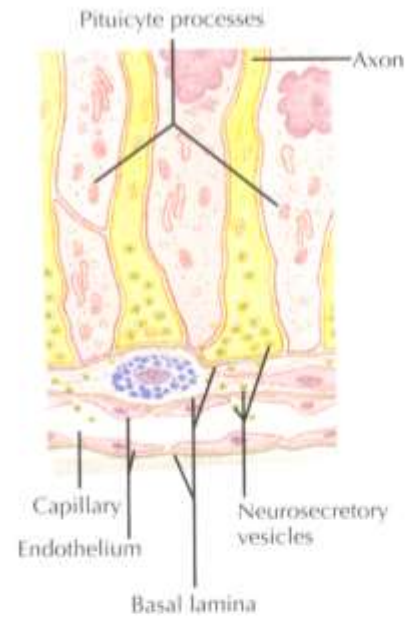

Hormony

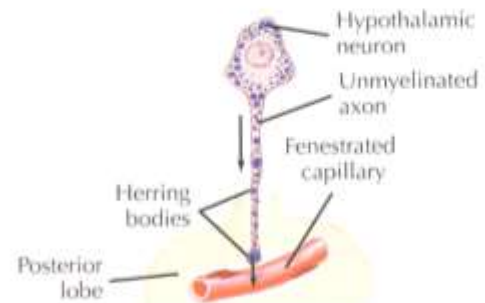
- oxytocin (OT)
- antidiuretický hormon (ADH, vasopresin)

▼ Neurosecretory Ending (posterior pituitary).

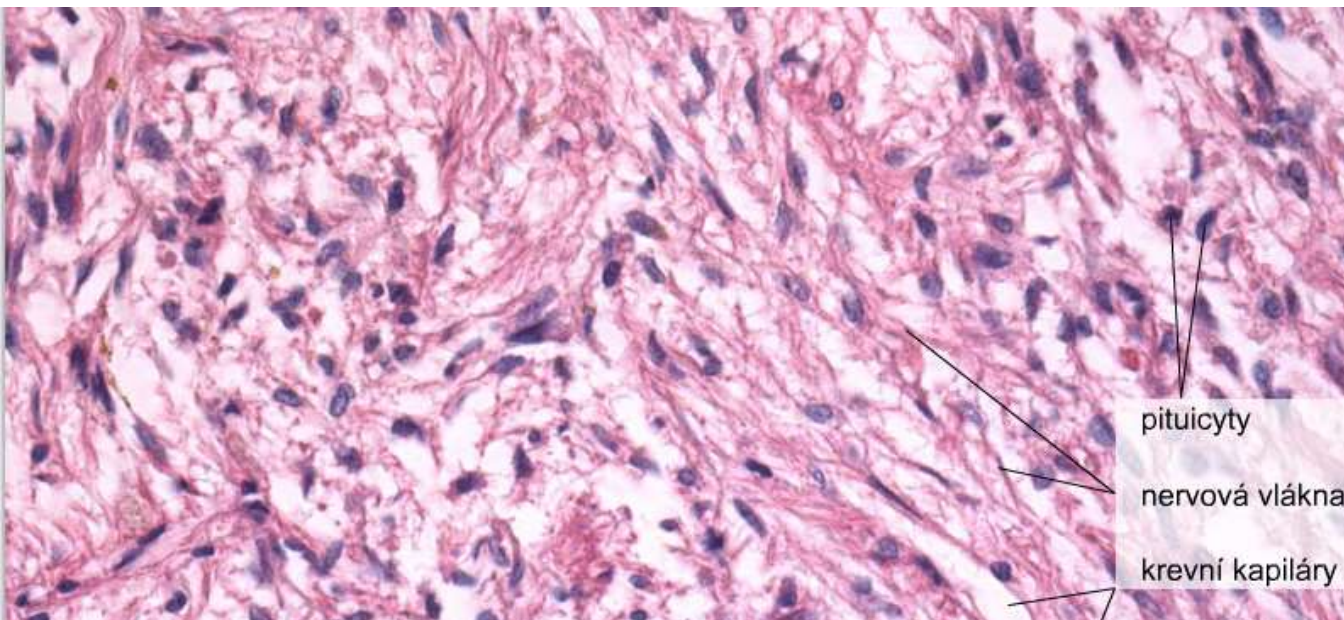

▼ Origin of ADH.

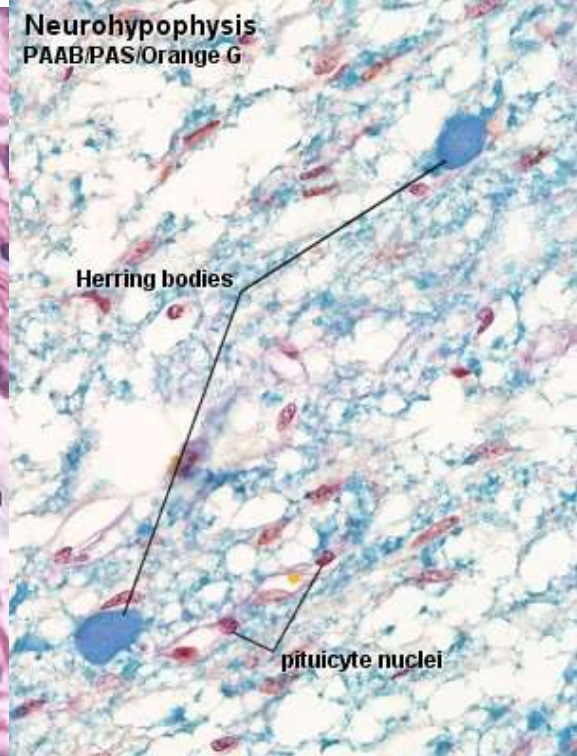

Hormone	Principal Action	Principal Nucleus of Origin
Oxytocin (OXY)	Uterine contraction, milk ejection	Paraventricular
Anti-diuretic hormone (ADH)	Water excretion in kidney, arteriolar constriction	Supraoptic

pituicyty
nervová vlákna
krevní kapiláry

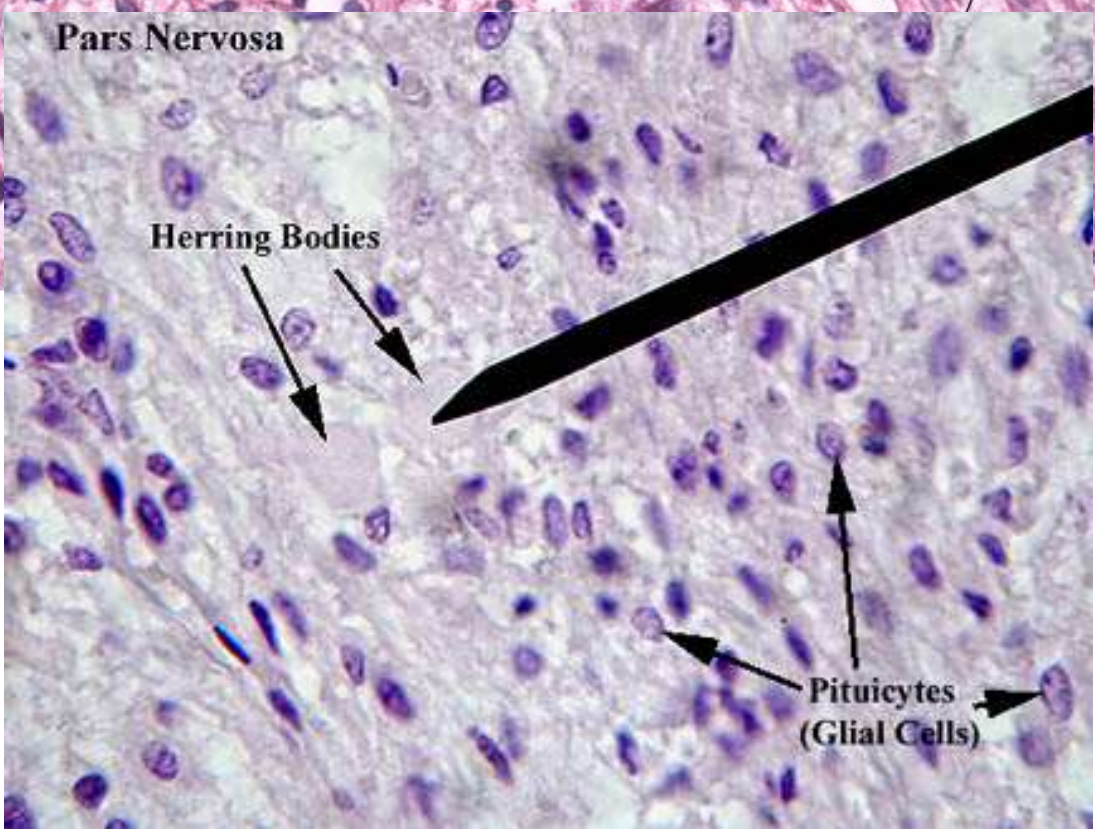

Neurohypophysis
PAAB/PAS/Orange G

Herring bodies

pituicyte nuclei

20 μm

Pars Nervosa

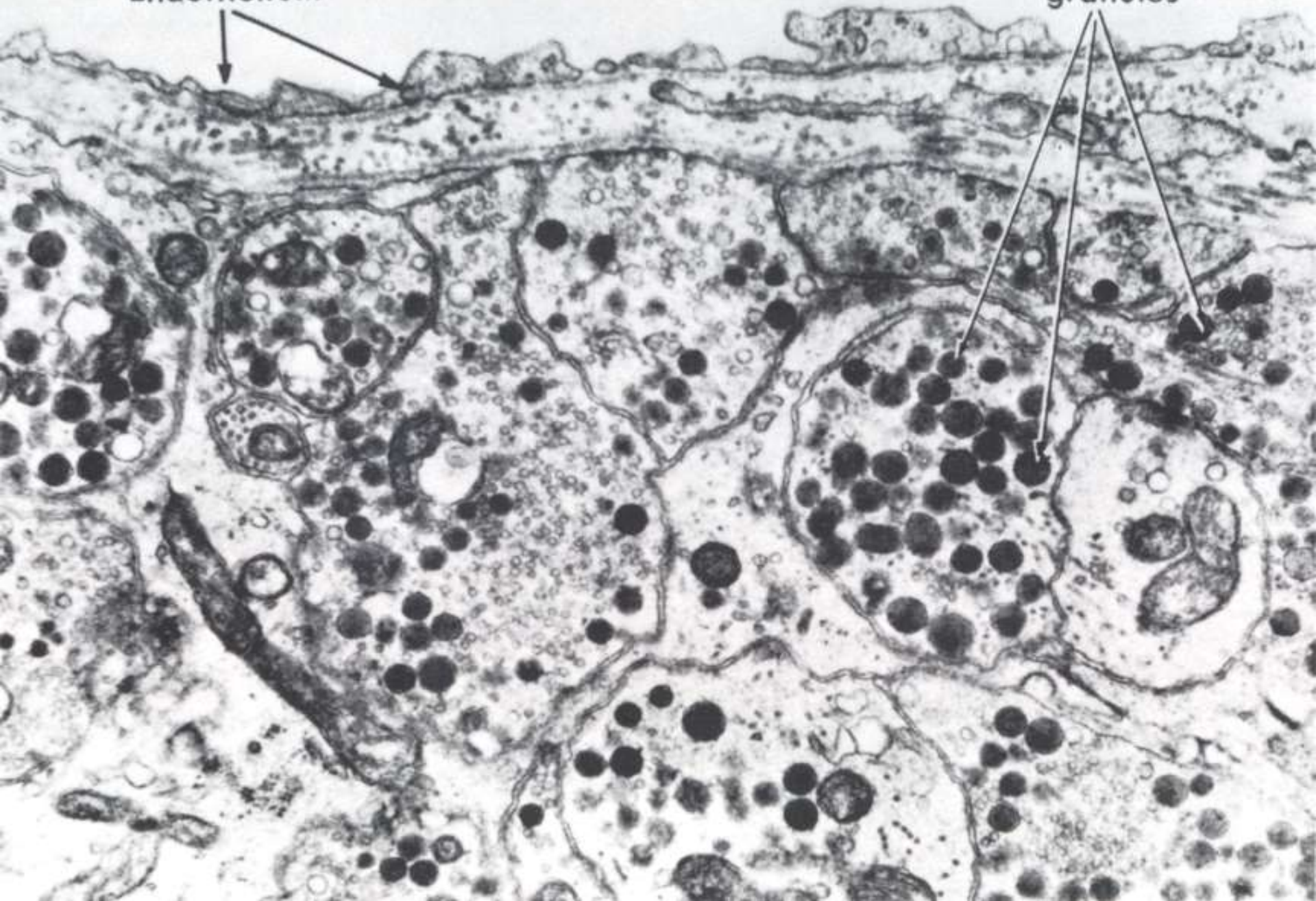
Herring Bodies

Pituicytes
(Glial Cells)

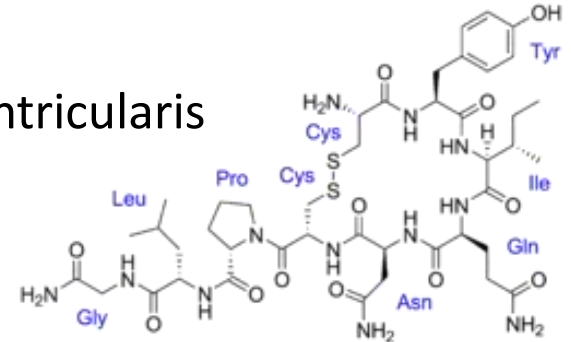
Endothelium

Neurosecretory granules

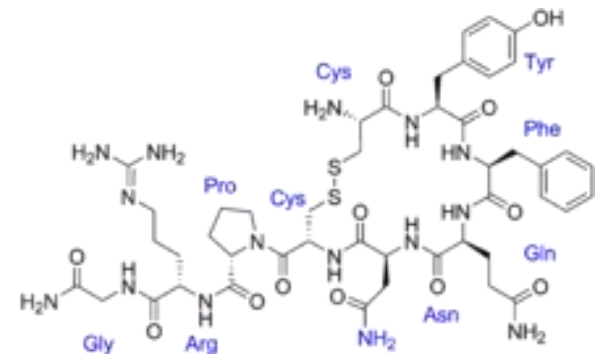
Oxytocin

- nonapeptid
- magnocellulární neurony n. supraopticus a paraventricularis
- OR - G-protein coupled receptor
- laktace (myoepitelie mléčné žlázy)
- kontrakce myometria
- behaviorální účinek

Vasopressin

- nonapeptid
- retence vody
- epitelie t. reuniens a d. colligens
- kontrakce svaloviny t.media cév
- diabetes insipidus, hypernatremia, polyuremia

Klinické souvislosti

Tumory hypofýzy

útlak okolních struktur
(optické chiasma)

hyperfunkce endokrinní komponenty

- prolaktinom - galactorrhea
- hypogonadismus (poruchy GnRH)
- gigantismus - akromegalie
- nanismus

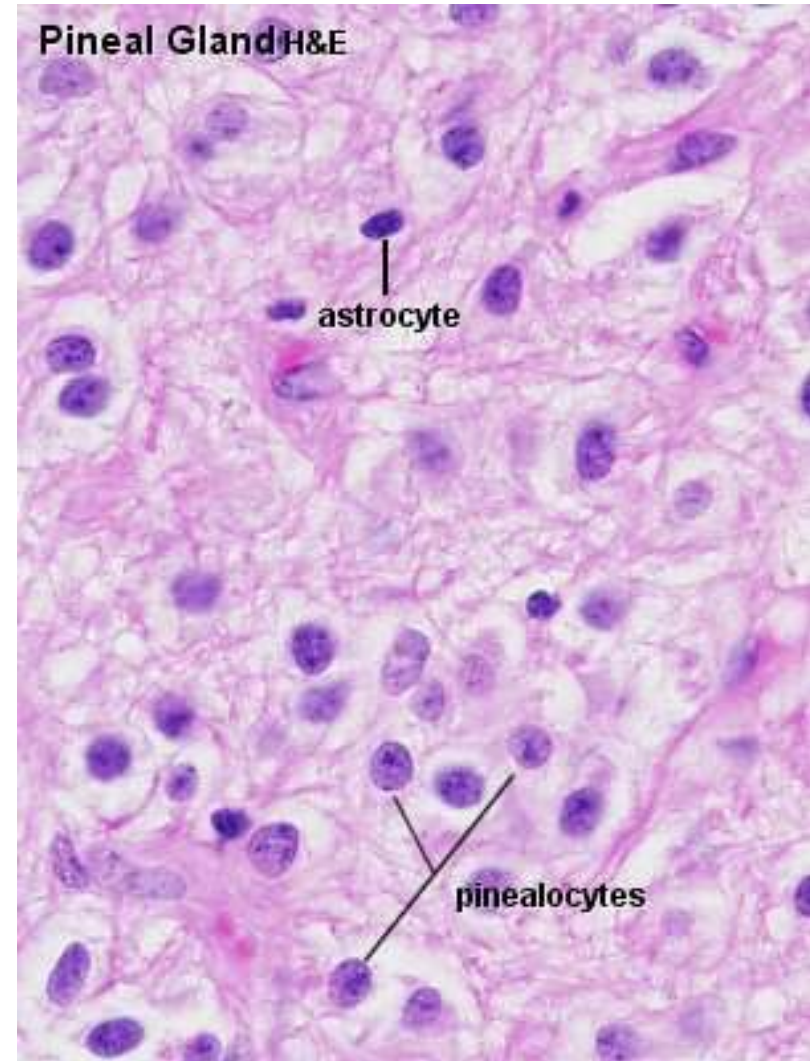
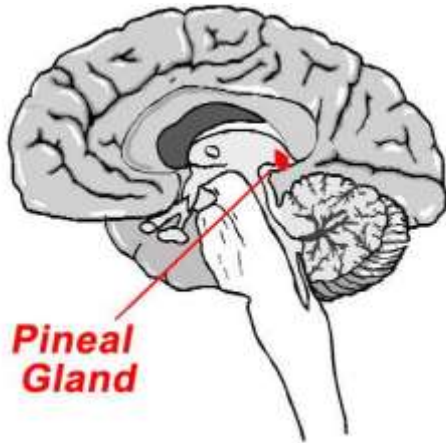

Anatomická stavba		Mikroskopická struktura		Hormony a cílové tkáně					
Přední lalok (adenohypofýza)	pars distalis	hypofyzární portální vény + dolní hypofyzární arterie → sekundární kapilární plexus, sinusoidní kapiláry	trabekulární epitel v trámčích a clusterech, retikulární vlákna		nemají hormonální aktivitu				
			chromofobní b.	nediferencované b. degranulované chromofilní b. stromální b.					
	pars tuberalis		Rathkeho cysty	chromofilní b.	acidofilní neglandotropní	mammotropní b.	malé polypeptidy	dopamin (PIH) ⊥ (PRF → prolactin)	změny mléčné žlázy v graviditě a aktivita v laktaci
						somatotropní b.		somatostatin (GHIH) ⊥ GHRH → somatotropin (STH)	přímo játra, růstové ploténky různé další tkáně via somatomediny
					bazofilní glandotropní	kortikotropní b.	glykoproteiny	CRH → ACTH, MSH	kortex nadledvin → kortisol melanocyty
	thyrotropní b.		TRH → TSH			štítná žláza → thyroxin, T3			
gonadotropní b.	GnRH → FSH (ICSH), LH	gonády → androgeny, estrogeny, progesteron							
Zadní lalok (neurohypofýza)	eminentia mediana → infundibulum	přední a zadní horní hypofyzární arterie → primární kapilární plexus, fenestrované kapiláry	nemyelinizované axony hypothalamických neuronů n. supraopticus, n. paraventricularis (tractus hypothalamohypophysialis), pituicyty		malé peptidy	ADH	tubulus reuniens, ductus colligens t.media cév		
	pars nervosa					oxytocin	myometrium uteru během gravidity myoepithelium mléčné žlázy v laktaci		

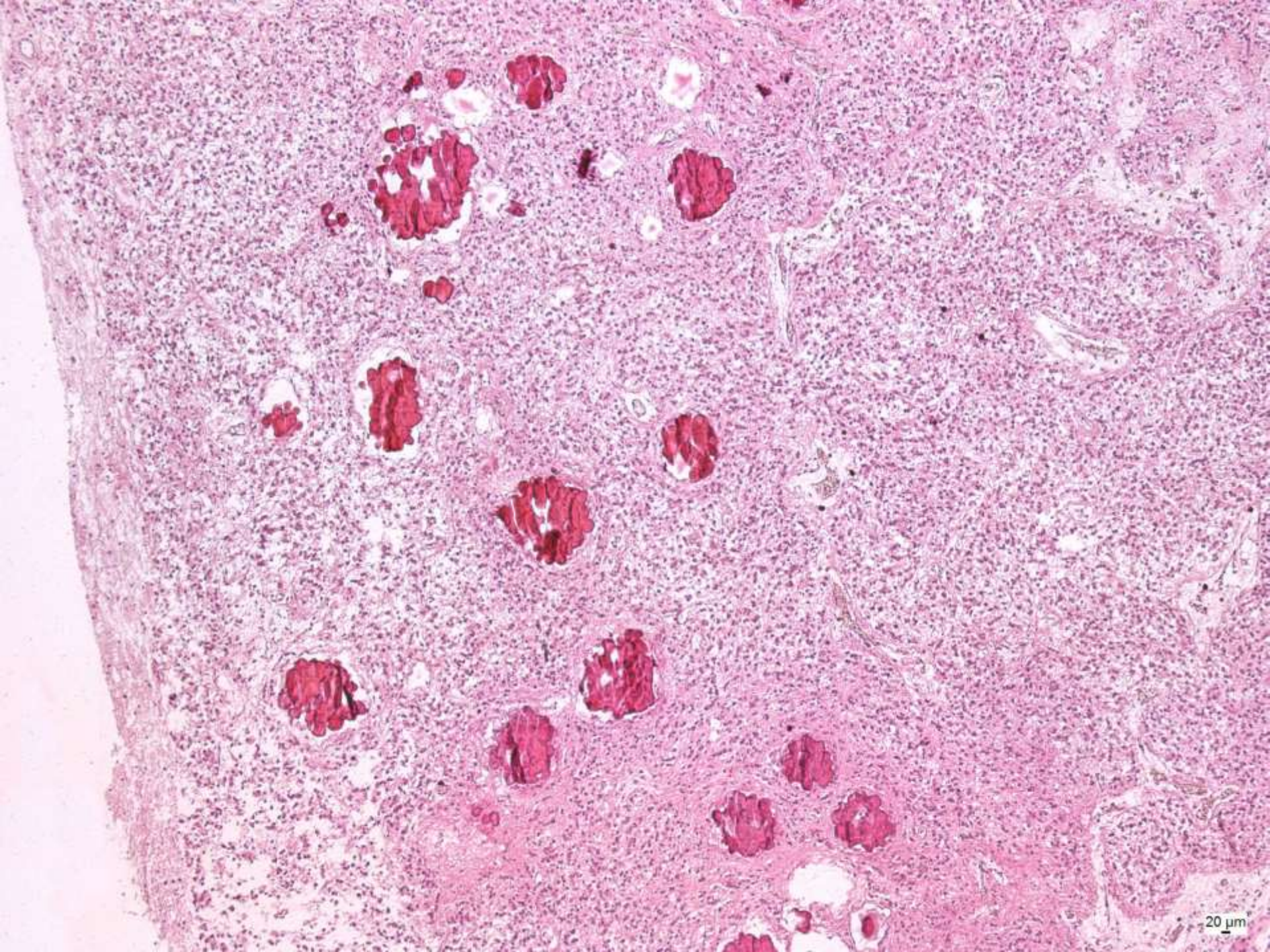
PŘESTÁVKA

Epifýza (c. pineale)

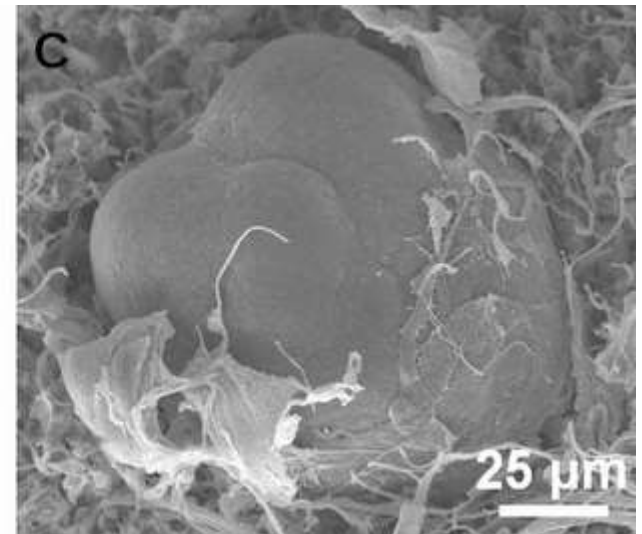
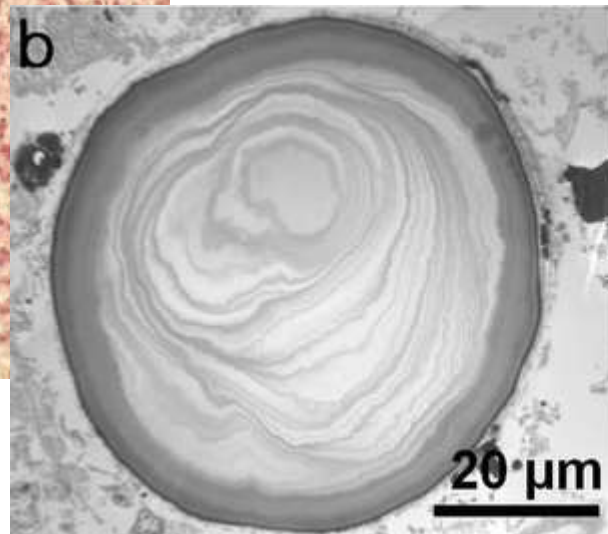
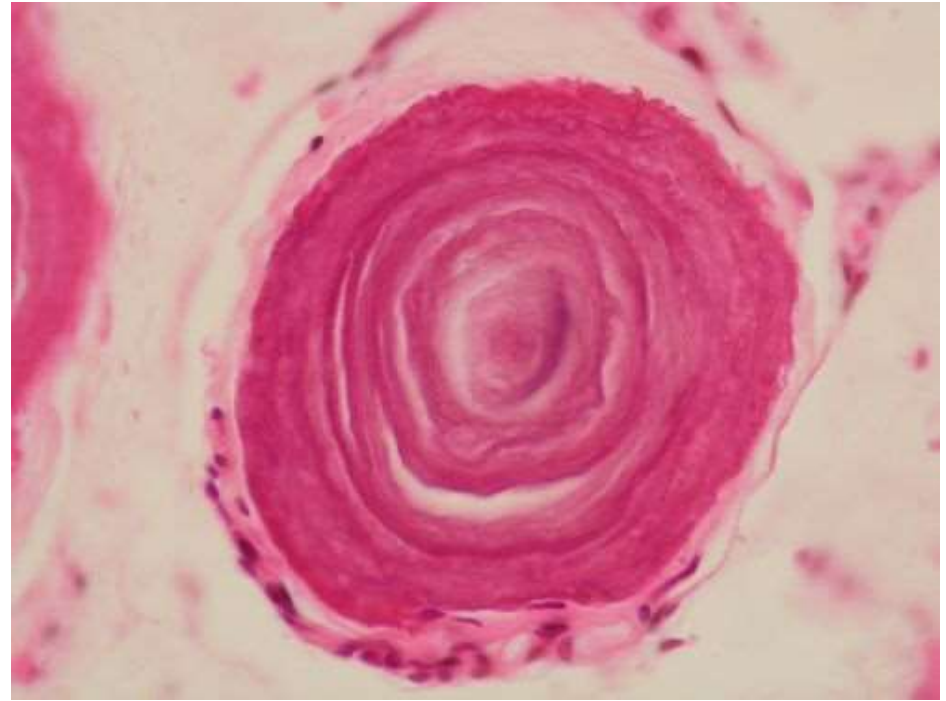
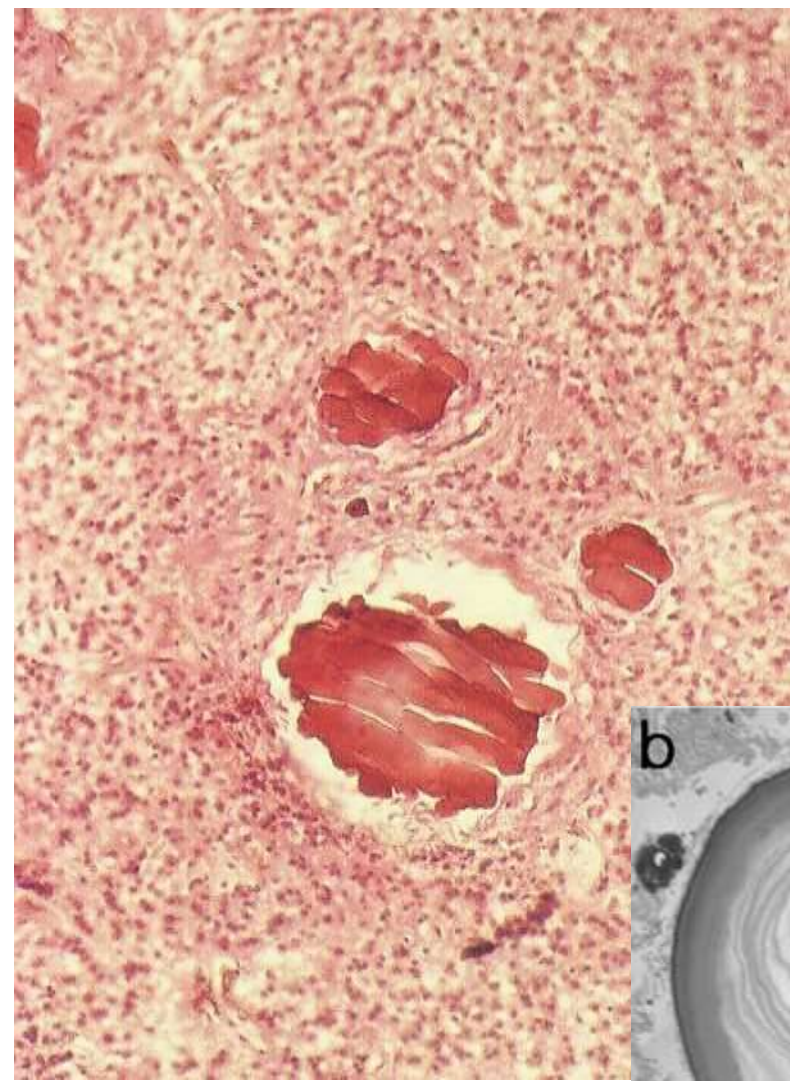
- epithalamus
- vazivové pouzdro navazující na pia mater
- tenká vazivová septa
- nemyelinizovaná nervová vlákna
- pinealocyty (95%, velké, světlé, kulatá jádra)
- intersticiální neuroglie (astrocyty, tmavé, podlouhlá jádra)
- acervulus cerebri
- melatonin

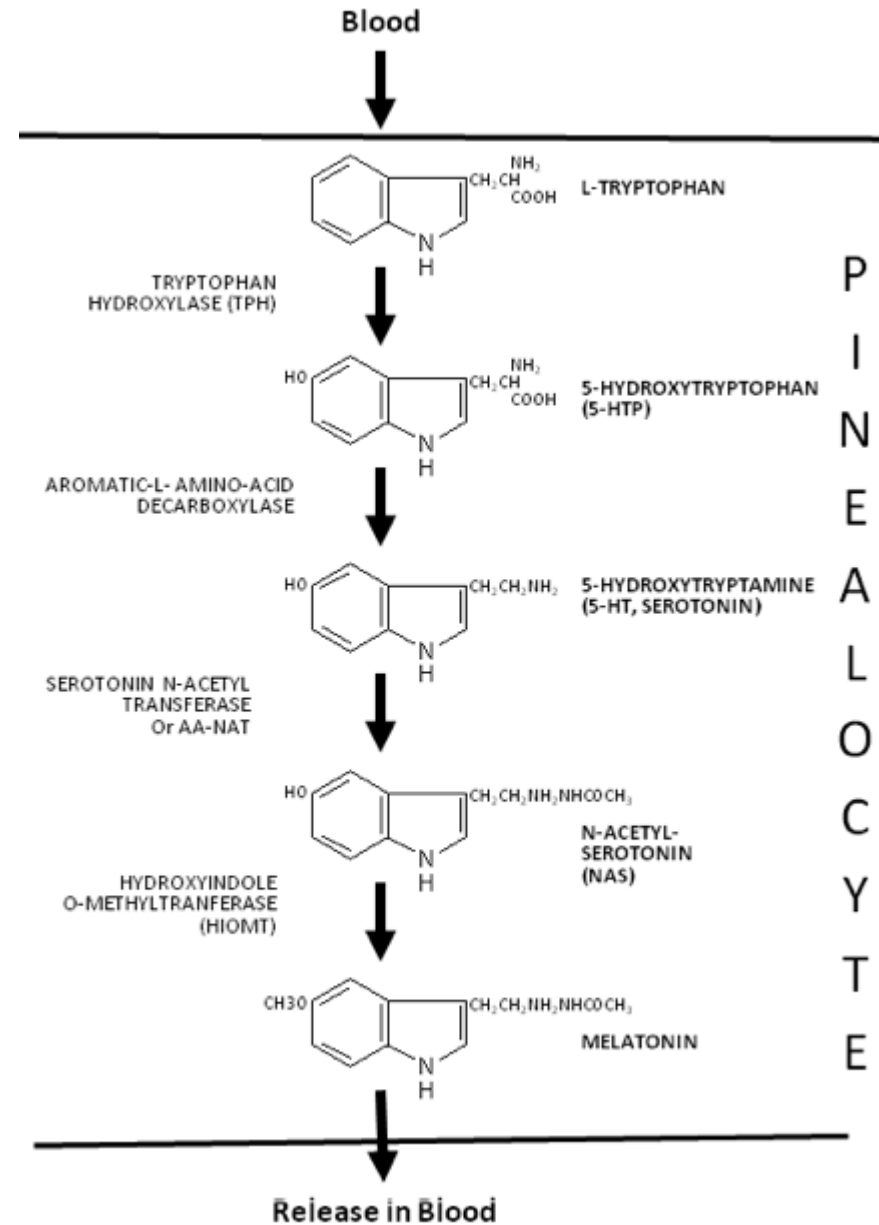
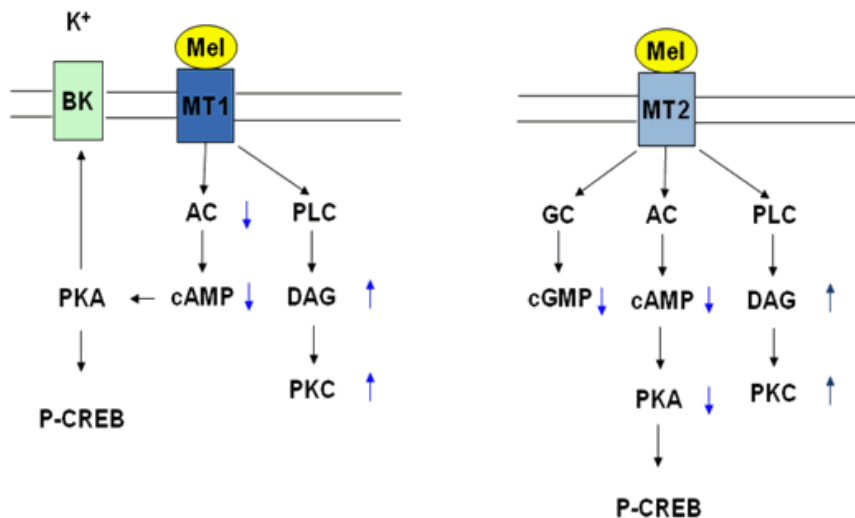
Acervulus cerebri

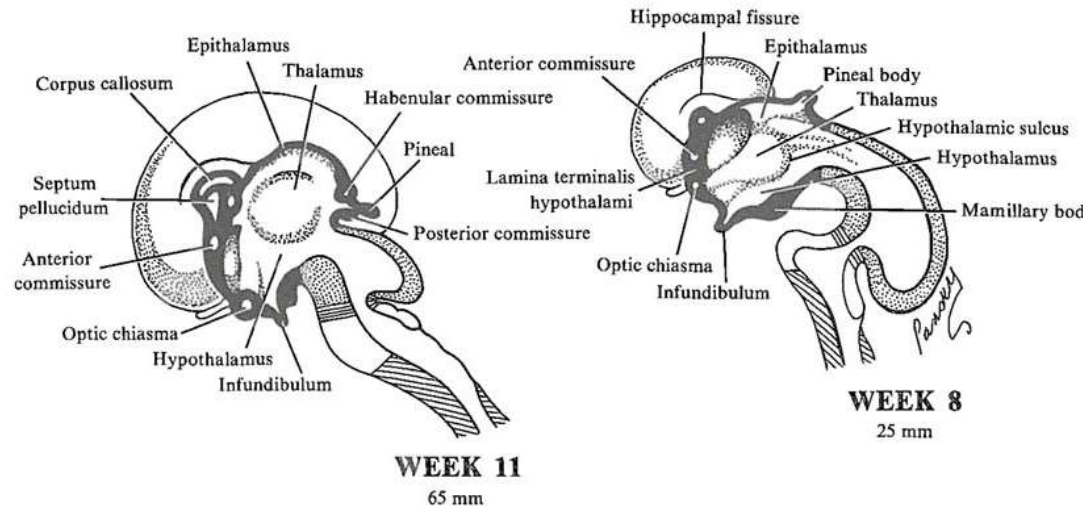
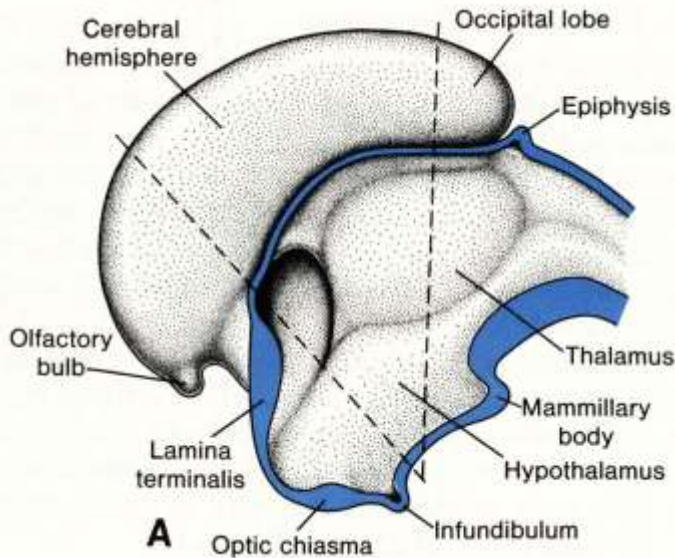
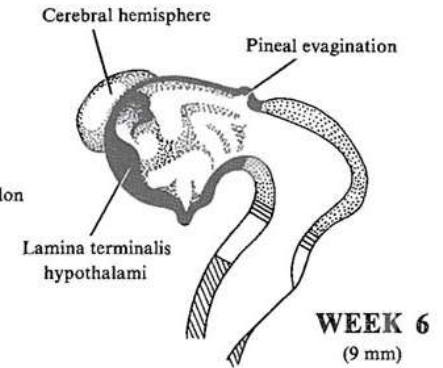
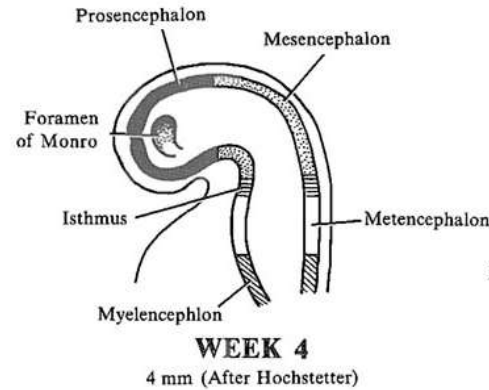
Epifýza (c. pineale)

- pinealocyty
- hvězdíkovité, modifikované neurony v trámčích
- asociace s fenestrovanými kapilárami
- neurosekreční dilatace
- nevizuální fotorecepce
- melatonin – acetylace serotoninu (hydroxytryptaminu)
- cirkadiální rytmy

Embryonic development of epiphysis (c. pineale)

- thickening of caudal part of ependyma that does not contribute to development of choroid plexus at the roof of diencephalon
- neuroectoderm

Štítná žláza (gl. thyroidea)

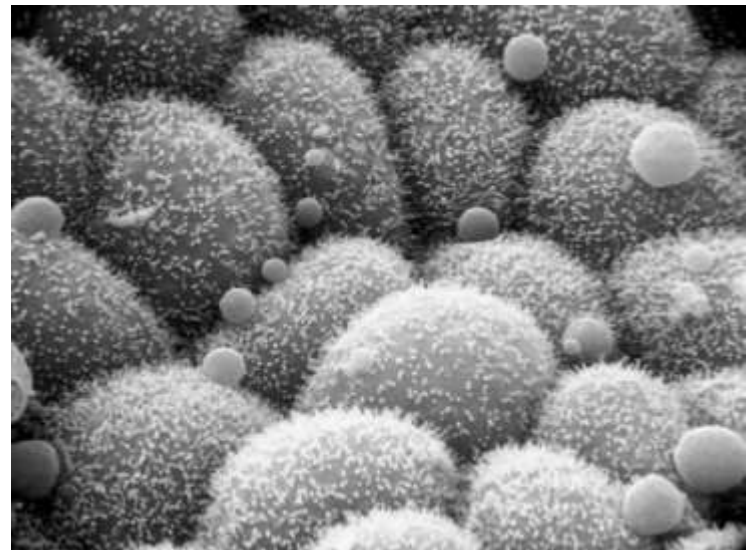
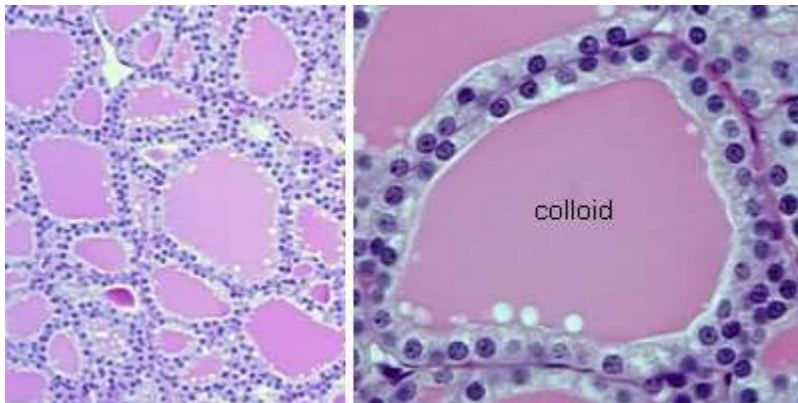
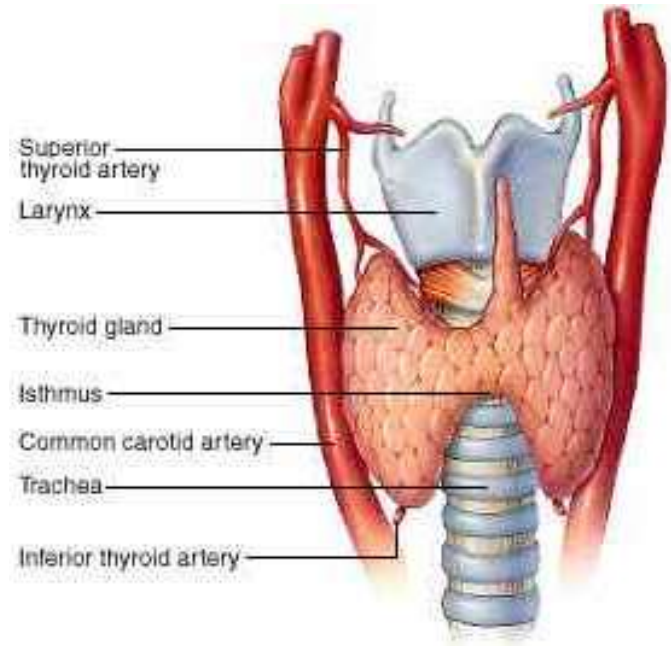
- Thyroidní hormony (T3, T4)
- C buňky *calcitonin*,

Vazivový obal + septa

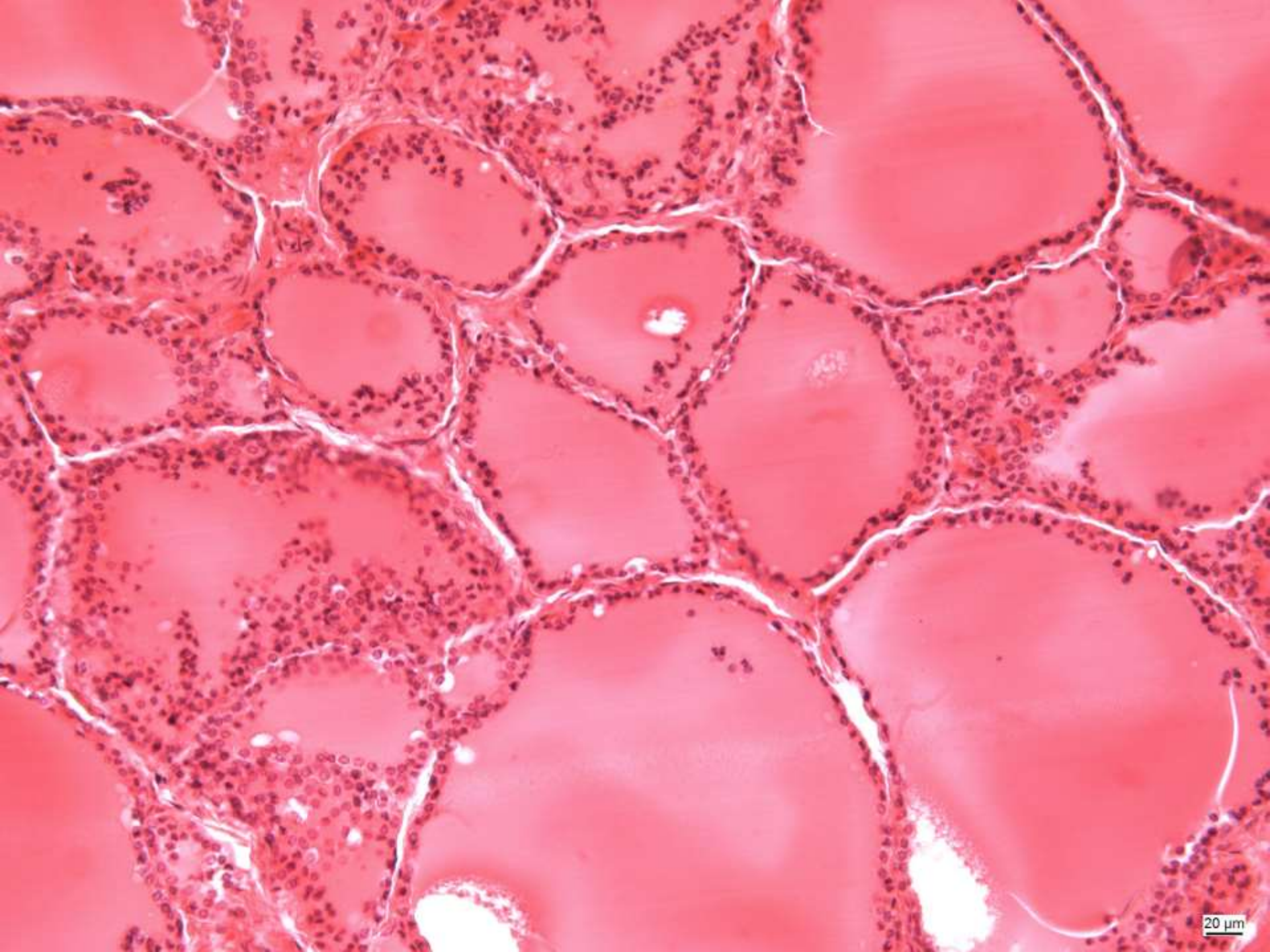
Laloky → lalůčky - folikuly

Folikuly (50 μm - 1 mm)

- Odděleny řídkým vazivem
- Jednoduchý kubický epitel
- Koloid

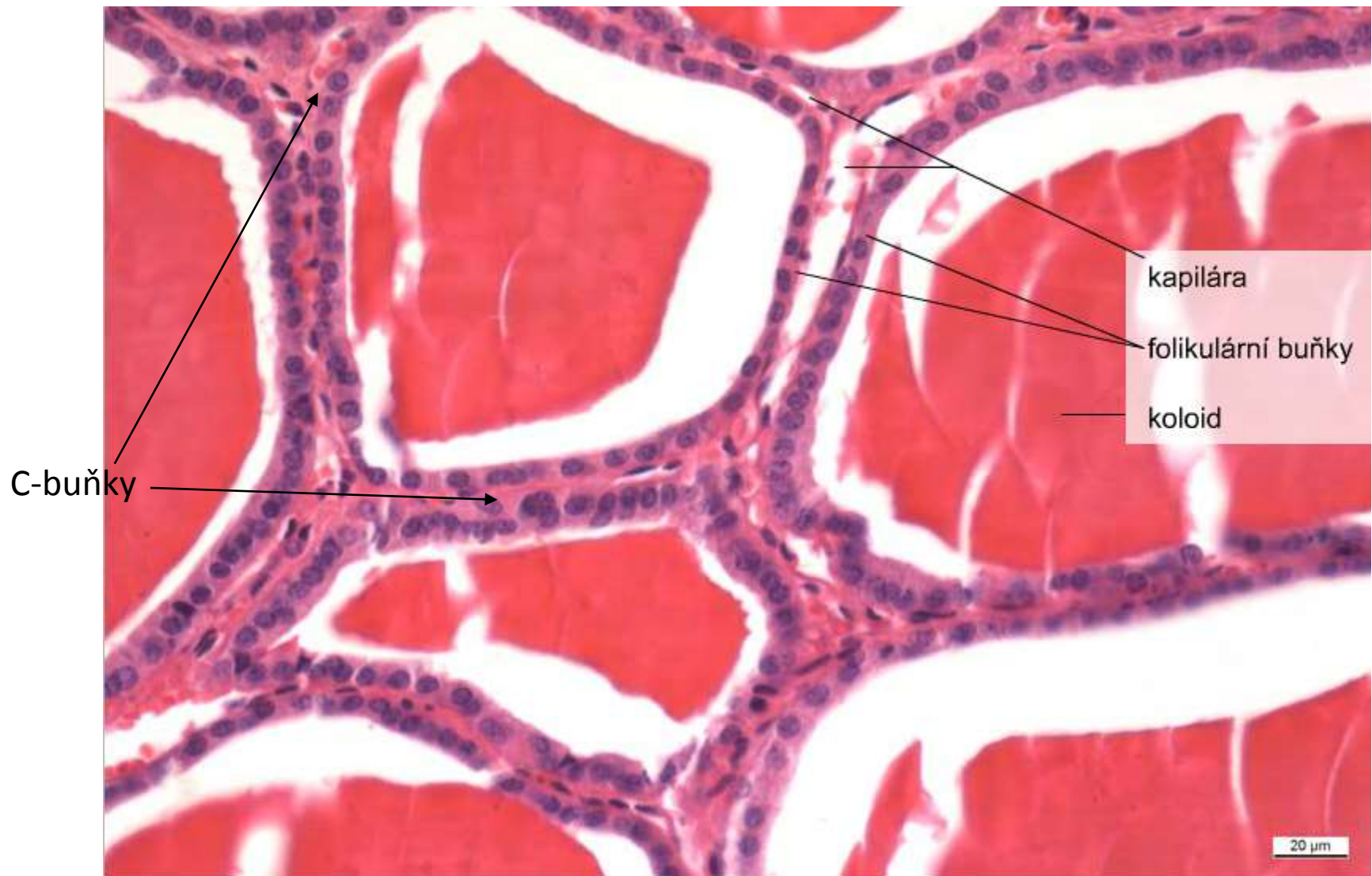

20 μ m

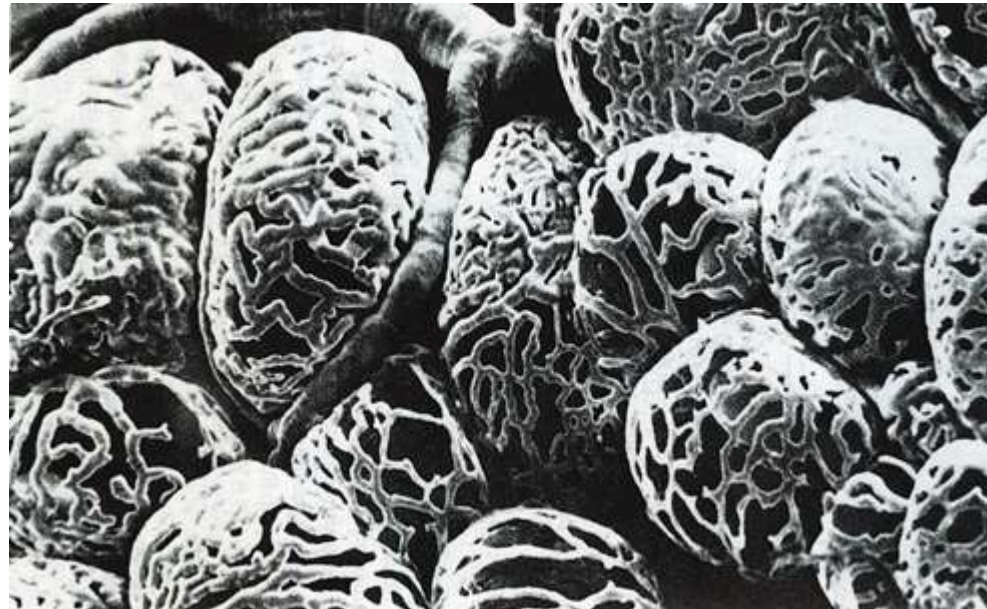
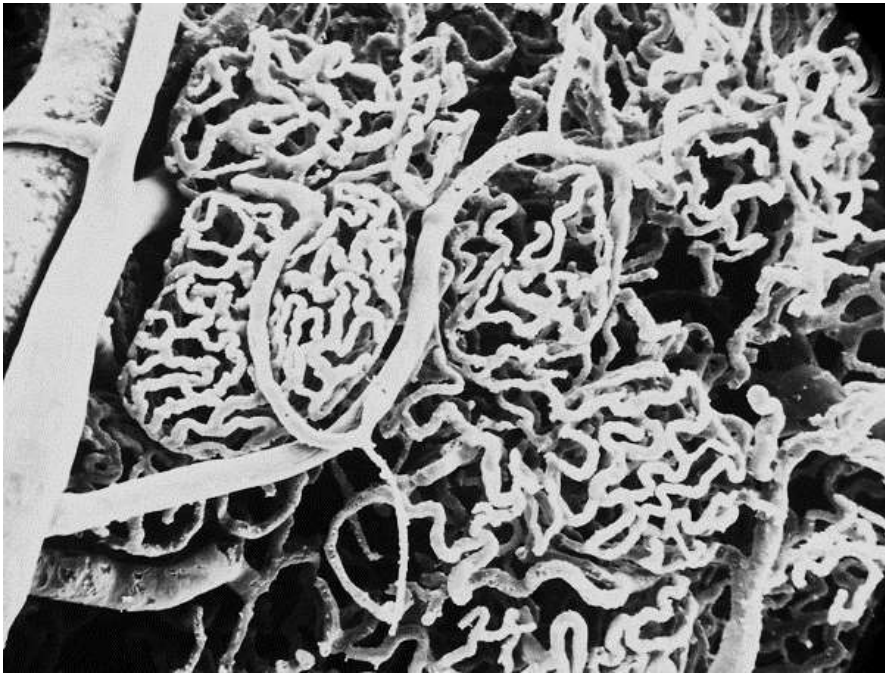
Folikuly štítné žlázy

C buňky (parafolikulární) - báze epitelu, bez kontaktu s koloidem

Kapilární síť kolem folikulů

Syntéza T3 a T4 hormonů

Syntéza T4 ve štítné žláze

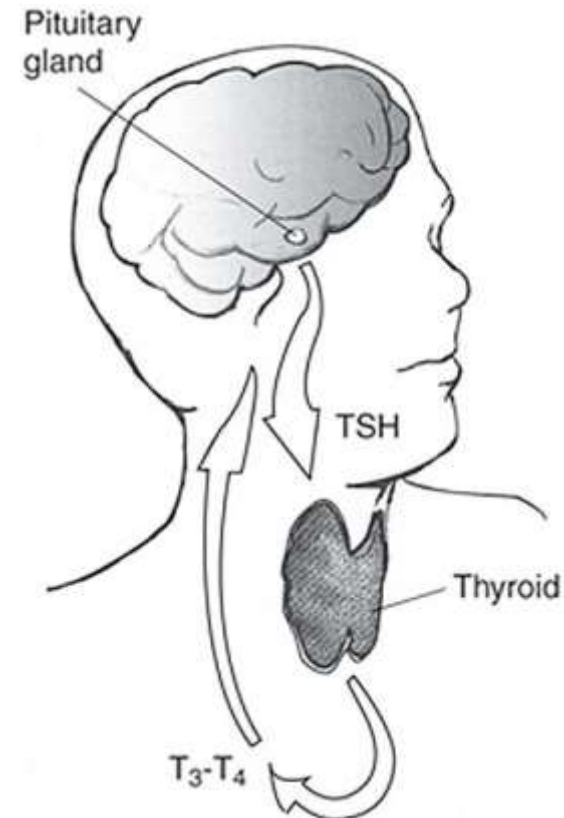
- Na-I symporter přenáší z krevního oběhu 2 Na⁺ and 1 I⁻ přes membrány
- I transportér (pendrin) přenáší I do koloidu folikulárních buněk
- thyroperoxidasa oxiduje 2 I⁻ → I₂.
- folikulární buňky produkují thyroglobulin (660kDa, <100 Tyr)
- thyroperoxidasa iodinuje tyrosylové zbytky (cca 20) thyroglobulinu
- endocytóza koloidu
- endocytické vesikuly + lysosomy, lysosomální enzymy odštěpují T₄ z molekuly thyroglobulinu
- exocytóza

Syntéza T3 z T4

- T4 v krevním oběhu ~6.5 dnů, T3 ~2.5
- tkáňově specifické deiodinasy generují T3

Funkce

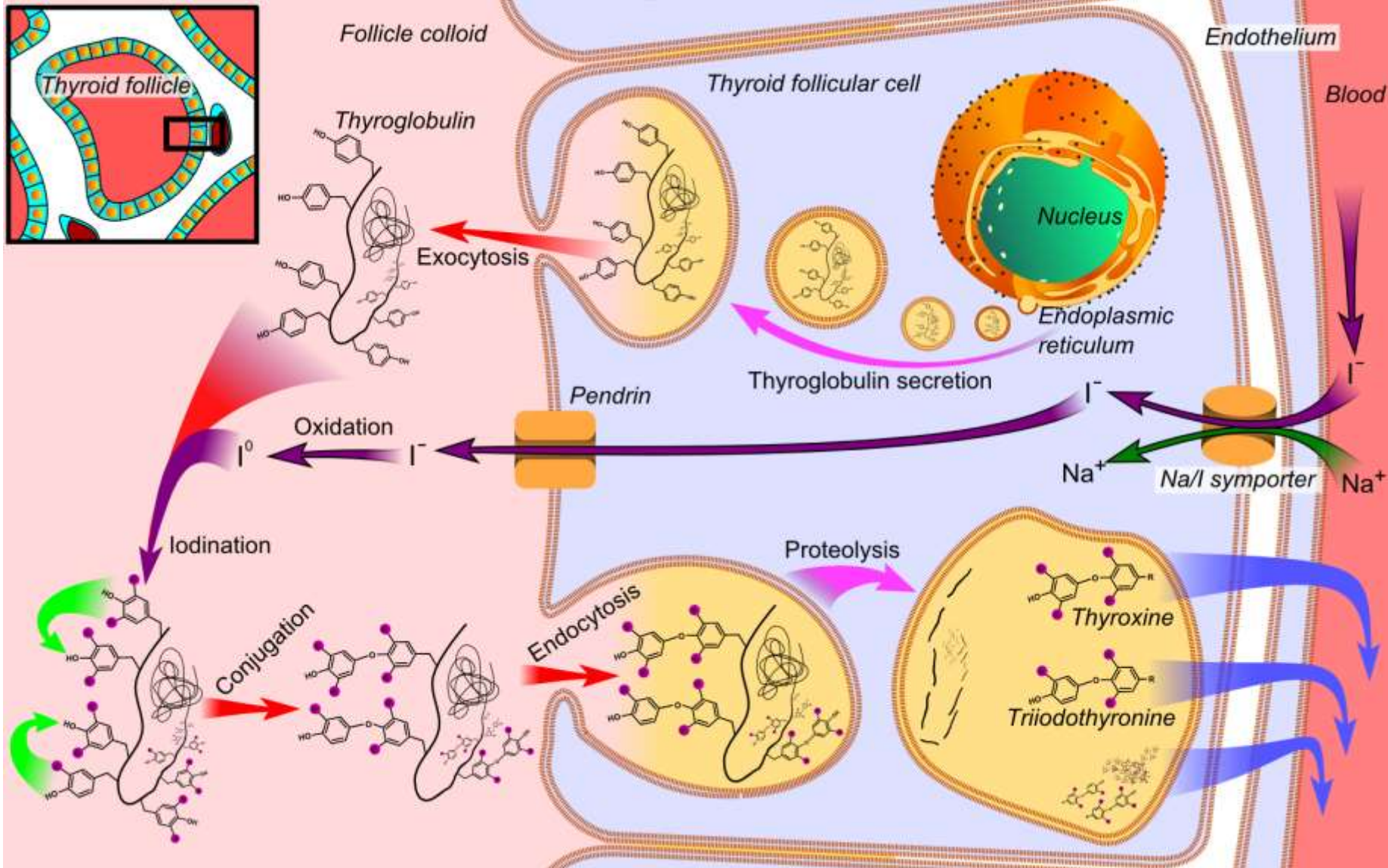
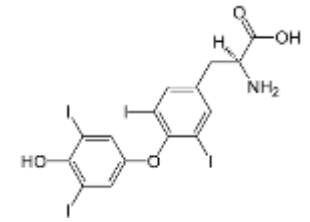
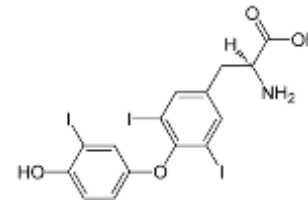
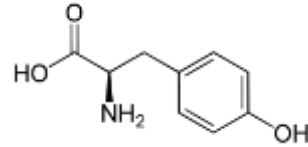
- kritické pro vývoj mozku
- metabolismus (dusíková bilance, proteosyntéza, lipolýza)

thyreoglobulin

trijodothyronin T_3

tetraiodothyronin (thyroxin) T_4

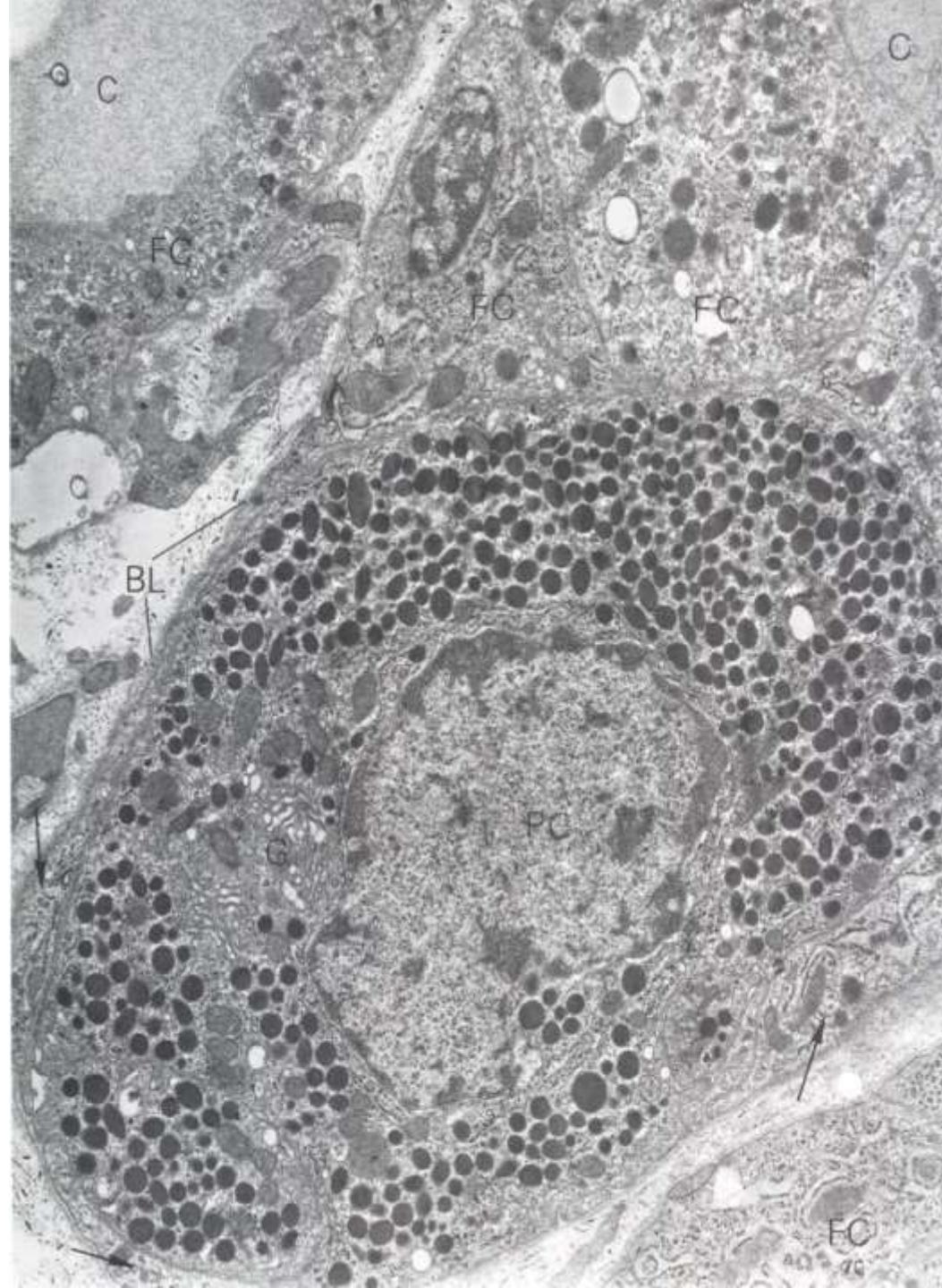

Parafolikulární (C) buňky

- původ z neurální lišty
- při bázi folikulárního epitelu
- nemají kontakt s koloidem
- deriváty 4. entodermální výchlipky
- rER, Golgi
- sekreční granula

Calcitonin

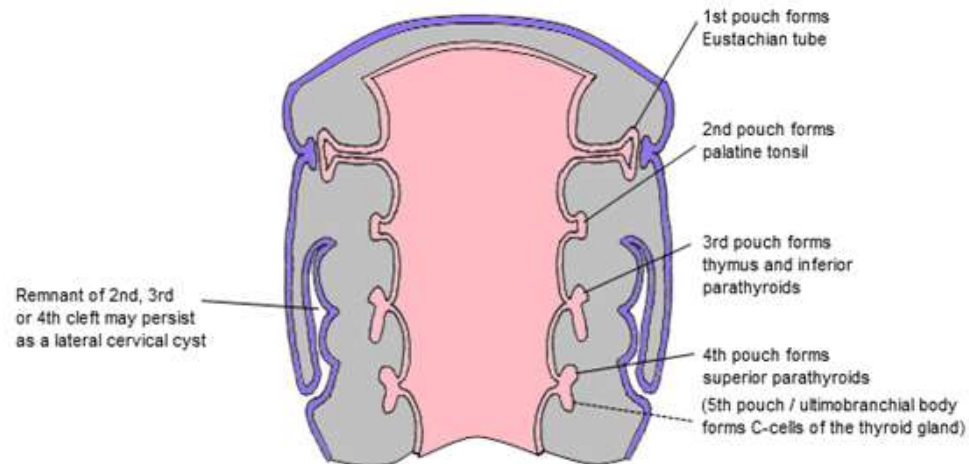
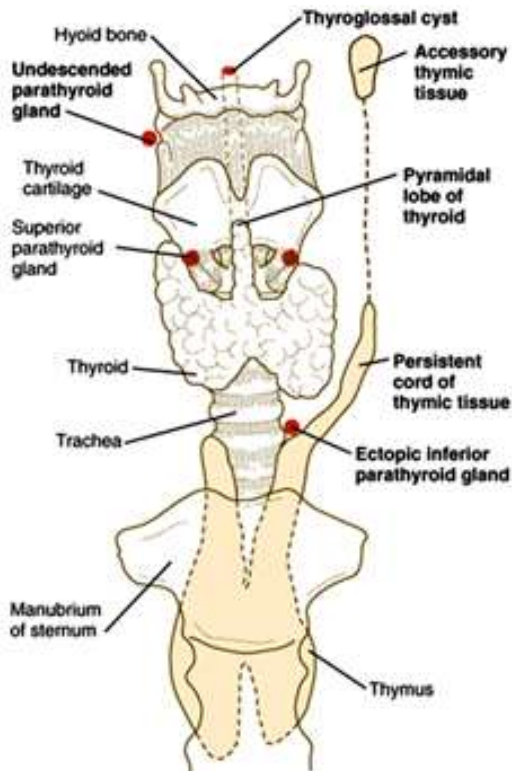
- metabolismus Ca^{++}

Vývoj štítné žlázy

- endodermální proliferace epitelu faryngu mezi *tuberculum impar* a copulou
- slepě zakončený epitelový čep, vazivové stroma z neurální lišty
- obliterující *ductus thyreoglossus* → *foramen caecum*
- ektopická tkáň štítné žlázy

Příštítná žláza (gl. parathyreoidea)

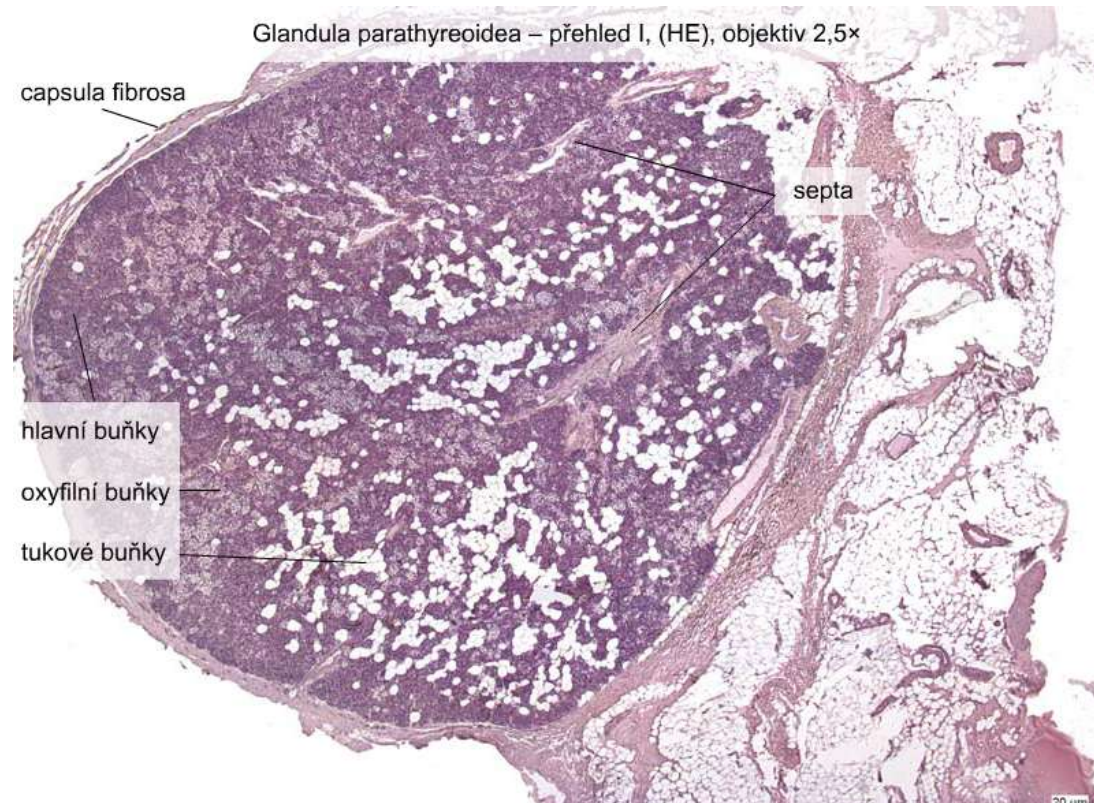
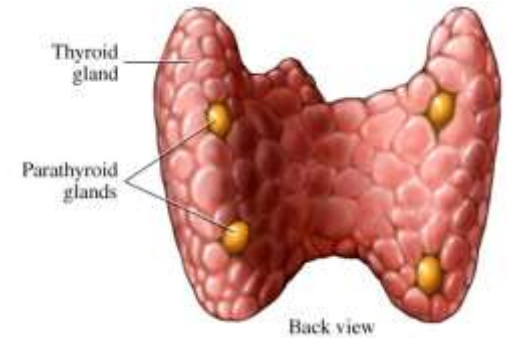
6 mm, 130 mg

Vazivové pouzdro + septa

Kapilární síť

Trámce nebo skupiny žláznových buněk

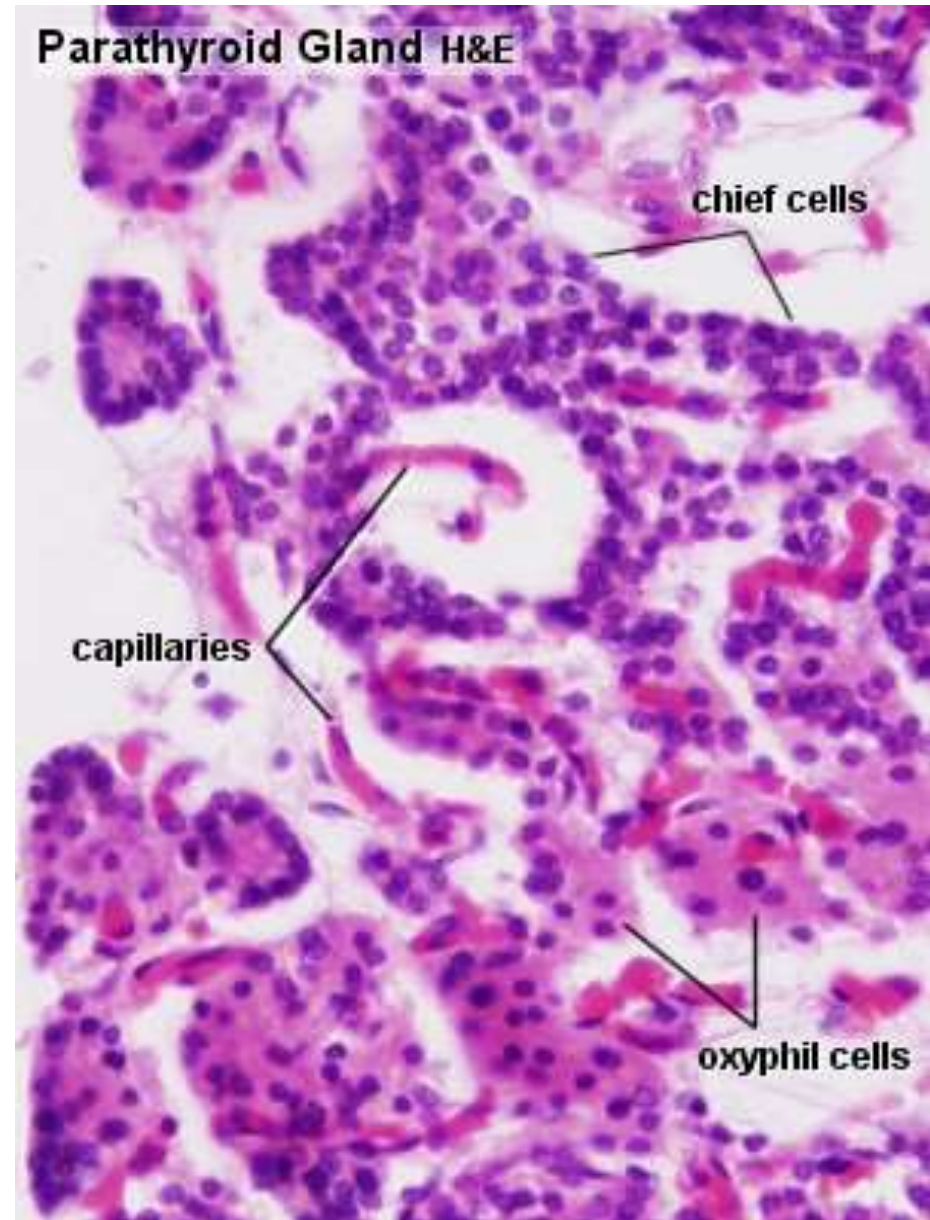
- Hlavní
- Oxyfilní
- Tukové

Příštítná žláza (gl. parathyreoidea)

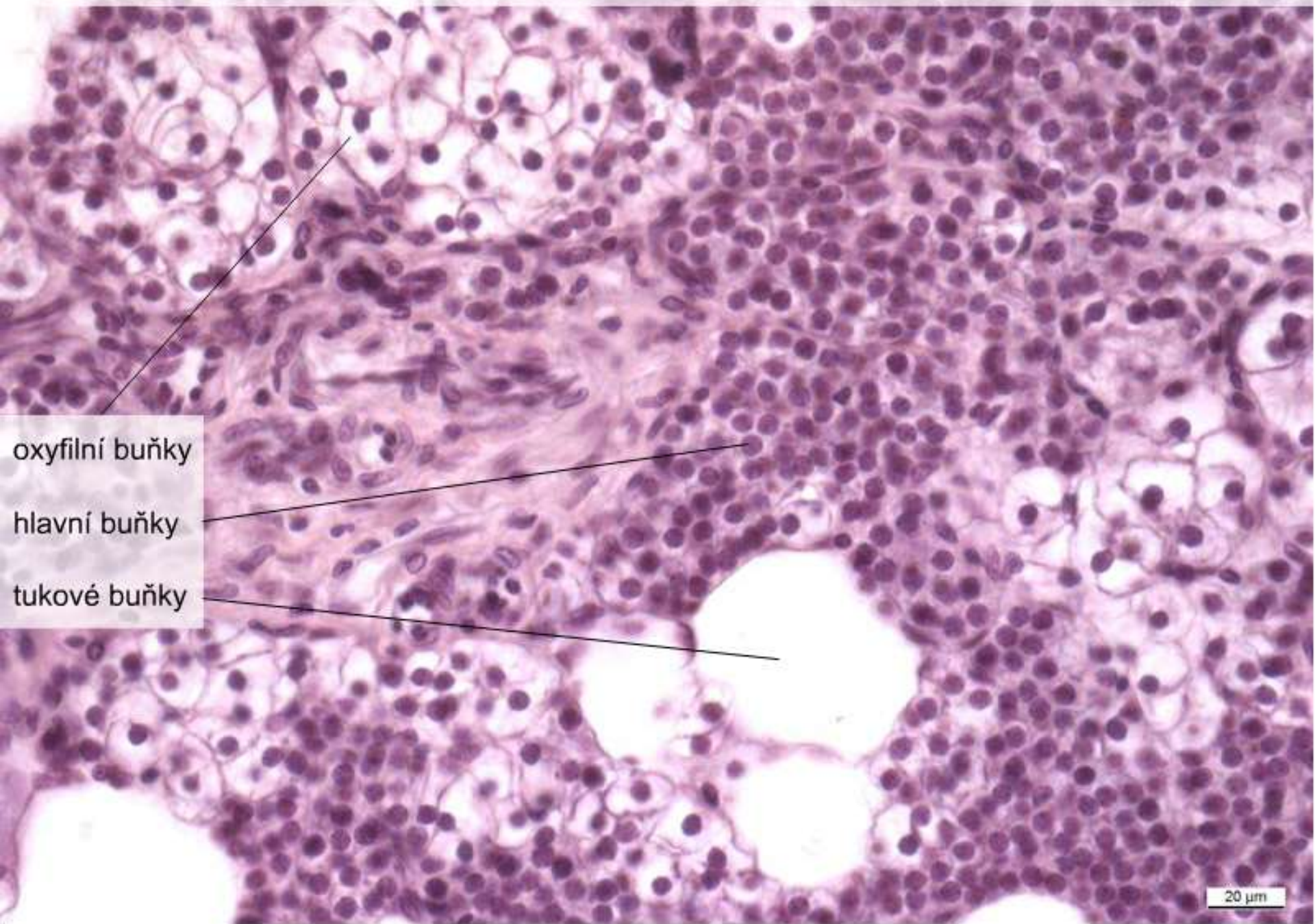
Hlavní buňky

- nejpočetnější
  - malé buňky (7-10 μm) s velkým jádrem
  - mírně acidofilní
  - PTH – vápníkový metabolismus
-
- *Oxyfilní*
    - větší, polyedrické,
    - silně acidofilní/eozinofilní
    - kulaté jádro
    - glykogen

Glandula parathyreoidea – přehled II, (HE), objektiv 40×

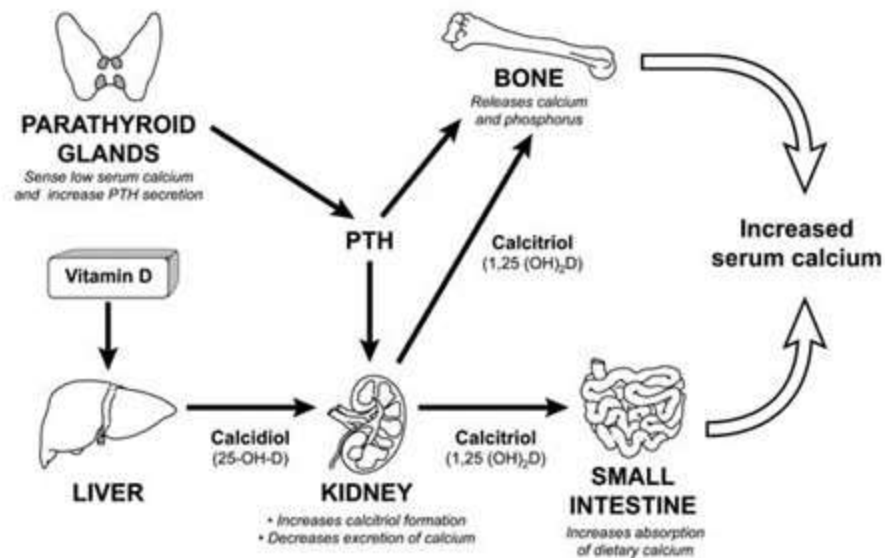
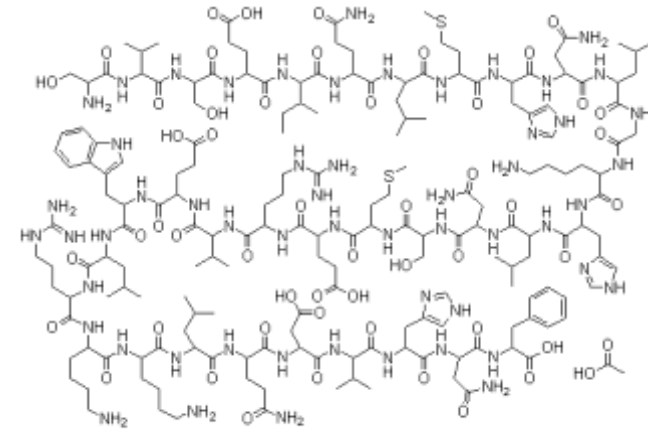
oxyfilní buňky

hlavní buňky

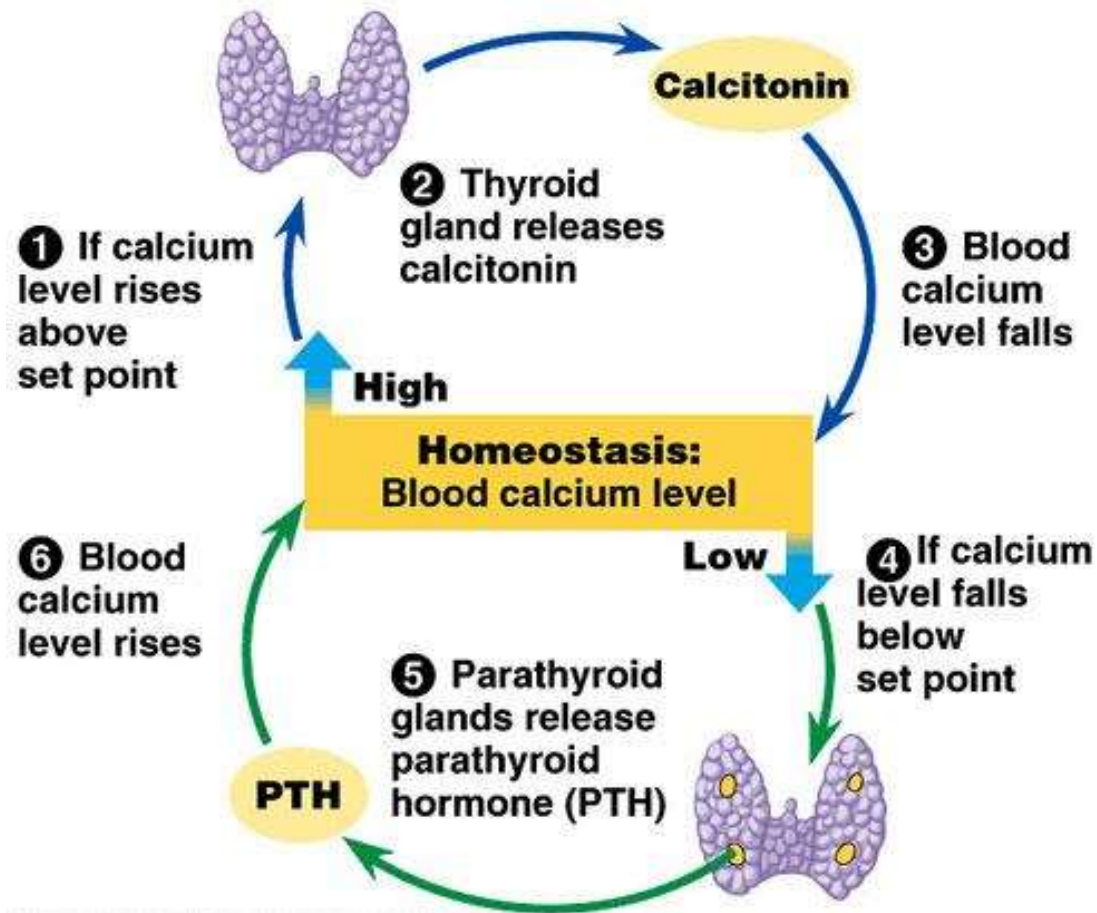
tukové buňky

Parathyroidní hormon (PTH, parathormone, parathyrin)

- 84 aminokyselin
- stimulace resorpce osteoklasty
- zvyšuje resorpci Ca^{2+} a Mg^{2+} v nefronu
- zvyšuje absorpci Ca^{2+} ve střevě (via vD3)

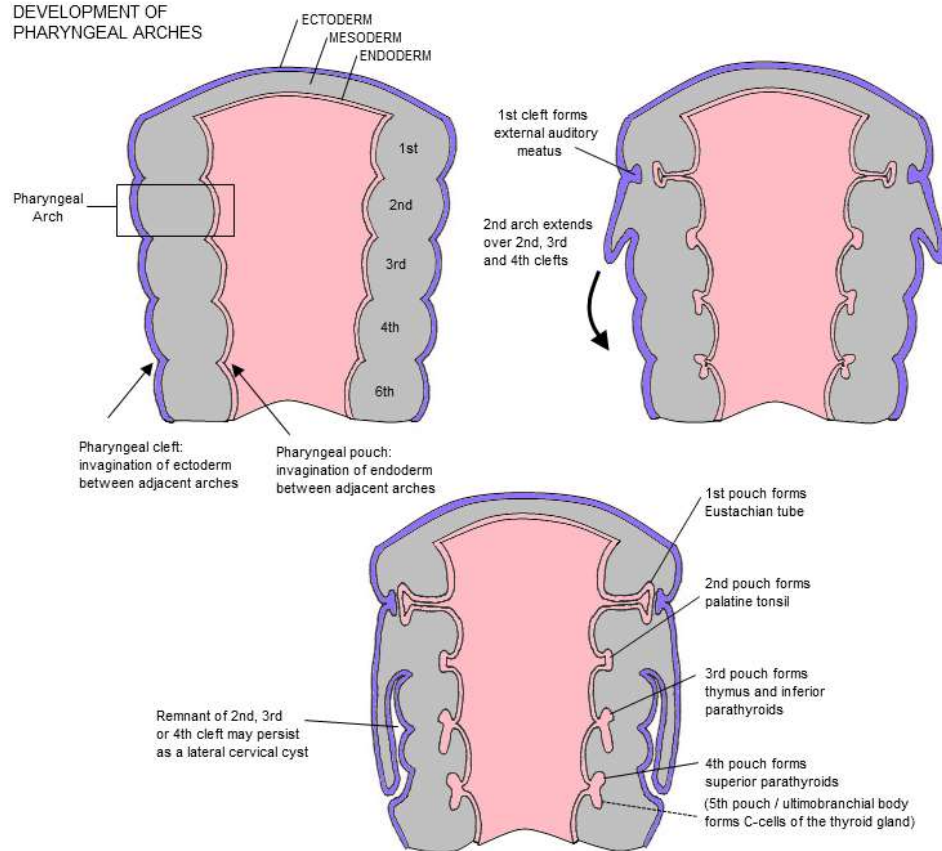
PTH vs. calcitonin

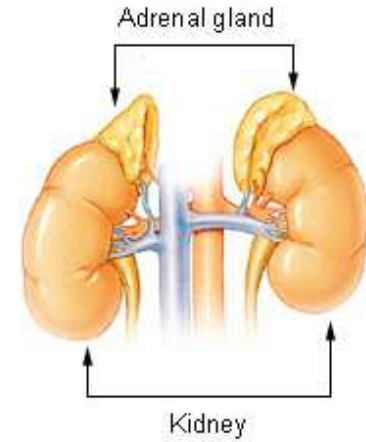
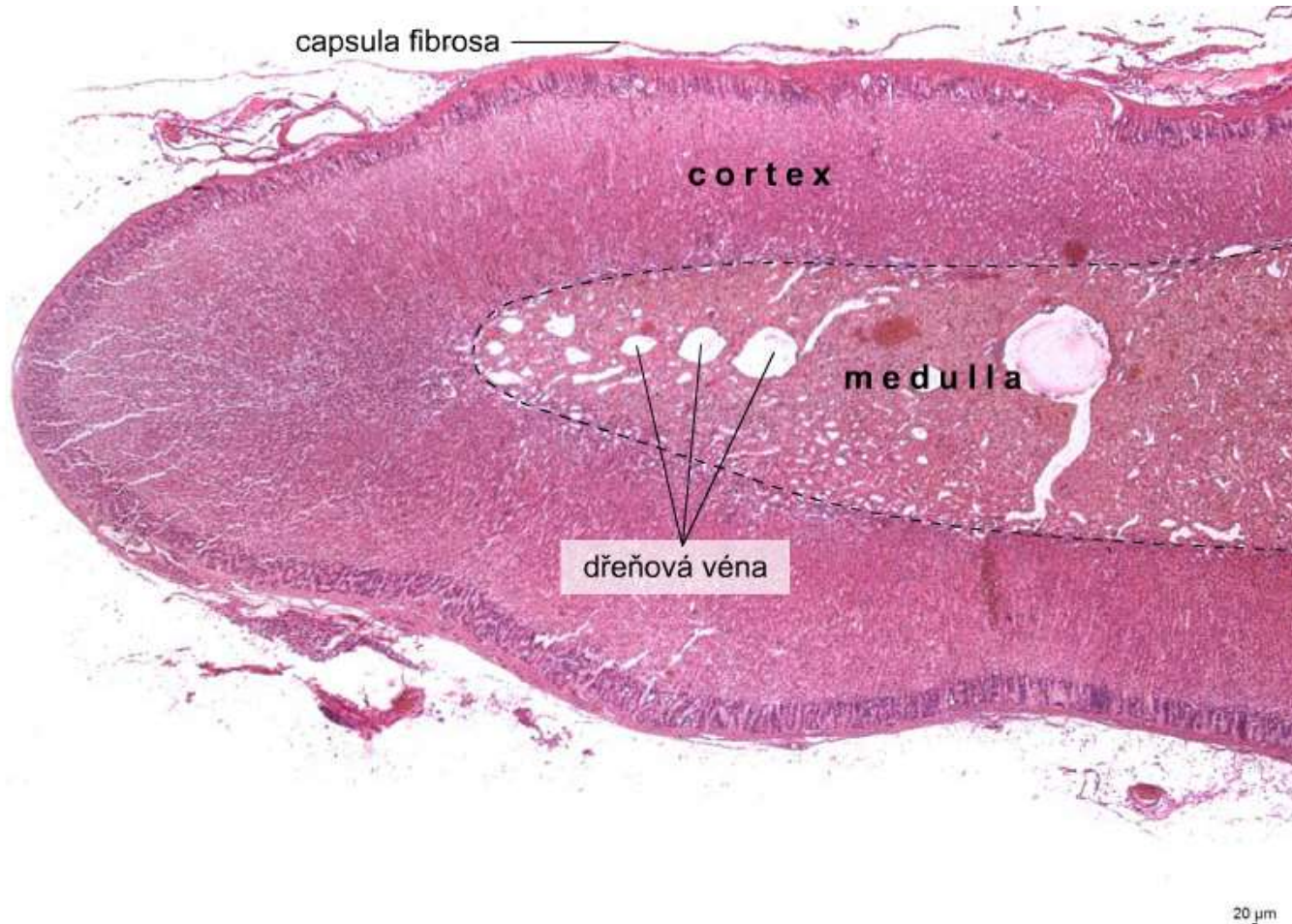

Embryonální vývoj příštítné žlázy

- glandulae parathyroideae superiores z dorsálního výběžku endodermu 4. faryngeální výchlípky
- glandulae parathyroideae inferiores z dorsálního výběžku 3. faryngeální výchlípky
- společně s thymem sestupují ke spodní části štítné žlázy
- možnost ektopické příštítné žlázy v thymu nebo mediastinu

Nadledviny (corpus suprarenalis)

Vazivový obal + septa

Kapilární síť

Různý embryonální původ kůry (coelomový epitel) a dřeně (neuronální lišta - neuroektoderm)

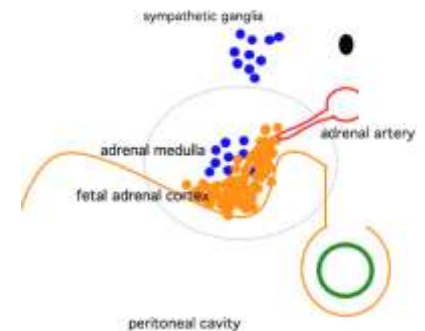
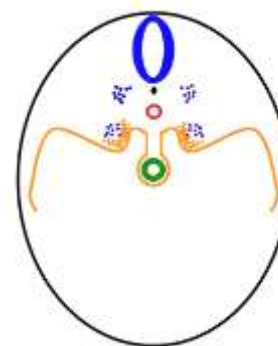
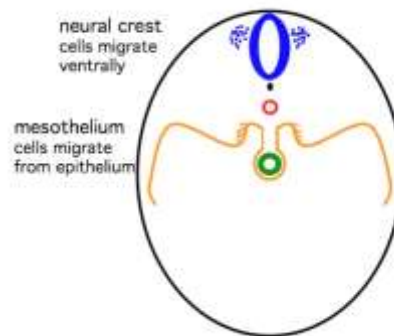
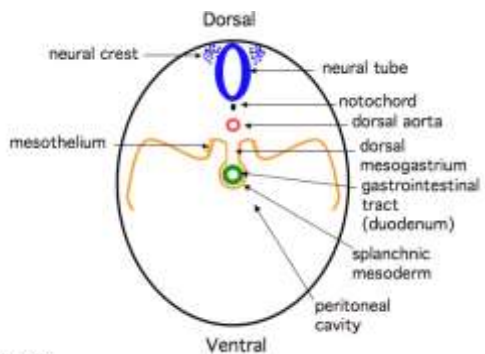
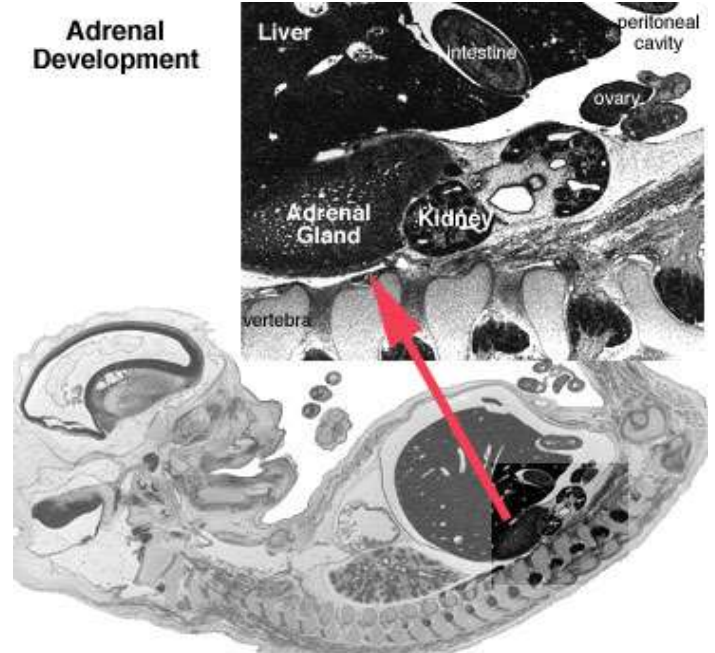
Vývoj nadledviny

Kůra

- mesoderm
- mesothelium, coelomic epithelium
- primitivní (fetální) kůra: 5. (6.) týden
- součást fetoplacentární jednotky
- definitivní kůra:
- druhá vlna proliferace,
- zona reticularis se plně diferencuje kolem 3. roce života

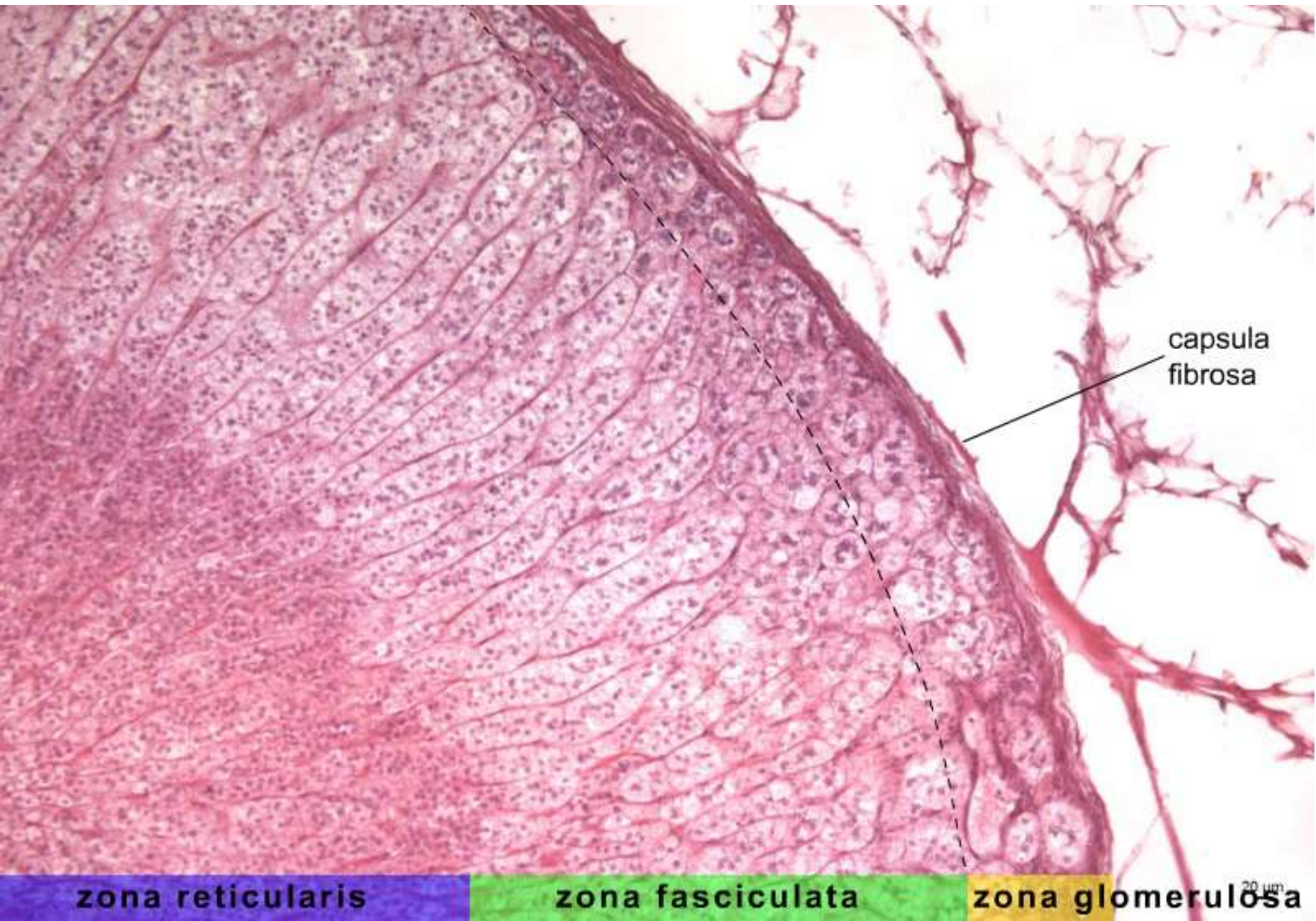
Dřeň

- neurální lišta

Kůra nadledviny (cortex)

capsula
fibrosa

zona reticularis

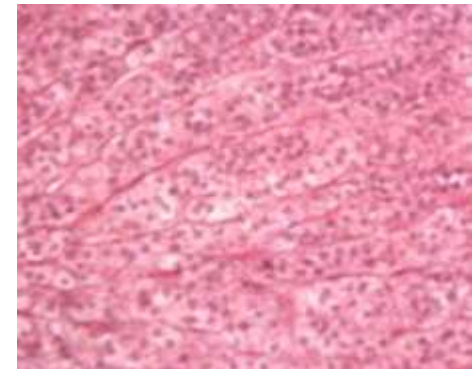
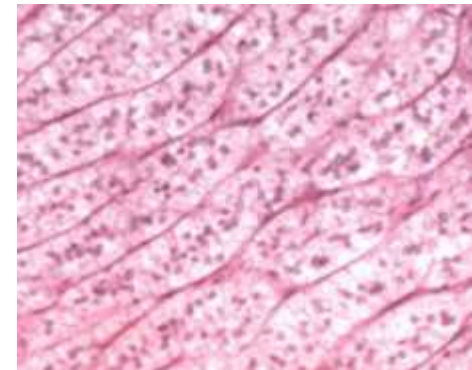
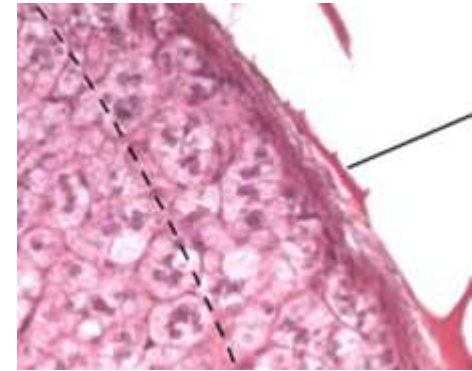
zona fasciculata

zona glomerulosa

20 μm

Kůra nadledviny

- **steroidogenní buňky**
  - hladké ER, Golgi, lipidové kapénky, početné mitochondrie s tubulárními kristami
  - steroidní hormony cortexu = CORTICOSTEROIDY
- **Zona glomerulosa (1/10)**
  - tenká vrstva pod vazivovým obalem
  - malé buňky, klubíčka
  - nepočetné lipidové kapénky
  - **mineralokortikoidy** (aldosteron)
- **Zona fasciculata (6/10)**
  - radiálně uspořádané trabekuly
  - lipidové kapénky v cytoplazmě
  - **glucocorticoids** (kortisol)
- **Zona reticularis (3/10)**
  - větvené trámce malých, acidofilních buněk
  - lipofuscin
  - **androgenní prekurzory**

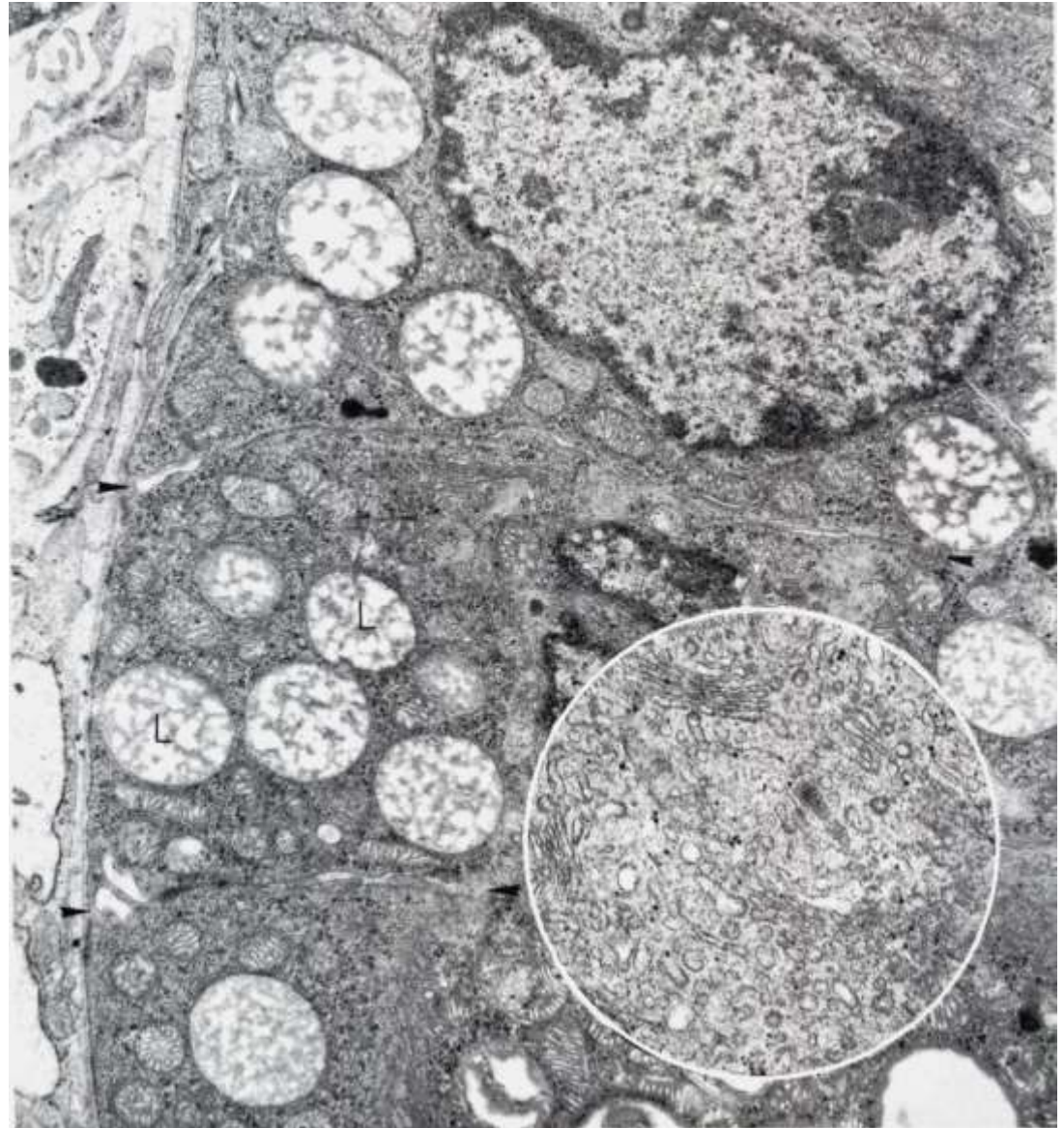
Hormony kůry nadledviny

- Steroidy produkované v kortexu = KORTIKOSTEROIDY
- Steroidogenní buňky
  - SER, lipidové kapénky, mitochondrie
  - *mineralokortikoidy*
  - *glukokorticoidy*

Aldosteron – zona glomerulosa

Kortisol – zona fasciculata

Androgeny, estrogeny,
progesteron – zona reticularis

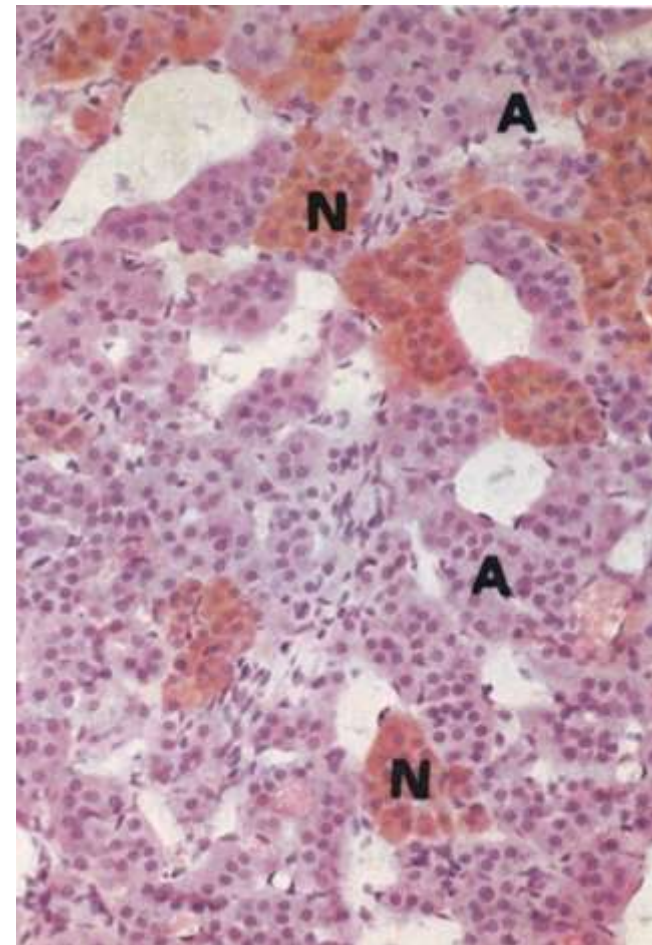
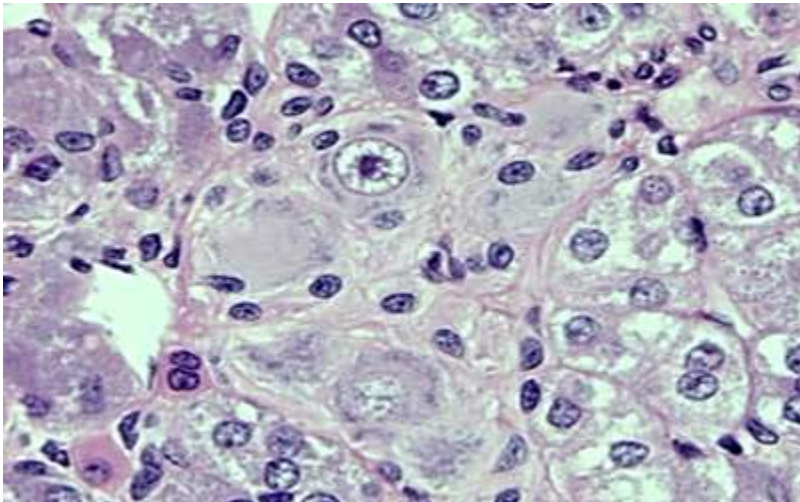

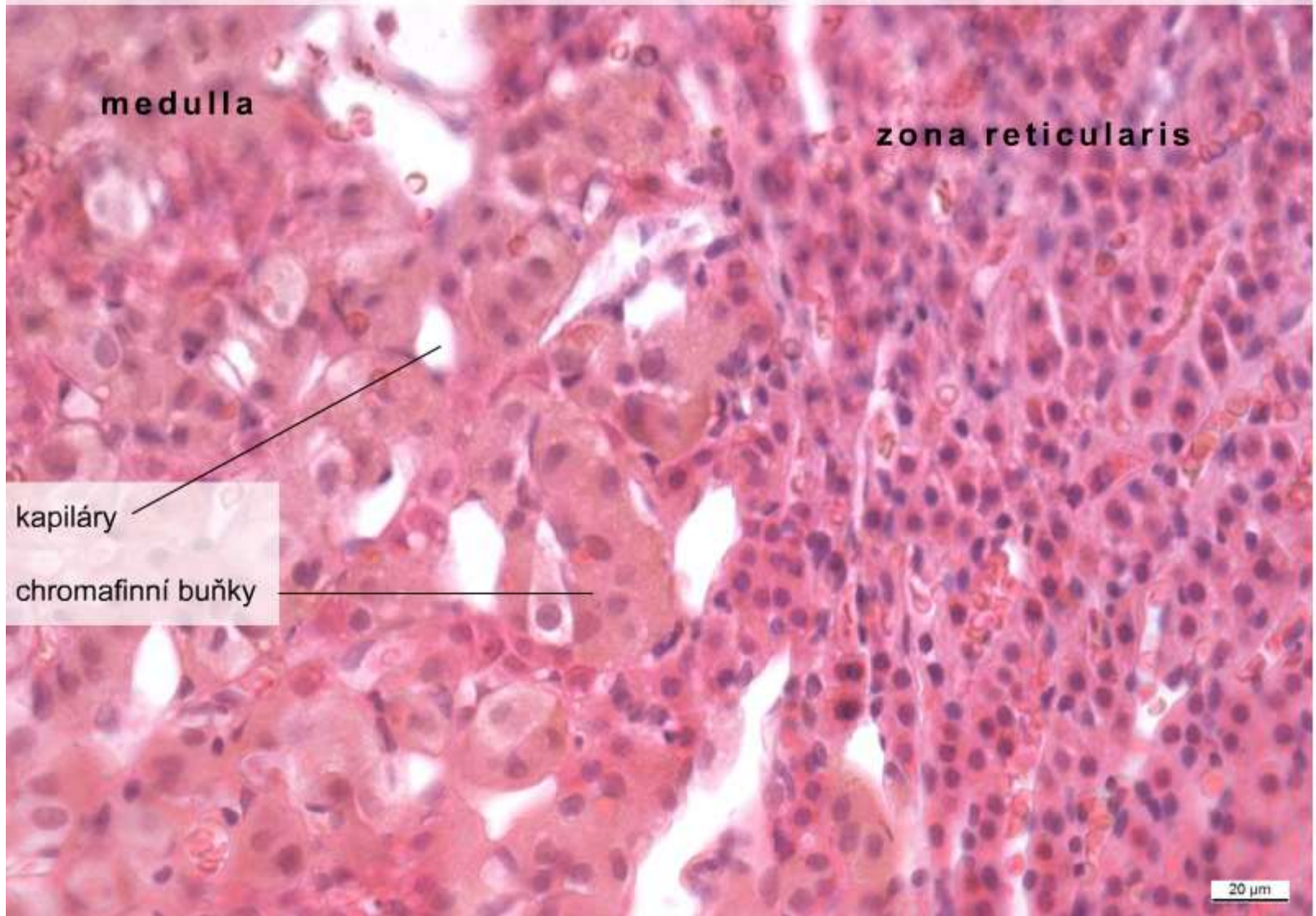
Dřeň nadledviny

Shluky žlázových buněk v retikulárním vazivu

- chromafinní buňky – modifikované postgangliové neurony
- gangliové buňky (A, N)
- kapiláry, venuly, nervová vlákna
- adrenalin a noradrenalin

Corpus suprarenale – medulla, (HE), objektiv 40×

medulla

zona reticularis

kapiláry

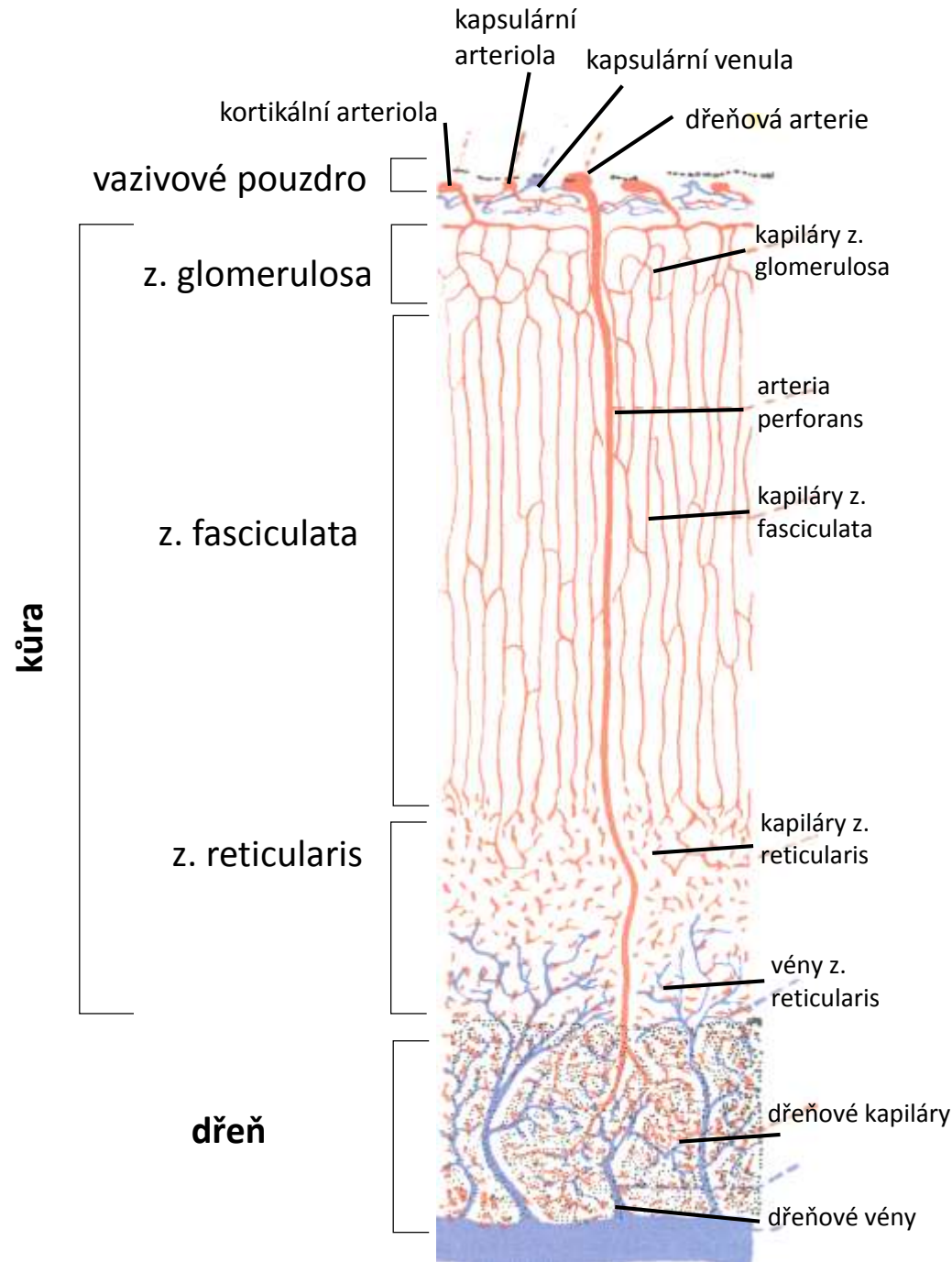
chromafinní buňky

20 μm

Vaskularizace nadledvin

arteriae suprarenales (3) → arteriální plexus kůry pod vazivovým pouzdrém → radiálně orientované fenestrované sinusoidní kapiláry přecházející do kapilár dřeně → dřeňové vény → *v. suprarenalis*

Tři regiony arteriálního zásobení

- 1) vazivové pouzdro a subkapsulární oblast kůry
- 2) radiální kapiláry kůry a navazující dřeňové kapiláry
- 3) dřeňové kapiláry z *aa. perforantes*

Hormony nadledvin

Region (zóna)		Hormony	Cílová tkáň	Hormonální efekt	Kontrola
Kůra	Zona glomerulosa	Mineralokortikoidy (aldosteron)	Ledviny	Zvýšení renální reabsorpce Na ⁺ a vody Synergický efekt s ADH Vylučování K ⁺	součást renin-angiotensinového systému, produkce na základě zvýšené hladiny K ⁺ nebo nízké hladiny Na ⁺
	Zona fasciculata	Glukokortikoidy (hydrokortison)	Většina buněk	Uvolnění aminokyselin ze svalů, lipidů z tukové tkáně, periferní utilizace lipidů protizánětlivé účinky	Stimulace ACTH
	Zona reticularis	Androgeny	Většina buněk	U dospělých mužů nepodstatný U dětí a žen růst kostí, svalů, krvetvorba	Stimulace ACTH
Dřeň		Epinefrin, norepinefrin	Většina buněk	Zvýšení srdeční aktivity, centralizace oběhu, bronchodilatace, glykogenolýza, regulace glykémie	Sympatikus

STRES

Hypothalamus

CNS

(sympatikus)

Hypofýza

ACTH

Dřeň nadledvin

Kůra nadledvin

Adrenalin

- krevní tlak, vazokonstrikce, zvýšení
srdeční frekvence...

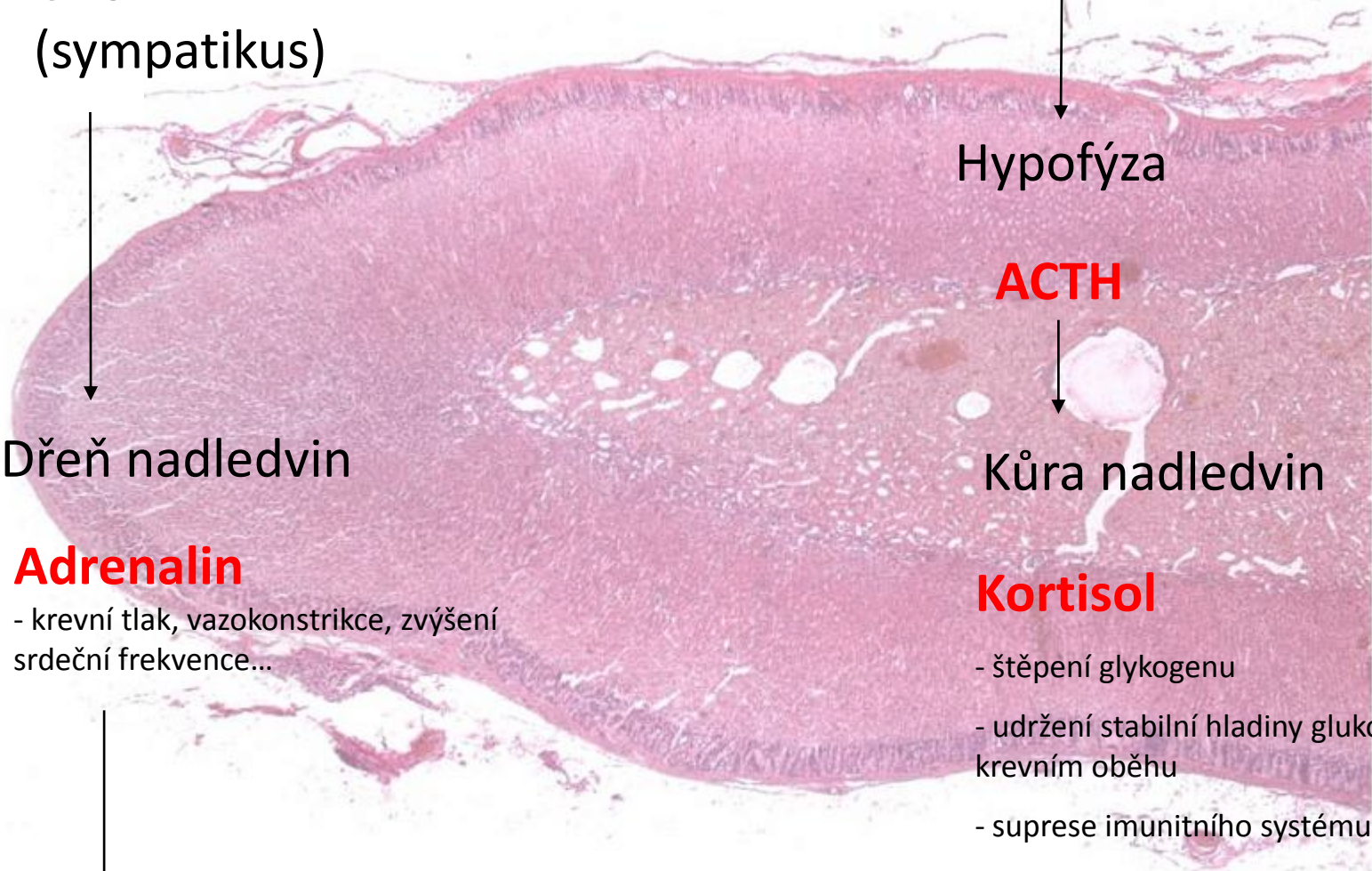
Kortisol

- štěpení glykogenu
- udržení stabilní hladiny glukózy v
krevním oběhu
- suprese imunitního systému

Fight or Flight

Adaptace

20 µm

Děkuji za pozornost

Dotazy a komentáře
pvanhara@med.muni.cz